

MŪSU GIRIOS

2015 / 03

Lizingas nieko nekainuoja

NULIS YRA NULIS

Pavyzdžiui, skolinantis 300 Eur akcijos sąlygomis, kai sutartis sudaroma 12 mėn., be pradinio įnašo, eilinės įmokos mokamos kas mėnesį, fiksuota metinė palūkanų norma – 0%, administravimo mokestis – 0%, sutarties mokestis – 0%, bendra vartojimo kredito kainos metinė norma – 0%, bendra mokama suma – 300 Eur (1035,84 Lt), eilinės įmokos suma – 25 Eur. Jums gali būti pasiūlytos ir kitos finansavimo sąlygos, priklausomai nuo sutarties laikotarpio, atlikto Jūsų mokumo bei rizikos vertinimo. Akcijos laikas ribotas.

Akcija galioja iki 2015-06-30 visiems firmų STIHL ir VIKING įrenginiams, kai sutartis sudaroma iki 15 mėn. laikotarpiui.

Oficiali firmų STIHL ir VIKING atstovė
Lietuvoje - Mocevičiaus firma „Ginalas“,
Esperanto g. 26, Kazlų Rūda,
tel. (8 343) 96 464
www.ginalas.lt

STIHL

VIKING

Nori ir turi!

UKIO BANKO LIZINGAS

MŪSŲ GIRIOS

LIETUVOS MIŠKININKŲ SĄJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058
2015 m. kovas Nr. 3 (803)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“

A. Juozapavičiaus g. 10a

09311 Vilnius

Tel. 8 5 2752047

Faks. 8 5 2754828

El. paštas info@musu-girios.lt

www.musu-girios.lt

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A/S LT887044060001501044

AB SEB bankas

REDAKcinė KOLEGIJA

Edmundas Bartkevičius (pirmininkas),

Marius Aleinikovas,

Marijonas Bernotavičius,

Raimondas Juzikis,

Antanas Kilcauskas,

Andrius Kuliešis,

Eglė Mankevičienė,

Rimantas Prūsaitis,

Edvardas Riepšas,

Albinas Tebėra,

Valdas Vaičiūnas

REDAKCIJA

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

tel. 8 5 2752047,

mob. tel. 8 687 10616;

el. paštas rimondas.v@musu-girios.lt

Atsakingasis redaktorius

Vaclovas Trepėnaitis

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10614;

el. paštas vaclovas.t@musu-girios.lt

Redaktorė – korespondentė

Jūratė Kuusienė

tel./faks. 8 5 2754828,

mob. tel. 8 687 10609;

el. paštas jurate.r@musu-girios.lt

Dizaino autorius: Algimantas Dapšys

Spausdino AB „Spauda“

Laisvės pr. 60, 05120 Vilnius

www.spauda.com

Tiražas 2020 egz.

Kaina 3,04 € (10,50 Lt),

su nuolaida 2,03 € (7 Lt)

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

A. Juozapavičiaus 10a, Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė

ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius

ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką

redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

Turinys

Kronika	5
Aktualijos	6
Lietuvos šviesuolių nominacijos – dar penkiems miškininkams	6
Akcijos „Paukščiai grįžta namo“ akimirkos	8
Lietuvos miškininkų sąjungoje	12
Miškininkystė	14
J. LAUKINEITINĖ, V. JUODAITINĖ. Miško atkūrimui ir įveisimui – tik kokybiškus sodmenis	14
V. VERBYLA. Plėstina miško sėklų rinka	15
J. LABOKAS. Paprastoji tekė – unikalus ledynmečio reliktas	16
Z. GLAZKO. Įžvalgos apie kai kurias grėsmes šiais metais šalies miškams	18
D. SAVICKAITĖ. Ankstyvo pavasario sula	19
E. BARTKEVIČIUS, V. VILIMAS. Ekologinė beržų sula: verslo galimybės ir perspektyvos	20
Urėdijose	22
M. BERŽINSKAS. Trumpalaikiam darbui miškuos – paslaugų kvitai	22
V. TREPĖNAITIS. Kasdien į tarnybą miškuos – visa šeima	24
J. DANUSEVIČIUS. Nuo miško techniko iki vyriausiojo miškininko	26
A. BALČIUS. Apie ambicijas, taisykles ir einamuosius kirtimus...	27
Privatūs miškai	30
A. KULIEŠIS, A. KASPERAVIČIUS. Ūkininkavimo privačiuose miškuose apžvalga ir miško naudojimo perspektyvos	30
Profsąjungų veikla	33
A. RAUKA. LMPF taryboje aptartos šių metų veiklos gairės	33
Medžioklė	34
L. BALČIAUSKAS, L. BALČIAUSKIENĖ. Kas smagiau – vadovauti ar kritikuoti vilkų apskaitas?	34
Z. GLAZKO. Kalvarijoje: apie vilkus ir jų daromą žalą ūkininkams gyvūnams	36
Miškas ir visuomenė	38
V. VIDUGIRIS. Prisimenant P. Matulionio indėlį prieš šimtmetį lietuvinant Vilnių	38
M. ILČIUKAS. Ekstremalus inkilų kėlimas Salako miškuos	39
Laisvą minutę	40
Nauji leidiniai	41
Naujos pareigos	41
Datos	42

Kovo 2 d. Aplinkos ministerija pateikė **LR Miškų įstatymo 7 str. pataisas** (projektas Nr. I-671), kuriomis numatoma mišką ir kitą biologinį turtą įtraukti į miškų urėdijos balansus; taip pat numatyta išplėsti galimybes didesnei miškų urėdijų kooperacijai vystyti (jungtinės veiklos sutarties pagrindu kooperuoti lėšas ilgalaikiam turtui įsigyti). Jeigu įsigaliojūt šie pakeitimai, valstybei nuosavybės teise priklausanti žemė ir miškas teisės aktų nustatyta tvarka būtų registruojami apskaitoje ir nurodomi finansinėse ataskaitose; valstybė žinotų, kokia yra reali perduotų naudoti miškų urėdijoms patikėjimo teise miško vertė. Valstybinio miško ir miško žemės vertė būtų apskaityta Generalinės miškų urėdijos balanse.

Kovo 2-6 d. ASU lankėsi **Japonijos Hokkaido universiteto Žemės ūkio fakulteto Miško mokslų skyriaus vadovas prof. Kioke Takayoshi**. Svečias pristatė mokslinius tyrimus ir studijas šiame universitete, skaitė paskaitas miškotyros doktorantams, susipažino su Miškų ir ekologijos fakultete atliekamais tyrimais, aplankė „Slėnis Nemunas“ laboratoriją, Aukštaitijos kompleksiško monitoringo stotį.

Kovo 3-6 d. LAMMC Miškų instituto direktorius dr. M. Aleinikovas, Miško išteklų, ekonomikos ir politikos skyriaus jaunesnysis mokslo darbuotojas dr. M. Škėma ir inžinierius B. Šilinskas dalyvavo **Estijoje, Taline vykusioje jungtinėje COST veiklos FP1303 ir COST veiklos FP1404 konferencijoje „Performance and maintenance of bio-based building materials influencing the life cycle and LCA“**. Išklaušyti pranešimai apie biologinės kilmės statybinių medžiagų savybių tyrimus, panaudojimo galimybes, specialistų ir naujausios įrangos išteklius, drėgnio poveikį biologinės kilmės statybinių medžiagų savybėms. Aplankytos Talino Technologijos universiteto laboratorijos, modernus Inovacijų ir biznio centras. Lietuvos miškų instituto atstovai pristatė stendinį pranešimą „Analysis of small diameter pine logs distribution into the strength class“. Darbo grupėse diskutuota apie biologinės kilmės medžiagų pajėgumą, stiprinimą, funkcionalumą ir pritaikymą įvairiose srityse.

Kovo 4 d. Generalinėje miškų urėdijoje vykusiame susitikime su Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento vadovais suderinti tarnybų veiksmai prieš prasidedant miško gaisrų sezonui. Generalinės miškų urėdijos atstovai informavo apie priešgaisrinės apsaugos organizavimo Kuršių nerijos miškuose darbų eigą, priešgaisrinės apsaugos techninės bazės stiprinimo planą, o Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento direkto-riaus pavaduotojas vidaus tarnybos pulkininkas V. Kurkulis – apie departamento planus šių metų rudenį organizuoti Kuršių nerijoje miško gaisrų gesinimo pratybas. Miškininkų manymu, pratybas Kuršių nerijoje labiau tiktų rengti pavasarį, rengiantis miškų priešgaisrinio budėjimo sezonui. Susitikime taip pat svarstytos galimybės antžeminės automatinės miško gaisrų stebėjimo sistemos fiksuojamą informaciją apie kilusių gaisrų židinius tiesiogiai perduoti Bendrajam pagalbos centrui, pri-tarta tokių galimybių studijos parengimui. Kartu aptartos abiejų institucijų galimybės bendradarbiauti įsisavinant ES paramą ir organizuojant priešgaisrinės apsaugos savanorių pajėgas.

Kovo 4 d. Girionyse, KMAI kolegijoje surengtas turnyras „**Galiūnai 2015**“. Tarp vaikinų „Galiūnas 2015“ titulą iškovojo Miškininkystės ir kraštotvarkos fakulteto I kurso studentas N. Leimonas, tarp merginų – Aplinkos inžinerijos fakulteto studentė A. Maravičiūtė.

Kovo 5 d. Girionyse, KMAI kolegijoje vyko **Karjeros dienos**, orientuotos į studentų ir absolventų įsidarbinimą pagal specialybę Lietuvos įmonėse, kokybiškų praktikų pasirinkimą ir atlikimą bei jaunų žmonių bedarbystės mažinimą.

Kovo 10 d. Vilniuje aptarti **Kuršių nerijos nacionalinio parko miškų bei statinių perdavimo Kretingos miškų urėdijai klausimai, taip pat Kuršių nerijos NP darbuotojų perėjimo dirbti į Kretingos miškų urėdiją organizavimas**. Aptarta situacija, kai ūkininkavimą ir gamtotvarkinių priemonių vykdymą tuose pačiuose miškų plotuose sąlygoja skirtingi miškovtarkos projektų ir gamtotvarkos planų

sprendiniai. Balandį Kuršių nerijos miškus turėtų perimti Kretingos miškų urėdija. Taip pat svarstyti lėšų iš Kelių priežiūros ir plėtros programos panaudojimo principai, kelių priežiūros ir remonto darbų finansavimas.

Kovo 10-12 d. LAMMC Miškų instituto Miško augalų biotechnologijų laboratorijos vyr. laborantė ir doktorantė Miglė Vaičiukynė dalyvavo **Belgijoje, Gente vykusioje konferencijoje „Plant Organ Growth Symposium 2015“**.

Kovo 11 d., šventinę dieną, viename iš šalies regionų **aplinkosaugininkai surengė eksperimentinį reidą, kurio metu jiems talkino pasieniečių tarnybiniai šunys**. Prieš tai Kinologijos centre, esančiame Vilniaus r., Mickūnuose, aplinkos viceministras L. Jonauskas ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos Kinologinės veiklos viršininkas Ž. Karčiauskas aptarė galimybes aplinkosaugos institucijoms įsigyti, dresuoti ir naudoti tokius šunis. Jie padėtų rasti miške ar krūmynuose pasislėpusius brakonierius, kilpininkus, paslėptą laimikį, neteisėtai žvejybai ar medžioklei panaudotus įrankius. Vienas tarnybinis šuo aplinkosaugininkams per metus kainuotų apie 3000 eurų. Pirmiausia planuojama pagal bendradarbiavimo sutartį su Valstybės sienos apsaugos tarnyba pasinaudoti jos kinologų pagalba, o po to bus sprendžiamos galimybės aplinkosaugos institucijoms įsigyti tarnybinių šunų.

Kovo 12 d. Vilniuje vykusiame pasitarime **aptarti Prekybos mediena taisyklių pakeitimai**. Bendru sutarimu pritarta Prekybos mediena taisyklių 26 punkto pakeitimui, kad miškų urėdijos galėtų organizuoti aukcionus trumpalaikėms sutartims sudaryti pagal poreikį (šiuo metu gali organizuoti ne dažniau kaip vieną kartą per mėnesį). Taip pat pritarta siūlymui pakeisti pakartotinių aukcionų trumpalaikėms sutartims sudaryti pradinių bei miškų urėdijose parduodamos medienos mažmeninių kainų nustatymo metodikas; pasiūlyta peržiūrėti ilgalaikių medienos pirkimo – pardavimo sutarčių kainų nustatymo metodiką.

Kovo 13 d. Kauno Žalgirio arenoje įvyko **Lietuvos biomasės energetikos asociacijos LITBIOMA visuotinis narių susirinkimas**. Jame pristatyti asociacijos veiklos planai 2015 m., biomasės energetikos plėtros tendencijos, šioje verslo srityje dirbančioms įmonėms aktualūs klausimai.

Kovo 13 d. Žagarės regioniniame parke esančiame **Mūšos tyrelio telmologiniame draustinyje atidarytas 3,61 km ilgio pažintinis takas**, kuris pateko į Lietuvos rekordų knygą kaip ilgiausias pelkėje nutiestas lentų takas. Jame įrengta 11 stotelių, supažindinančių su draustinio vertybėmis, bei apžvalgos bokštas stebėti pelkės bioįvairovę. Įrengtu mediniu ir sutvirtinto grunto taku galima nukeliauti iki Tyrelio akmens, buvusios partizanų stovyklavietės, iki vienintelio Joniškio rajone natūralaus Miknaičių ežero ir jo vakarinėje pakrante atnaujintos koplytėlės. Lankytis Mūšos tyrelio telmologiniame draustinyje leidžiama tik einant pažintiniu taku su regioninio parko direkcijos darbuotoju.

Kovo 17 d. K. M. Čiurlionio fondas, tęsdamas projektą „Lietuvos šviesuoliai“, kartu su Generaline miškų urėdija surengė bendrą renginį, kurio metu už prasmingus gyvenimo darbus, skirtus Lietuvos miškų plėtrai, saugojimui, **suteikė Lietuvos šviesuolių nominacijas** penkiems buvusiems miškų urėdams: Alytaus – **Antanui Utryai**, Ukmergės – **Antanui Hofmanui**, Šakių – **Ksaverui Jonui Vaičiūnui**, Varėnos – **Pranui Celevičiui** ir Druskininkų – **Viktorui Klimui**. Jiems tradicines taures REX ir piniginius prizus įteikė aplinkos ministras K. Trečiokas (plačiau – 6 p.).

Kovo 20 d., pažymint Pasaulinę žemės ir Tarptautinę miškų dienas, Kaune, ASU kartu su Aplinkos ministerija surengta **šventė jauniems miško bičiuliams**. Joje dalyvavo per 400 jaunųjų miško bičiulių iš įvairių šalies regionų su jų kuratoriais miškininkais, mokytojais. Šventės dalyvius pasveikino aplinkos ministras K. Trečiokas, ASU rektorius prof. A. Maziliauskas, LMS prezidentas prof. E. Bartkevičius.

Kovo 20 d. Valstybinėje miškų tarnyboje lankėsi **Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos vyresnysis patarėjas T. Čaplinskas**, kuris skaitė pranešimą apie interesų konfliktų bei korupcijos prevencijos praktinių priemonių taikymą, tarnybinės etikos nuostatų ir etikos standartų svarbą viešajame sektoriuje, atsakė į aktualius klausimus dėl privačių interesų deklaravimo, nepriekaištingos reputacijos sąvokos ir pasekmių už tarnybinės etikos nuostatų pažeidimus. Mokymuose dalyvavo per 60 VMT darbuotojų.

Kovo 20 d. Jonavos r. savivaldybės salėje vyko Valstybinės miškų tarnybos **parengto šio rajono valstybinės reikšmės miškų plotų schemos pakeitimo projekto** viešas svarstymas.

Kovo 21 d. Tauragės sporto centro Bastilijos komplekse surengta **Tauragės miškų urėdijos darbuotojų sporto šventė**.

Kovo 23-27 d. visose miškų urėdijose ir Vilniuje vyko inkilų kėlimo šventė **„Paukščiai grįžta namo“**, kurią jau trečius metus inicijuoja Aplinkos ministerija su Generaline miškų urėdija. Šia švente miškininkai pažymėjo ir Pasaulinę miškų dieną (plačiau – 8 p.).

Kovo 24 d. Vilniuje vykusiame miškininkų, medienos perdirbėjų ir geležinkelininkų susitikime pasikeista nuomonėmis apie **medienos pervežimo geležinkeliais būdus, įkainius**.

Kovo 24 d. Kaune, ASU MEF surengtas **LMS prezidiumo posėdis**.

Kovo 26-28 d. Kaune, ASU organizuota 20-oji tarptautinė žemės ūkio paroda **„Ką pasėsi... 2015“**. Jos lankytojai galėjo pagilinti žinias per 40-je seminarų žemės ūkio, verslo, kooperacijos temomis. Parodoje lankėsi šalies Prezidentė D. Grybauskaitė, Ministras Pirmininkas A. Butkevičius.

Kovo 26 d. Kaune, ASU MEF surengtas **LMS Miško auginimo specialistų bendrijos narių visuotinis susirinkimas** (plačiau – 12 p.). Tą pačią dieną surengtas ir **LMS valdybos išplėstinis posėdis**.

Kovo 27-29 d. Lenkijoje, Kelcų parodų centre surengta specializuota **„LAS-EXPO'2015“** – miškų ūkio išteklių valdymo, miškininkystės technikos, medienos pramonės paroda.

➤ Aplinkos partnerystės fondas, vienijantis šešias – Bulgarijos, Čekijos, Vengrijos, Lenkijos, Rumunijos ir Slovakijos nevyriausybinės aplinkosaugos organizacijas, kasmet organizuoja Europos medžio rinkimo konkursą, kad atkreiptų visuomenės dėmesį į senų medžių vietą, būklę gamtos ir kultūros pavelde. Europos medžio 2015 m. titulas skirtas Estijoje, Saaremaa saloje, futbolo aikštėje augančiam 150 metų paprastajam ąžuolui.

Lietuvos šviesuolių nominacijos – dar penkiems miškininkams

K. M. Čiurlionio fondas, tęsiantis jau tradicija tapusį projektą „Lietuvos šviesuoliai“, kartu su Generaline miškų urėdija kovo 17 d. surengė bendrą renginį, kurio metu už prasmingus gyvenimo darbus, skirtus Lietuvos miškų plėtrai, saugojimui, suteikė Lietuvos šviesuolių nominacijas penkiems buvusiems miškų urėdams: Alytaus – Antanui Utyrai, Ukmergės – Antanui Hofmanui, Šakių – Ksaverui Jonui Vaičiūnui, Varėnos – Pranui Celevičiui ir Druskininkų – Viktorui Klimui. Jiems aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas, Generalinės miškų urėdijos vyriausiasis patarėjas Andrius Vancevičius ir K. M. Čiurlionio fondo atstovė Aleksandra Chackevičiūtė įteikė tradicines taures REX ir piniginius prizus. Į iškilmes pasveikinti nominantų atvyko jų artimieji, bičiuliai, buvusių darbuotojų dabartiniai vadovai, buvę bendradarbiai, Generalinės miškų urėdijos atstovai. Šiomis nominacijomis iškilūs šalies miškininkai pagerbiami jau penktą kartą.

Ižanginiame sveikinimo žodyje ministras K. Trečiokas paatviravo, kad miškininkų draugijoje visuomet jaučiasi jaučiai, nes čia dirba miškininkystės darbą išmanantys žmonės, daugeliui jie yra pavyzdys. Miškininkų bendruomenei būdingas bruožas – profesinės dinastijos, darbų tęstinumas.

Pakviestas į sceną pirmasis nominantas – buvęs ilgametis Ukmergės miškų urėdijos urėdas, nusipelnęs šalies miškininkas **Antanas Hofmanas** (g. 1936 m.) apie save pusiau juokais, pusiau rimtai sakė: „Miške gimęs, miške augęs, iš miško taip ir neišėjau“. Jis – ukmergiškis, 1954 m. baigė Vilniaus miškų technikumą, 1960 m. – LŽŪA. Rinkdamasis miškininko profesiją A. Hofmanas pratęsė senas giminės tradicijas. Prieš 300 metų Vaitkuškio grafai Kosakovskiai pasikvietė iš Vokietijos Saksonijos krašto medžioklės ir miškų specialistą Ernestą Hofmaną prižiūrėti jų miško valdą ir už gerą tarnybą jam skyrė 100 ha žemės. Tad šios giminės atžala Antanas Hofmanas nuo 1961 m. iki šių dienų, galima sakyti, rūpinasi gimtojo krašto miškais, medžioklės reikalais. Jam dirbant Ukmergės miškų urėdijos vadovu buvo padaryta nemažai ir dabartinei miškininkų bendruomenei reikalingų darbų, įrengta daugiau kaip 300 km miško kelių. Neatsiejama šio miškininko gyvenimo ir darbo dalis – aistra medžioklei, kuriai skyrė ir tebeskiria visą savo laisvalaikį. Antanas tebevadovauja medžiotojų klubui „Miškininkas“, veda išsamų metraščių, fiksuojantį kiekvieną medžioklę ir sumedžiotus žvėris, turi sukaupęs vertingą medžioklės trofėjų kolekciją. Jis yra ir LMSA Ukmergės skyriaus pirmininkas.

Antrasis pristatytas nominantas – buvęs ilgametis Šakių miškų urėdijos urėdas **Ksaveras Jonas Vaičiūnas** (g. 1938 m.) taip pat iš miškų neišėjęs dinastijos atstovas. Jo tėtis daug metų dirbo Šakių

miškų urėdijoje eiguliu. Baigęs 1962 m. LŽŪA, Ksaveras dirbo Jurbarko, Pakruojo, Šakių miškų urėdijose. Apžvelgdamas savo indėlį šalies miškams, nominantas išsakė miško egzistencijos esmę: „Mes esame dėl to, kad yra miškas, o ne priešingai. Miškas auga pats, jam gamtos duota didžioji atkuriamoji galia. Tai reikia suprasti ir padėti miškui atsikurti, o ne kariauti su gamtos dėsniais.“ Buvęs miškų urėdas ne tik šeimininkiškai tvarkė patikėtus valstybinius miškus, o ir buvo iniciatorius įamžinant Šakių krašte istorines datas, dirbusius miškininkus žaliuojančiais ąžuolais. Taip 1990 m. pakelė į Sintautų miestelį pasodintas „Nepriklausomybės ąžuolynas“, 1994 m. prie Šakių, Bisiškės miške pradėtas veisti Šakių krašto miškininkų atminimo ąžuolynas, plėsti Šakių miesto želdynai. Jis ėmėsi iniciatyvos, kad gamtai būtų gražintas ir Kazlų Rūdos girioje apleistas Novaraisčio durpynas. Dabar čia įsteigtas Novaraisčio ornitologinis draustinis – Šakių miškų urėdijos vizitinė kortelė. Tai reprezentuoja ir visos šalies miškininkų indėlį į gamtos apsaugą. Nominantų pagerbimo renginys pradėtas videofilmu apie atbodusį naujam gyvenimui Novaraistį.

Už ilgametį profesinį darbą ir prasmingą gamtos auginę veiklą Ksaverui Vaičiūnui 2002 m. suteiktas Lietuvos miškininkų sąjungos Garbės nario vardas, 2007 m. jis apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ medaliu. Prie išreikštos padėkos už nuveiktus darbus prisidės ir įteikta M. K. Čiurlionio fondo taurė REX.

Trečiasis nominantas – buvęs Alytaus miškų urėdijos urėdas, nusipelnęs šalies miškininkas **Antanas Utyra**, šių metų vasario 5 d. pažymėjęs 85-metį. Bet tų metų gausos kaip nebūta. Jaunatviškai atrodantis garbus miškininkas pasisakymė pašmaikštavo: „Nedidelis menas yra pasenti, menas – įveikti senatvę“. Šiuo credo vadovaudamasis Antanas kasdien bent valandą skiria sveikatos stiprinimui – mankštai. Išlikti ilgaamžiu padeda ir darna šeimoje – per gyvenimą petys petin eina su žmona Angele, taip pat miškininke. Anot Antano, smagu matyti jau paūgėjusį ir provaikaitį. Gal irgi taps miškininku, bus kam perduoti nuo 1957 m. sukauptus „Mūsų girių“ komplektus. Šiam miškininkui viešai išreikšto gausios artimųjų šeimos dėmesio geraširdiškai pavydėjo net renginio vedėjas Gintaras Mikalauskas.

Šio miškininko gimtinė – Jonavos kraštas, Skaruliai. Baigęs 1956 m. LŽŪA, jis dirbo Žemaitijoje, Telšiu, Rietavo miškų ūkiuose vyriausiuoju inžinieriumi – mechaniku, Rietavo miško ruošos punkto techniniu vadovu, viršininku. Po ketverių metų, 1962 m. miškų ūkio

Renginio dalyviai

SOLVEIGOS POTAPOVIENĖS nuotrauka

Lietuvos šviesuolio nominantai su nominacijos įteikėjais

ministras A. Matulionis tik iš ketvirto karto įkalbėjo jauną specialistą eiti Pajūrio miškų ūkio direktoriumi. 1963 m. rudenį šiomis pareigomis Antaną perkėlė į Alytaus miškų ūkį, kur jis urėdavo iki 1991 metų. Nesikratė ir visuomeninių pareigų – rinktas į tuometinės Gamtos apsaugos draugijos bei Medžiotojų ir žvejų draugijos Alytaus skyrių, rajono vykdomosios valdžios tarybą.

Ketvirtajam nominantui, buvusiam Druskininkų miškų urėdijos urėdui **Viktorui Klimui**, gimusiam 1948 m. kovą Jurbarko rajone, dar kūdikiui teko patirti tremtinio dalią, kai 1948–1957 m. kartu su ūkininkais tėvais buvo ištremtas į Krasnojarsko kraštą, Igarką, vėliau į Irkutsko sritį, Chazanę. Grįžusiai 1957 m. į Lietuvą Klimų šeimai neleista prisiregistruoti gimtajame krašte, tad atsikėlė į Druskininkus. Čia 1966 m. Viktoras baigė vidurinę mokyklą, 1971 m. LŽŪA įgijo miškininko diplomą. Profesinę karjerą pradėjo girininko padėjėju Varėnos, Druskininkų miškų ūkiuose. Pareigingu darbu išsitarnavo iki vyriausiojo miškininko, miškų urėdo, daug dėmesio skyrė darniam kurortinių miškų naudojimui, apsaugai, rekreacijai.

Atkūrus šalies nepriklausomybę, Viktoras Klimas su Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejaus vadovu Gintautu Kazlausku inicijavo visuomeninę iniciatyvą – įamžinti pokario partizanų kovų vietas Druskininkų miškų urėdijos teritorijoje. Miškuose atstatytos svarbės partizanų slėptuvės, įrengti informaciniai stendai.

Būdamas reto santūrumo ir kuklumo žmogus, nominuotas Lietuvos šviesuolio titulu šis miškininkas sakė, kad besijaučiantis nejaukiai – apdovanojimas per daug garbingas. Anot ceremonijos vedėjo G. Mikalausko, šiam Lietuvos šviesuoliui tikrai nederėtų kuklintis: kas būtų iš kurorto, jei visi Druskininkai tebūtų vien komerciniai SPA ir degalinės, be išpuoselėtų pušynų.

Penktasis nominantas – buvęs Varėnos miškų urėdijos urėdas **Pranas Celevičius** (g. 1944 m.), dėl sveikatos negalėjęs dalyvauti šioje ceremonijoje. Augęs Varėnos rajone, Kabelių kaime, jis gyvenimą taip pat paskyrė miškininkystei, atsisakydamas svajonių studijuoti aviaciją. Bet profesinis kelias nebuvo lengvas – Marcinkonių miškų ūkyje 1964 m. įsidarbino miško darbininku, vėliau paaugštintas miško ruošos gamybos dešimtininku, meistru, gimtinėje – Kabelių girininkijos girininko padėjėju, girininku. 1972 m. baigė LŽŪA. 1975–1980 m.

dirbo Marcinkonių miškų ūkio direktoriumi, 1980–1982 m. – Čepkelių rezervato direktoriumi. Vėl grįžo į Varėną dirbti vyriausiuoju inžinieriumi, nuo 1993 m. – miškų urėdu. Gamybiniai darbai neatsiejamai pynėsi su gamtosauginiais, visuomenine veikla.

Ceremonijoje prisiminta ne kiekvienam žinoma istorija, kodėl nuo 1986 m. šalia Varėnos miškų urėdijos pastato stovi bronzinis vilkas. Po teisybei, Geležinio vilko legendai sukurta skulptūra turėjo stovėti Varėnos miesto centre, bet toks meno kūrinys netiko tuometinei ideologijai. Neturėdamas, kur ją padėti, skulptorius pasiūlė pastatyti prie Varėnos miškininkų būstinės. Tai įteisinti irgi nebuvo paprasta. Miškininkai turėjo ilgai įtikinėti valdžią, kad tai paprasta girių vilko skulptūra, neturinti nieko bendro su ana Lietuva, pokario partizanais. Už prasmingus gyvenimo darbus skirtą šviesuolio nominaciją Pranui Celevičiui patikėta perduoti ceremonijoje dalyvavusiam dabartiniame Varėnos miškų urėdas Tomui Bazevičiui.

Apdovanojimų ceremonijos metu šviesuoliams ir juos atlydėjusiems miškininkams šventinį koncertą surengė Vilniaus chorinio dainavimo mokyklos „Liepaitės“ merginų choras, kuriam vadovauja Jolita Vaitkevičienė ir koncertmeisterė Eglė Kasteckaitė. Svečiai galėjo pasigėrėti M. K. Čiurlionio amžininkų meno darbų reprodukcijų paroda.

MG inf.

Apžiūrima M. K. Čiurlionio amžininkų meno darbų reprodukcijų paroda

VACLOVO TREPĖNAČIO nuotrauka

Akcijos „Paukščiai grįžta namo“ akimirkos

Pažymint Pasaulinę žemės dieną kovo 20 d. bei Tarptautinę miškų dieną kovo 21 d., Aplinkos ministerija, Generalinė miškų urėdija kartu miškų urėdijomis jau trečią pavasarį inicijavo edukologinę akciją „Paukščiai grįžta namo“, kuria siekiama ugdyti jaunosios kartos atsakingą požiūrį į supančią aplinką bei skatinti akademiko prof. T. Ivanausko pradėtos gamtosauuginės veiklos tęstinumą. Renginio globėjas – aplinkos ministras.

Kovo 23-27 d. inkilų kėlimo šventės vyko visose miškų urėdijose. Daugelyje šių renginių dalyvavo LR Seimo nariai, Aplinkos ministerijos, Generalinės miškų urėdijos, visuomeninių organizacijų atstovai, vietos bendruomenių nariai.

Minint Pasaulinę žemės dieną, Vilniuje, Nepriklausomybės aikštėje vidurdienį buvo iškelta Žemės vėliava. Šiai dienai skirtus renginius organizavo aplinkos apsaugos institucijos, savivaldybės, aukštosios ir bendrojo lavinimo mokyklos, visuomeninės organizacijos.

„Proto mūšio“ nugalėtojai – Jurbarko r. Raudonės pagrindinės mokyklos JMB būrelis „Ąžuoliukas“ atstovai

Aleksandro Stulginskio universitete

Kaip informavo UAB „Inlinen“ projektų vadovė Indrė Čekanauskytė bei doc. Janina Šepetienė, kovo 20 d. iš visos Lietuvos sugužėjo per 400 jaunųjų miško bičiulių su palydovais į Kauną, ASU, kur jiems surengtas įsimintinas Pasaulinės žemės ir Tarptautinės miškų dienos minėjimas. Jo dalyvius pasveikino atvykęs aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas, JMB sambūrio pirmininko pavaduotoja, Generalinės miškų urėdijos Miškų atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyriausioji specialistė Eglė Mankevičienė, taip pat renginio šeimininkai – ASU rektorius prof. Antanas Maziliauskas ir LMS prezidentas prof. Edmundas Bartkevičius, padėkoję visiems šventės dalyviams, o ypač būrelių vadovams už atsidavimą, rūpestį ir ugdomą meilę Lietuvos miškams.

Po oficialios renginio dalies jaunieji miško bičiuliai išbandė jėgas specialioje „Protų mūšio“ viktorinoje, kurioje dalyvavo net 21 komanda. Vyresnių klasių grupėje „Proto mūšio“ nugalėtojais tapo Jurbarko r. Raudonės pagrindinės mokyklos JMB būrelis „Ąžuoliukas“ atstovai. Šio būrelio vadovė mokytoja Loreta Pocienė sakė, kad raudoniškių pergalė nebuvo atsitiktinė, nes vaikai „protų mūšiui“ nuo-

sekliai ruošėsi. Pradinių klasių grupėje laimėtojais nominuoti Šiaulių r. Kuršėnų Stasio Anglickio mokyklos JMB būrelis „Giliukai“. Aktyviausia palaikymo komanda pripažintas Tauragės r. Žygaičių gimnazijos JMB būrelis „Skroblas“.

Pagerbti konkurso „Aktyviausi JMB būreliai“ laureatai. Nugalėtojais pripažintas Jurbarko r. Raudonės pagrindinės mokyklos JMB būrelis „Ąžuoliukas“ (vadovė L. Pocienė), antroji vieta skirta Kupiškio r. Šepetos A. Adamkienės pagrindinės mokyklos JMB būreliui „Pelkinukai“ (vadovė J. Daukienė), trečioji – Švenčionių r. Švenčionėlių vidurinės mokyklos ekologijos klubui „Žuvėdra“ (vadovės O. Gončarova ir L. Semaško).

Socialinėje paskyroje Facebook skelbtų fotografijų konkursą laureatais tapo JMB būrelis „Ąžuoliukas“ iš Jurbarko r. bei I. Masaitytė. Jaunųjų miško bičiulių apklausoje dalyvavę moksleiviai mylimiausia išrinko Jurbarko miškų urėdiją.

Šventės dalyviams dainas skyrė ASU studentės Mila Rasimavičiūtė ir Laura Slabadaitė bei įspūdinga choreografija stebino gatvės šokių kolektyvas „ASU Beat“. Visi pavaišinti kareiviška koše.

ASU surengtas įsimintinas Pasaulinės žemės ir Tarptautinės miškų dienos minėjimas

Nemenčinės miškų urėdijoje

Šios miškų urėdijos ryšių su visuomene specialistas Šarūnas Laužadis pranešė, kad pagrindinis akcijos „Paukščiai grįžta namo“ renginys vyko kovo 23 d. Arvydų girininkijoje, Bezdonių girioje prie Žalgirio mūšio 600 metų sukakčiai įamžinti pasodinto miško parko. Miškų urėdijos miškininkų remiamas JMB būrelis Bezdonių „Saulėtekio“

Inkilai keliama Purviniųškių girininkijoje

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

Nemenčinės miškų urėdo E. Ryškauskas pamokos

pagrindinėje mokykloje veikia daugiau nei 30 metų. Būrelio nariai puoselėja iš Stelmužės ąžuolo gilės išaugintą Stelmužiuką. Šiomet, pažymint šalies nepriklausomybės atkūrimo 25-metį, kovo 10 d. surengtas internetinis tiltas su Rimdžiūnų lietuviška mokykla Baltarusijoje, kuriame dalyvavo Nemenčinės miškų urėdas Eligijus Ryškus. Šeiminių kūrėjų renginį jie atskubėjo pirmieji. Po pamokų atvyko atstovai iš Nemenčinės Gedimino gimnazijos, Vaikų ir paauglių socialinis centro bei Vilniaus „Jolitos darželio“.

Renginyje dalyvavo šios akcijos rėmėjas aplinkos ministras Kęstutis Trečias, svečiai iš Generalinės miškų urėdijos, žurnalistai. Visi apžiūrėjo tautodailininko Jono Bugailiško išskirtinių inkilų parodą, kur mažiesiems talkininkams leista autografa išmarginti inkilėlius. Akcijos dalyviai įsitikino, kad inkilų kėlimas – ne tik pramoginė išvyka į mišką, o ir kruopštus, nelengvas darbas parenkat paukščiams tinkamus namus. Atsiveikindamas ministras įteikė talkininkams ir jų vadovams atminimo dovanėles.

● Švenčionių r. Pabradės „Ryto“ gimnazijos JMB būrelis „Alksniai“ ir ekologų klubo „Žaliuoju taku“ nariai trečius metus iš eilės dalyvavo Pabradės girininkijoje organizuojamoje paukščių sutiktuvių šventėje. Girininkas Giedrius Grincevičius ir eigulys Artūras Lovkis šiomet padėjo mokiniams iškelti inkilus gimnazijos kieme bei dalį pakvietė iškabinti girininkijos miškuose. Talkininkai buvo maloniai nudžiugti iš miškininkų gautomis dovanėlėmis su miškų urėdijos simbolika.

● Beveik 30 moksleivių iš Giedraičių ir Joniškio pagrindinių mokyklų atvyko kelti inkilų į Purviniškių girininkiją. Kai kurie atsivežė ir savo pagamintų. Po talkos prie laužo aptarti įspūdžiai, jaunieji talkininkai taip pat paskatinti atminimo dovanėlėmis.

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

Verkių girininkijoje

Vilniaus miškų urėdijoje

Šioje miškų urėdijoje kovo 23 d. inkilai kelti Dūkštų, Juodšilių, Kalvelių, Lavoriškių, Mickūnų, Migūnų, Panerių, Parudaminos, Paežerio, Taurų girininkijose.

Kovo 25 d. popietę į Verkių girininkijos mišką prie Balsio ežero regyklos dalyvauti akcijoje atvyko LR Seimo Aplinkos apsaugos komiteto pirmininkas Algimantas Salamakinas su komiteto nariais, aplinkos ministras Kęstutis Trečias, viceministras Linas Jonauskas, generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis, Verkių seniūnijos seniūnas, seniūnaičiai, Verkių regioninio parko darbuotojai, Baltupių progimnazijos moksleiviai, kurie visus pradžugino nuotaikingu koncertu. Pasveikinimu renginį pradėjo Vilniaus miškų urėdas Artūras Nanartavičius, sveikinimo žodžius taip pat tarė atvykusieji

Įvadinis Vilniaus miškų urėdo A. Nanartavičiaus (centre) instruktažas

svečiai. Apie paukščių vaidmenį lietuvių tautosakoje ir kasdieniniame gyvenime papasakojo etnologė Gražina Kadžytė. Iškelta apie 100 inkilų. Po inkilų kėlimo visi talkininkai vaišinosi kareiviška koše.

Verkių girininko pavaduotojo V. Kurlavičiaus patarimai mažiesiems

Tauragės miškų urėdijoje

Tauragiečiai šiomet pagamino apie 1000 inkilų, skirtų pelėdoms, meletoms, zylėms bei varnėnams.

● Paukščių sutiktuvių pradėtos dar vasario 22 d. Pužiškės girininkijoje miškininkų ir viešosios įstaigos „Aktyvi Tauragė“ bendru renginiu „Padovanokime paukščiams namus“. Iškelta apie 100 inkilų. Pužiškės girininko pavaduotojas Arūnas Gendrolius pakvietė inkilų kėlėjus kas pavasarį aplankyti iškabintus inkilus, juos išvalyti.

● Kovo 13 d. Šilinės girininkijos Pajūrio miške inkilus kabino „Jovary“ pagrindinės mokyklos JMB būrelis „Geniukai“ nariai (vadovė mokytoja Onutė Gaurylienė), padedant Pajūrio kaimo bendruomenės atstovams ir ornitologui – fotografui Eugenijui Kavaliauskui, girininkui Bronislovui Ambrozui. Tauragės girininkijoje talkino Tarailių pagrindinės mokyklos jaunieji miško bičiuliai „Drauge su mišku“. Dabrupinės ir Žygaičių girininkijų miškuose inkilus kėlė Žygaičių gimnazijos JMB būrelis „Skroblas“ nariai (vadovė mokytoja Irena Žebelenė).

● Kovo 21 d. Eičių kaime vyko renginys „Gervėlė – 2015“, kurį organizavo Tauragės

kultūros centras. Jame dalyvavo Tauragės miškų urėdijos miško apsaugos inžinierius S. Austrevičius, Eičių girininko pavaduotojas A. Balandis ir Šilinės girininkas B. Ambrozus.

● Į Balsų girininkiją atvyko „Šaltinio“ progimnazijos 1d klasės mokiniai su mokytoja Sigita Jurgiliene, tėveliais. Pirmokėlius maloniai sutiko Balsų girininkas Vidas Jasaitis su pavaduotoju Vidmantu Pakalniškiu. Jie pakvietė svečius su inkilais pajėję Plynosios draustinio specialiuoju taku, kurio ilgis – 1,6 km. Kiekvieno inkilo įkėlimą lydėjo vaikų džiaugsmo šūksniai ir plojimai. Surengta ir gamtos pažintinė pamoka, pasigrožėta Genių ąžuolo didingumu, Jūros upės didžiuliu skardžiu, vingiu ir tolumoje plytinčia lyguma. Išvyką pagyveno paskridusių gervių klykavimas. Šioje girininkijoje viešėjo ir Pagramančio pagrindinės mokyklos 7-8 klasės mokiniai su auklėtoja Rima Laurinskiene, kėlė inkilus zylėms. Anot klasės seniūno Nojaus Mockaus, pagramantiškius po talkos nustebino aplankyta Balsų užtvankos panorama, girininkijoje auginamas voras ir gyvatė bei miškininkų vaisės.

Ir dideli, ir maži – į mišką

Dovana Aukštadvario sparnuočiams

Trakų miškų urėdijoje

Kaip teigė ryšių su visuomene specialistė Auksė Komičienė, minėdami Žemės dieną ir organizuodami šventę „Paukščiai grįžta namo“ Aukštadvario moksleiviai, noriai pritarė Aukštadvario regioninio parko ir Trakų miškų urėdijos pasiūlymui surengti pavasarinę moksleivių darbų parodą „Pasitik sparnuotą draugą“. Ji veikė kovo 16–20 d. Trakų r. Aukštadvario žemės ūkio mokykloje. Inkilus, piešinius, pavasarinės kompozicijas į parodą sunėšė ir Aukštadvario pradinės mokyklos–darželio „Gandriukas“, Aukštadvario vidurinės mokyklos, Aukštadvario žemės ūkio mokyklos, Onuškio Donato Malinausko gimnazijos, Stakliškių gimnazijos, Rūdiškių amatų mokyklos „Sodžiaus meistrai“, Vaikų dienos centro „Navininkai“, Trakų meno mokyklos Aukštadvario skyriaus mokiniai. Aukštadvario RP lankytojų centre bei rajono mokyklose skaitytos paskaitos apie paukščius, vaistinius augalus, kitomis gamtosauginėmis temomis.

● Kovo 20 d. visi gamtos bičiuliai sugūžėjo į Žemės dienos renginių uždarymo šventę. Susirinkusius svečius, pūsdamas ragą, sveikino baltų kultūros tradicijų žinovas ir puoselėtojas Krivis Lokys – Rimas Pa-

keris bei lietuvių tautos dainius Vytautas Babravičius – Simas, o pavasario lygiadieniui skirtą apeiginį ritualą atliko etnografinis ansamblis „Lėda“. Šventės organizatoriai už gražius bei išradingus darbelius padėkojo video filmukų konkurso „Paukščiai grįžta namo“ bei parodos „Pasitik sparnuotą draugą“ dalyviams bei laureatams, įteikdami jiems padėkos raštus bei dovanėles. Pagrindinis šventės akcentu tapo inkilo į Aukštadvario regioninio parko kiemelyje augantį medį įkėlimas. Vėliau renginio dalyviai savo sumeistruotus ir Trakų miškų urėdijos dovanotus inkilus iškėlė parkuose, skveruose, miškuose ar pamiškėse.

● Trakų pradinės mokyklos jaunųjų miško bičiulių būrelis „Giliukai“ ir Trakų lopšelio–darželio „Ežerėlis“ jaunieji miško tuntukai „Boružėlės“ kovo 23 d., išklause Aukštadvario regioninio parko vyr. ekologo Talvydo Špiliausko trumpą pamokėlę apie Lietuvoje gyvenančius ir perinčius paukščius, rodė pavyzdį vyresniesiems draugams kaip kelti inkilus. Kiti jaunieji miško bičiuliai su vadovais ir miškininkais, pasiėmę inkilus, kopėčias, kartis, išskubėjo į mišką.

Šiomet Trakų miškininkai kartu su jaunaisiais miško bičiuliais bei kitais pagalbininkais iškėlė per 300 inkilų.

Veisiejų miškų urėdijoje

Šios miškų urėdijos ryšių su visuomene specialisto Vytauto Stacevičiaus teigimu,

jaunieji miško bičiuliai iš Seirijų, Veisiejų gimnazijų bei Kapčiamiesčio ir Kučiūnų mokyklų, nešini inkilais, rinkosi Šilelio poil-

Veisiejų miškininkai su talkininkais

siavietėje prie Zapsės upės, kur kovo 23-ąją jų laukė Veisiejų miškų urėdijos miškininkai, Veisiejų socialinės globos namų darbuotojai ir globotiniai. Inkilai kabinti į medžius einat upės pakrante. Šiomet miškų urėdijoje iškelta per 300 naujų inkilų ir išvalyta apie 200 senų inkilų. Talkos dalyviai plovimais pagerbė Stalų girininkijos girininką Vytautą Jaskelevičių, kuriam miškų urėdas Z. Želionis įteikė Padėkos raštą už produktyvų darbą su jaunaisiais miško bičiuliais, bei miškų urėdijos suvenyrais apdovanotas pedagoges Anetą Baranauskienę (Seirijų gimnazija), Birutę Dambrauskienę (Kapčiamiesčio mokykla), Liną Čakienę (Veisiejų gimnazija), Ritą Goberienę (Kučiūnų mokykla).

Tautodailininko J. Bugailišio inkilą prie Pučkorių piliakalnio kabina Valkininkų miškų urėdas A. Strazdas

Paskatinti jaunieji kūrėjai

Baigiamasis inkilų kėlimo akcijos etapas surengtas kovo 27 d. ryte Vilniuje, Pučkorių piliakalnyje. Čia kelti inkilų pakviesti iš kiekvienos miškų urėdijos video filmukų konkurso dalyviai su globėjais miškininkais ir mokytojais. Autografais pažymėję tautodailininko Jono Bugailišio išskotą vienetinį inkilą – žuvį, jaunieji miško bičiuliai savo atsivežtus inkilus padovanojo jos sostinės sparnuočiams.

Generalinėje miškų urėdijoje sudaryta komisija įvertino 43 video filmukų konkursui „Paukščiai grįžta namo“ pateiktus kūrinius ir atrinko 9 geriausius. Komisijos narių pastebėjimu, Biržų, Panevėžio, Varenos ir Anykščių miškų urėdijos pristatė vertinimui net po 2-3 konkursinius darbus, tačiau buvo ir tokių miškų urėdijų, kurios neįstengė suorganizuoti video filmukų konkurso. Kai kurių mokyklų pedagogai persistengė, „režisuodami“ filmukus, taip sugadindami geras moksleivių idėjas. Generalinės miškų urėdijos

„Facebook“ paskyroje konkursui savo kūrinius pateikė ne tik jaunieji miško bičiuliai, bet ir jaunieji policijos rėmėjai iš Kelmės r. Liolių pagrindinės mokyklos. Pažymėtinas Kelmės r. policijos komisariato pareigūnės Vilmos Anci-kevičienės įdirbis.

Savo iniciatyva akcijoje dalyvavo Jonavos r. vaikų globos namų moksleiviai. Komisija gerai įvertino šių globos namų 2-os šeimos auklėtinio Aleksandro Krikštapaičio kūrinį.

Laureatais tapo Šalčininkų r. Jasiūnų „Aušros“ gimnazijos skautų sukurta poetiškas filmukas „Paukščių, pasiilgusių gimtinės, kelionė namo“, Prienų r. Balbieriškio pagrindinės mokyklos JMB būrelio „Ažuoliukas“ narės Martynos Marčiukaitytės kūrinyje „Kviečiu pavasarį“ bei Jiezno gimnazijos JMB būrelio narių Inesos Ruzgytės ir Dominiko Daunoro kūrinyje „Mąstyk žaliai“; Biržų r. Papilio pagrindinės mokyklos trečiųjų klasių kūrinyje „Dovana paukščiams“; Vilniaus r. Juodšilių „Šilo“ gimnazijos JMB būrelio „Šiliukai“ filmukas „Ir vėl pavasaris“; Druskininkų „Saulės“ mokyklos JMB būrelio narės Vikos Janulevičiūtės kūrinyje „Paukščiai grįžta namo“; Anykščių r. Viešintų pagrindinės mokyklos – daugiafunkcinio centro JMB būrelio „Atžalynas“ narių Mėtos ir Gabijos Macijauskaičių kūrinyje „Laukiam paukštelį“. Muzikaliausio ir tapybiškesnio filmuko nominacija skirta Panevėžio „Vilties“ pagrindinės mokyklos JMB būrelio „Gamtos vaikai“ trečiųjų ir septintųjų klasių kūriniui – „Paukščiai grįžta namo“.

GMU „Facebook“ paskyroje daugiausiai simpatijų pelnė Vilniaus r. Marijampolio Meilės Lukšienės gimnazijos JMB būrelio „Lūšiukai“ narių Danieliaus Kulakovskio ir Roberto Polonskio kūrinyje „Sveiki sugrįžę į gimtinę“ – jiems skirtas simpatijų prizas.

Kretingiškieji aplinkos ministrui K. Trečiokui padovanojo inkilą iš vytelių

Iškabinus inkilus Pučkorių piliakalnyje, kovo 27-ios vidurdienį Generalinės miškų urėdijos patalpose surengtas finalinis šios šventės renginys – pristatytas video filmukų konkurso „Paukščiai grįžta namo“ geriausiųjų dešimtukas, kurių autoriams aplinkos ministras Kęstutis Trečiokas ir generalinis miškų urėdas Rimantas Prūsaitis įteikė padėkas bei vertingas dovanas. Neišvažiavo be lauktuvių ir atrinktų kitų 33 filmukų autoriai.

Aplinkos ministras ir generalinis miškų urėdas padėkojo už aktyvumą JMB būrelių nariams, jų vadovams mokytojams ir globėjams miškininkams. Šalies jaunųjų miško bičių vardu mažieji kretingiškieji, padedami juos atlydėjusios Kretingos miškų urėdijos informatikos specialistės Gražinos Banienės, padovanojo šventės globėjui aplinkos ministrui K. Trečiokui žemaičių tautodailininkų nupintą suvenyrinį inkilą. Ministras pažadėjo būtinai pranešti, kas jame apsigyvens...

Šventinį renginį vedė dainų atlikėja Vaida Genytė. Ji ir atvykusi muzikali Henriko ir Linos Lukošių šeima iš Raseinių miškų urėdijos Šimkaičių girininkijos surengė pavasarinę nuotaika dvelkiantį koncertą.

MG inf.

Finalinės šventės akimirka

RIMONDO VASILIAUSKO nuotrauka

Du prizus pelnė Juodšilių girininko G. Moroz'o globojami JMB būreliai (iš kairės – Marijampolio M. Lukšienės gimn. mokyt. R. Sakalauskiene, mok. D. Kulakovski, girininkas G. Moroz, Juodšilių „Šilo“ gimn. mok. E. Moscjan, mokyt. R. Stipinienė

Lietuvos miškininkų sąjungoje

Kovo pabaigoje ASU vykusiame LMS prezidiumo, LMS valdybos posėdžiuose, Miško augintojų bendrijos visuotiniame susirinkime bei LMS Girininkų bendrijos tarybos posėdyje pasikeičia informacija apie šiemet valstybiniame miškų sektoriuje planuojamus darbus, esamą situaciją medienos prekybos rinkoje, miškų ūkio ekonomikoje, miškų urėdijose dirbančių specialistų kvalifikacijos kėlimą, diskutuota apie miškų urėdijų veiklos trūkumus, spręstinas problemas girininkijų lygmenyje.

● LMS Girininkų bendrijos tarybos posėdyje vasario 19 d. buvo aptarta: ketvirtajame girininkų suvažiavime (2014 05 02) priimtų rezoliucijų praktinis įgyvendinimas, vienos savaitės girininkų kvalifikacijos kėlimo kursų organizavimas ASU Miškų ir ekologijos fakultete, miško medelynų ateitis bei kasdienės aktualijos (medienos tūrio, darbo laiko apskaita, tarnybinio transporto naudojimas, girininkijų pastatų remontas, biokuro ruošą).

Posėdyje dalyvavęs generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis informavo girininkus, kad įgyvendinant Generalinėje miškų urėdijoje (GMU) atlikto audito rekomendacijas nuo šių metų gegužės 15 d. įsigalios nauja GMU struktūra. Generalinis miškų urėdas turės tik vieną pavaduotoją, kai kurie skyriai bus sujungti. Vykdamas prevencinį darbą, GMU tęs veiklą įsteigta mobilioji grupė, kuri teiks informaciją apie miškų urėdijose gabenamą medieną, kaip pildomi medienos apskaitos dokumentai. Miškų urėdijos taip pat bus informuojamos apie nustatytus pažeidimus. GMU audito tarnyba per metus atlieka 15 patikrinimų miškų urėdijose. Bus aiškinamasi, kodėl kai kuriose miškų urėdijose yra dideli medienos tūrio neatitikimai tarp miško tvarkos projekte nurodyto ir iškirsto medienos kiekio.

Diskutuota girininkams aktualiais klausimais. Dauguma miškų urėdijų administracinių pastatų suremontuoti, tačiau kai kurios girininkijos pamirštos, jų pastatų būklė prastėja. Vyriausiajai tarnybinės etikos komisijai buvo duotas užklauskas dėl tarnybinio transporto naudojimo girininkijose. Remiantis gautu atsakymu, ruošama Pavyzdinė tarnybinio transporto naudojimo tvarka. Pagal šį pavyzdį kiekviena miškų urėdija turės pasitvirtinti savo tvarką. Nors buvęs ekonominis sunkmetis jau pamirštas, girininkus ir kitus girininkijų darbuotojus netenkina esamas nemažas atlyginimų skirtumas tarp atskirų miškų urėdijų.

Bus svarstomas Miškų urėdų valdybos siūlymas miškų urėdijų tarnautojams viršvalandinio darbo laiko neskaityti viršvalandiniu ir tą laikotarpį pridėti prie kasmetinių atostogų. Gvildenta ir medienos pardavimo nenukirstu mišku esama tvarka. Girininkų darbo grupė įpareigota pateikti siūlymus keltiems klausimams spęsti aukštesniu lygiu.

● LMS prezidiumo posėdyje kovo 24 d. su VšĮ „Mūsų girios“ veikla trumpai supažindino direktorius–vyr. redaktorius Rimondas Vasiliauskas, aptarta žurnalo „Mūsų girios“ leidyba, patvirtinta nauja redakcinė kolegija.

Posėdyje diskutuota galimos valstybinių miškų valdymo reformos klausimais, aptarta JMB sambūrio veikla. JMB sambūrio naujaja

pirmininke pasiūlyta GMU Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyr. specialistė Eglė Mankevičienė.

● Kovo 26 d. ASU surengtame LMS Miško auginimo specialistų bendrijos narių susirinkime dalyvavęs Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virgilijus Vasiliauskas pagal 2014 m. monitoringo duomenis pristatė valstybinių miškų sanitarinę būklę ir prognozes, akcentuodamas nemažėjančią žvėrių daromą žalą jauniems medynams bei šį pavasarį galimus susidaryti medžių liemenų kenkėjų židinius. VMT Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vyr. specialistas Kęstutis Grigaliūnas patarė, kaip naudotis VMT darbuotojų sukurtu ir įdiegtu miškų urėdijose, girininkijose Abiotinių veiksmų, ligų, vabzdžių ir gyvūnų padarytų pažeidimų miškui apskaitos interaktyviu žurnalu, kur kreiptis, iškilus keblumams.

GMU Miško atkūrimo ir apsaugos skyriaus vyr. specialistė Eglė Mankevičienė informavo apie rugpjūčio ir spalio mėn. planuojamą miškų urėdijų medelynų apžiūrą, kurios rezultatai leistų spręsti dėl esamų medelynų optimizavimo ir modernizavimo. Sudaryta vertinimo komisija, parengti apžiūros nuostatai. Dubravos EMM urėdijos medelyne rengiama apžiūros vertintojų treniruotė. Jei bus įsteigti sodmenų su uždara sodmenų sistema auginimo centrai Dubravos ir Panevėžio miškų urėdijose, ateityje numatoma orientotis į 9-10 medelynų centrų veiklą. Tokie sodmenų su uždara sodmenų sistema auginimo medelynai sėkmingai veikia Lenkijoje, Latvijoje, Skandinavijos šalyse.

Dubravos EMM urėdijos vyriausiasis miškininkas Gediminas Kazlovas pristatė miško sodmenų auginimo su apribota šaknų sistema technologijas, jų privalumus ir trūkumus, diegimo pradžią Dubravos medelyne, auginant plantacinių sėklų beržiukus konteineriuose. Norint išauginti apie 3 mln. įvairių sodmenų, būtina į suprojektuotą medelyną investuoti apie 3,5 mln. eurų. Galimos nemažos problemos: būtina turėti su šiomis technologijomis dirbti mokančių medelynų specialistų; dėl padarytų klaidų galima patirti nuostolių; išauginti konteineriuose sodmenys bus brangesni už grunte augintus, tektų inicijuoti įprastinį miškų atkūrimą reglamentuojančių teisės aktų pakeitimą.

● Tą pačią dieną ASU surengtame LMS valdybos išplėstiniam posėdyje, kuriame dalyvavo ir generalinis miškų urėdas dr. Rimantas Prūsaitis, pasikeičia informacija, kas netenkina GMU vadovybės miškų urėdijų veikloje ir ką reikėtų keisti, spręsti miškų urėdijų, girininkijų lygmenyje.

GMU Informacinių technologijų skyriaus vedėjas Saulius Morūnas informavo apie užsėtusią IMŪVIS diegimo eigą, problemas ir perspektyvas. Šio projekto diegimą ypač apsunkina ne visose girininkijose esantis geros spartos internetinis ryšis. Tikimasi, kad nuo 2016 m. pradžios IMŪVIS turėtų pakeisti „Skaitos“ programą miškų urėdijose.

Aptartos miškų urėdijų vyriausiųjų specialistų ir inžinierių kvalifikacijos kėlimo galimybės. Patvirtintas LMS 2015 m. veiklos planas.

MG inf.

Kokybiški šiltnamiai su visa reikalinga įranga

Šiltnamių įvairovė

Šiltnaminiai blokai
Tuneliniai šiltnamiai
VENLO tipo šiltnamiai
Daržininkystės centrai

Papildomos sistemos

Pavėsinimas
Stalai
Klimato valdymo sistemos
Laistymas
Šildymo sistemos
Papildomo apšvietimo sistemos

Tuneliniai šiltnamiai su viršutiniu vėdinimu

Šie šiltnamiai naudojami intensyviai daržovių, gėlių, miško augalų daiginimui ir auginimui. Skirtingai nuo tradicinių šiltnamių, jų nereikia šildyti žiemą. Dvigubas oru pripučiamas plėvelės sluoksnis yra geras izoliatorius, kuris gerai apsaugo augalus tiek ankstyvą rudenį, tiek pavasarį.

Visi metalo profiliai yra cinkuoti karštu būdu. Priekinė bei galinė dalys gali būti gaminamos iš antikondensacinių dvigubų polikarbonato plokščių ar dvigubos plėvelės.

Standartinių modulių plotis: 7m; 8m; 9m; 9,60m; 10m; galimi iki 16m.

Plėvelinių šiltnamių privalumai:

- suvartoja 40% mažiau energijos lyginant su tradiciniais šiltnamiais;
- automatinė sistemų pagalba, palaikomas idealus klimatas ištisus metus;
- plėvelinis šiltnamys gerokai pigesnis už tradicinius stiklinius;
- greitas surinkimas, plėvelės ar polikarbonato plokščių keitimas;
- geras saulės šviesos pralaidumas;
- stabilumas ir universalus panaudojimas;
- visi metalo konstrukcijų projektai ruošiami atsižvelgiant į europinius standartus, normas bei rekomendacijas;
- tinka visų rūšių augalų auginimui;
- platus vėdinimo sistemų pasirinkimas;
- pritaikyti visiems daržininkystės įrenginiams;
- galimi ir lengvų konstrukcijų su vienguba plėvelės danga.

NAUJIENA! Lengvi nešildomi tuneliniai šiltnamiai

Šiuolaikiniai šiltnamiai idealiai tinka visoms agro kultūroms, projektuojami ir gaminami pagal kliento turimą įrangą bei gamtines klimato sąlygas.

Pritaikomi įvairiam šildymui.

Įdiegiama naujausia klimato valdymo sistema, valdanti pavėsinimą, vėdinimą, apšvietimą, laistymą, šildymą pagal sezonus bei užduotas programas. Įrengiami laistymo, auginimo bei ekspoziciniai stalai.

Gamintojo atstovas Lietuvoje
S. Videikos įmonė „Santera“

Tel.: 8 611 34872
info@miskams.lt

Miško atkūrimui ir įveisimui – tik kokybiškus sodmenis

JŪRATĖ LAUKINEITIENĖ, VIDA JUODAITIENĖ

Valstybinės miškų tarnybos Miško sėklų ir sodmenų kokybės skyriaus vyriausiosios specialistės

Viena pagrindinių sėkmingo miško atkūrimo ir įveisimo sąlygų – kokybiškų sodmenų naudojimas. Kokybiškais laikomos tos siuntos, kuriose ne mažiau 95 proc. sodmenų atitinka teisės aktais nustatytus reikalavimus. Didžioji dalis miško želdinimui naudojamų sodmenų yra išauginama Lietuvos medelynuose. Iš Estijos įvežami tik hibridinės drebulės konteineriniai sodmenys, iš Latvijos be hibridinės drebulės įvežta ir keletas paprastojo ąžuolo siuntų.

VMT Miško sėklų ir sodmenų kokybės skyriaus darbuotojų 2007-2014 m. atliktų kontrolinių patikrinimų duomenimis, kokybiškai išrūšiuotos miško sodmenų siuntos sudarė 81 proc. visų patikrintų. Bet reikėtų pastebėti, kad vietinių augintojų kokybiškos siuntos sudarė 87 proc., lenkiškos kilmės – tik 59 proc., o visos patikrintos estiškos ir latviškos kilmės sodmenų siuntos atitiko kokybės reikalavimus. Pirmaisiais tikrinimo metais (2007 m. ir 2008 m.) fiksuotas didžiausias kiekis (apie 30 proc.) nekokybiškų siuntų. Pastaraisiais metais situacija pagerėjo. Įvesta nuostata, kad nekokybiškos siuntos turi būti perrūšiuotos ir jų realizacija galima tik gavus raštišką Valstybinės miškų tarnybos sutikimą. Antai 2013 m. ir 2014 m. perrūšiuota po dvi Lietuvos medelynuose išaugintas siuntas ir viena iš Lenkijos įvežta siunta.

Realizacijai skirtų sodmenų kokybę lemia šaknų sistemos išsivystymas. Būtent šaknų defektai ir yra dažniausiai nustatoma

sodmenų nekokybiškumo priežastis (31 proc.) – vyrauja užlenkta pagrindinė šaknis ir maža šaknų masė. Neatitinkantys minimalių matmenų sodmenys sudaro 28 proc., turintys stiebelio formos ir šakotumo defektų – 27 proc., iš kurių didžioji dalis – keliastiebiai. Negyvybingų dėl netinkamo laikymo ar nesumedėjusių sodmenų nustatyta 3 proc. Įsigyjant sodmenis iš Lenkijos augintojų ypač reiktų atkreipti dėmesį į jų atitikimą minimaliems matmenų reikalavimams, nes kaimyninėje šalyje taikomi mažesni sodmenų aukščio reikalavimai. Todėl sudarant pirkimo sutartis pravartu šiuos reikalavimus akcentuoti.

Šaknų defektų priežastimi dažnai būna technologinių procesų pažeidimai. Nuolat susiduriame ir su peraugusių sodmenų problema. Remiantis mokslinių tyrimų ir praktinių pastebėjimų patirtimi, peraugusių sodmenų šaknų sistema yra bloga, neužtikrinamas jų prigijimas ir augimas. Todėl nerekomenduojame įsigyti sėjinukų, vyresnių nei 3 metų spygliuočių, 2 metų minkštųjų lapuočių ir 4 metų kietųjų lapuočių medžių rūšių, ypač augusių tankiai; taip pat sodinukų, po persodinimo augusių ilgiau nei 2 metus eglės ir ąžuolo ar ilgiau nei 1 metus pušies ir minkštųjų lapuočių medžių rūšių.

Pasiūlyti teisės aktų pakeitimai dėl sodmenų amžiaus, minimalių matmenų, naujų, vis plačiau auginamų medžių rūšių įtraukimo ir peraugusių sodmenų nurašymo

tvarkos, kurie sąlygotų kokybiškesnių sodmenų išauginimą.

Šiais metais numatyta realizuojamų sodmenų kokybę tikrinti ne tik jų išauginimo vietose – miško medelynuose, bet ir įmonių, teikiančių miško želdinimo paslaugas, įsigytus sodmenis. Visi miškų želdinimui skirti sodmenys privalo turėti lydimuosius dokumentus, kuriuose nurodyti ir jų kilmės žymenys. Įsigijus nekokybiškus sodmenis, visuomet galima kreiptis į Valstybinės miškų tarnybos Miško sėklų ir sodmenų kokybės skyrių. Vadovaujantis teisės aktų reikalavimais, nekokybiški sodmenys turi būti perrūšiuojami ir naudojami tik pakartotinai patikrinus mūsų tarnybos specialistams arba grąžinti pardavėjui.

Siekiant, kad ateities miškai būtų kuo produktyvesni, atsparesni ir kuo geriau prisitaikę prie vietos sąlygų, būtina naudoti tam tikrai vietai genetiniu ir fenotipiniu atžvilgiu tinkamą miško dauginamąją medžiagą. Miškas turi būti atkuriamas to paties arba gretimo kilmės rajono miško dauginamąja medžiaga. Naudojant tolimesnių nei gretimi kilmės rajonai ar kitų Europos Sąjungos šalių dauginamąją medžiagą, reikia gauti Valstybinės miškų tarnybos leidimą ją įvežti ir naudoti miškų želdinimui. Informaciją apie medžių rūšių kilmės rajonus galima rasti Valstybinės miškų tarnybos internetinėje svetainėje, meniu skiltyje „Miško sėklų ir sodmenų kontrolė“.

Atkuriame mišką

Miško sodinimui paruošti eglės sodinukai

JŪRATĖS LAUKINEITIENĖS nuotrauka

Plėstina miško sėklų rinka

Dr. VIDMANTAS VERBYLA
Valstybinės miškų tarnybos
Miško genetinių išteklių skyriaus vedėjas

Siekiant padidinti šalies miškų atsparumą, produktyvumą ir pagerinti tiek miškų, tiek medienos kokybę, miško sėklos tampa dideliu turtu, ypač surinktos miško sėklinėse plantacijose. Generalinis miškų urėdija 2013 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. 1B-438 „Dėl miško dauginamosios medžiagos plėtojimo genetiniu-ekologiniu pagrindu“ įpareigojo miškų urėdijas kuo plačiau naudoti plantacines sėklas miškų atkūrimui ir naujų įveisimui. Miškų urėdijos, turinčios didesnes sėklines plantacijas, neretai sukaupia perteklinius sėklų kiekius ar nepilnai išnaudoja plantacijose užaugusį sėklų derlių. Jos galėtų sėklų perteklių už sutartinę kainą parduoti miškų urėdijoms, kurioms ekonomiškai sunkiau investuoti į visų rūšių miško sėklinių plantacijų kūrimą. Lietuvoje kol kas nėra miško sėklų rinkos, bet reikėtų skatinti jos atsiradimą – efektyvesnį aukštos selekcinės vertės sėklų panaudojimą. Juolab, kad miškų urėdijų darbuotojai dažnai mūsų teiraujasi, kur galima įsigyti vieno ar kitų medžių rūšių sėklų.

Paprastosios pušies kankorėžiai ir sėklos

Apklauskos duomenys parodė, kad daugiausiai realizacijai pasiūlyta paprastosios eglės sėklų – daugiau nei 1000 kg. Kitų medžių rūšių sėklų siūloma parduoti gerokai mažiau: paprastosios pušies – 185 kg, karpotų beržo – 113,2 kg, juodalksnio – 54,8 kg (žr. lent.).

Analizuojant pagal selekcinės vertės kategorijas, beveik pusė (42 proc.) paprastosios eglės parduodamų sėklų yra plantacinės, o paprastosios pušies plantacinės kilmės sėklos sudaro net 95 proc. Apie 62 proc. parduodamų sėklų yra iš juodalksnių sėklinių plantacijų. Beveik visos parduodamos beržo sėklos priskirtos Atrinktai kategorijai, nes plantacinės, priskirtos Atitinkančiai kokybės reikalavimus kategorijai, sudaro tik 12,8 proc. visų parduodamų sėklų.

Jaučiamas didelis plantacinių lapuočių medžių rūšių sėklų poreikis. Deja, šių medžių rūšių selekcija prasidėjo geru dvidešimtmečiu vėliau nei spygliuočių ir dalis lapuočių sėklinių plantacijų dar tebėra jaunos, nedera ar dera silpnai.

Gilių derlius Joniškio urėdijos medelyne

Kadangi apie parduodamas sėklas duomenys nuolat kinta, manome, kad juos tikslinga būtų skelbti Valstybinės miškų tarnybos tinklalapyje. Tai padėtų miškų urėdijoms, privatiems medelynams ar miško savininkams paprasčiau apsirūpinti miško medžių sėklomis.

Manau, perspektyvu būtų organizuoti supaprastintą sėklų pardavimo aukcioną. Tuomet būtų galima pasiekti realiausią (įskaitant investicijų į sėklinę bazę ir sėklų ruošą) sėklų kainą. ■

Miško medžių sėklų pasiūla (2015 m. vasaris)

Miškų urėdija	Realizuojamų sėklų selekcinė kategorija, kg			
	N	A	R	I
Karpotasis beržas				
Karpotasis beržas I kilmių rajonas				
Joniškio		12		
Pakruojo		5		
Šiaulių		20	14,5	
Iš viso:		37	14,5	
Karpotasis beržas II kilmių rajonas				
Jonavos		8		
Kupiškio		2		
Kupiškio		4		
Ukmergės		10		
Iš viso:		24		
Karpotasis beržas III kilmių rajonas				
Ignalinos		20		
Nemenčinės		13,7		
Trakų		10		
Iš viso:		43,7		
Iš viso beržo:		104,7	14,5	
Paprastoji pušis				
Paprastoji pušis II kilmių rajonas				
Ukmergės				30
Jonavos	9,2		20,9	37,1
Rokiškio			60	
Iš viso:				67,1
Paprastoji pušis V kilmių rajonas				
Kazlų Rūdos				27,8
Iš viso pušies:	9,2		80,9	94,9
Paprastoji eglė				
Paprastoji eglė I kilmių rajonas				
Mažeikių			50	
Paprastoji eglė II kilmių rajonas				
Pakruojo	225			
Radviliškio			250	
Iš viso:	225		250	
Paprastoji eglė IV kilmių rajonas				
Tauragės	200			
Šilutės			100	
Iš viso:	200		100	
Paprastoji eglė V kilmių rajonas				
Jonavos	93		9,4	
Kazlų Rūdos	45			
Marijampolės		19,85	13,4	
Iš viso:	138	19,85	22,8	
Iš viso eglės:	563	19,85	422,8	
Juodalksnis				
Juodalksnis I kilmių rajonas				
Kuršėnų			30	
Šiaulių		6,8	11	
Iš viso:		6,8	31	
Juodalksnis III kilmių rajonas				
Valkininkų		18		
Iš viso juodalksnio:		24,8	30	

Tekšės
moteriškas žiedas

Paprastoji tekšė – unikalus ledynmečio reliktas

Dr. JUOZAS LABOKAS

Gamtos tyrimų centro Ekonominės botanikos laboratorijos vadovas,
vyresnysis mokslo darbuotojas

Lietuvos naudojamųjų augalų išteklių kategorijoje ypatingą vietą užima erškėtinių (*Rosaceae*) šeimos atstovas – paprastoji tekšė (*Rubus chamaemorus*), avietės bei gervuogės botaninis gentainis. Mokslinis šios rūšies pavadinimas rodo tam tikrą sąsają su šilkmedžiu, nes senovės graikų kalba $\chi\alpha\mu\alpha\iota$ reiškia *ant žemės*, o $\mu\omega\rho\acute{o}\varsigma$ – *šilkmedis*. Dėl tipiškos oranžiškai geltonos sunokusių vaisių spalvos ir jų populiarumo tekšės įvairiuose kraštuose pavadintos šiaurės apelsinu, pelkių gintaru ar net karališkąja uoga. Tai daugiametis, šakniastiebiais plintantis žolinis augalas, kurio išskirtinė *Rubus* genčiai nebūdinga biologinė savybė – dvinašškumas – populiacijų diferenciacija į vyriškus ir moteriškus individus. Skirtingų lyčių individų žiedų skirtumai pastebimi tik atidžiau įsižiūrėjus (žr. nuotr.). Kitas rūšies ypatumas – gana siaura jos ekologinė amplitudė. Tekšė yra acidofilas, fiziologiškai rūgščių (pH 3,5-5,0) durpinių dirvožemių augalas,

priskiriamas prie pagrindinių aukštapelkinių durpojų, kaip ir spanguolės, vaivorai, viržiai, gailiai, kiminai.

Nuo seno tekšės ypač vertinamos Šiaurės kraštų gyventojų, kaip savotiškas gyvasis lobis, pilnas vitaminų ir kitų biologiškai aktyvių medžiagų. Pavyzdžiui, Suomijoje kasmet surenkama tūkstančiai tonų sultingų ir aromatingų jų vaisių (sutelktinių kaulavaisių), kurie naudojami įvairiausių kulinarijos produktų bei gėrimų gamyboje, šaldomi, eksportuojami į įvairias šalis. Vien Norvegija kasmet perka po kelis šimtus tonų tekšių iš Suomijos, jau nekalbant apie Vokietiją ir kitas Europos šalis, neturinčias savų išteklių. Be to, pastaruoju metu stebima žymiai padidėjusi tekšių paklausa Kinijoje ir kitose pietryčių Azijos šalyse.

Dėl didelės vaisių paklausos ir ne kiekvienais metais pakankamo gamtinių išteklių derliaus Šiaurės šalyse tekšės bandoma kultivuoti, sukultūrinti. Išvesta net keletas veis-

lių: norvegiškos 'Apollen' ir 'Apolto' (vyriškos), 'Fjellgull' ir 'Fjordgull' (moteriškos) bei suomiška 'Nyby' (hermafroditinė). Tačiau kultivuojant susiduriama su auginimo sąlygų sudarymo bei augalų apdulkinimo sunkumais.

Taip pat nustatyta, kad kultivuojamųjų augalų sukaupiami bioaktyvių medžiagų (elagitanių, vitamino C ir α -tokoferolių) kiekiai yra mažesni, negu augančių gamtinėse populiacijose.

Lietuvoje paprastosios tekšės populiacijos yra pietiniame savo ištisinio arealo pakraštyje ir aptinkamos beveik visoje šalies teritorijoje, bet dažnesnės šiaurės bei vakarų Lietuvoje. Kaip ir keletas kitų uoginių augalų (smulkiauogė spanguolė, juodoji varnauogė), paprastoji tekšė čia laikoma ledynmečio reliktu, išlikusiu toliausiai į pietus nuo savo arealo optimumo nutolusiose izoliuotose augavietėse. Labiau į pietus žinomos tik pavienės „salos“ Lenkijos pietinėje dalyje ir Čekijos šiaurės vakaruose, kur ši rūšis saugoma įstatymais. Beje, pastarąsias tekšių „salas“ Norvegijos mokslininkai, remdamiesi paleobotaninių ir biogeografinių tyrimų duomenimis, nelaiko ledynmečio reliktais, nes jos ten įsikūrė vėlesniu laikotarpiu.

Lietuvoje prieš daugiau kaip 20 metų atliktais Botanikos instituto mokslininkų stebėjimais nustatyta, kad tekšių derėjimas čia labai varijuoja ir neviršija 17-19 proc., o tankiausi tekšių sąžalynai aptinkami augavietėse, kur gruntinio vandens lygis aukščiausias. Analogiški duomenys pateikiami ir užsienio autorių apie arealo optimume tirtas populiacijas, pažymint, kad pelkių sausinimas neigiamai veikia tekšių produktyvumą. Todėl akivaizdu, kad siekiant išsaugoti tekšės populiacijas, pirmiausiai būtina išsaugoti kuo mažiau žmogaus ūkinės veiklos paliestas jų augavietes – aukštapelkes, pelkinius miškus.

Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos duomenimis, šalyje yra 108 telmologiniai draustiniai, iš kurių 51 turi valstybinio

Tekšės vyriškas žiedas

Tekšė su nokstančiais vaisiais

draustinio statusą. Nemažoje šių draustinių dalyje aptinkamos ir tekšių populiacijos. O dar yra botaniniai, botaniniai-zoologiniai draustiniai, gamtiniai rezervatai. Iš pastarųjų kiek žymesniais tekšių ištekliais išsiskiria Kamanų valstybinis gamtinis rezervatas. Tekšių genofondo išsaugojimui nemažiau svarbios ir nesaugomose aukštapelkėse įsikūrusios jų populiacijos, ypač patiriančios grėsmių dėl pelkių sausavimo ir durpių eksploatavimo.

Paprastosios tekšės populiacijos turi ir „priedėtinę vertę“ – dėl siauros ekologinės amplitudės jos yra geras indikatorius nustatant natūralias Europos Bendrijos svarbos buveines, kaip pelkiniai miškai (91D0), aktyvios aukštapelkės (7110) bei degradavusios aukštapelkės (7120). Todėl, nors ir neįtraukta į Lietuvos raudonąją knygą, paprastoji tekšė neabejotinai saugotina valstybės mastu, kaip unikalus Lietuvos aukštapelkių biologinės įvairovės, jų ekosistemų komponentas.

Dėl menko derėjimo tekšės, kaip uoginis augalas, Lietuvoje neturi komercinės reikšmės, tačiau yra įdomus objektas gamtininkams tyrėjams, siekiantiems atskleisti dėsningumus, lemiančius tokią populiacijų vystymosi strategiją. Nuo seniau vyrauja prielaida, kad vienas iš pagrindinių veiksnių, nulemiančių žemą derėjimo intensyvumą, yra nepalankus

vyriškų bei moteriškų individų kiekybinis santykis ir jų pasiskirstymas populiacijose, ir šie rodikliai prastėja einant į arealo pakraščius. Tačiau tai neatsako į klausimą, kodėl tekšių produktyvumas labai svyruoja net ir arealo optimume. Todėl ten atlikti įvairių faktorių įtakos tyrimai. Patvirtintas neigiamas šalnų, žemų nakties temperatūrų poveikis generatyviniams organams žydėjimo metu, nepalanki stipresnių vėjų įtaka. Nustatytas įdomus faktas, kad vaisių masė tiesiogiai priklauso nuo vabzdžių apdulkintojų dydžio ir kad stambiausi vaisiai išsivysto, kai žiedus apdulkina kamanės. Tačiau, bandant susieti derėjimo intensyvumą su apšvietimo intensyvumu, skirtingų tyrėjų gauti prieštaringi duomenys. Naujesniais, Kanadoje atliktais tyrimais nustatyta, kad padidėję aliuminio ir sieros elementų lygiai moteriškuose individuose yra pagrindiniai tekšių produktyvumą limituojantys veiksniai. Taip pat pastebėta, kad sėkmingam vaisių vystymuisi esminės įtakos turi ne maistmedžiagų, bet anglies kiekis, tiesiogiai priklausančiantis nuo šakniastiebių išsivystymo.

Kokie dėsningumai būdingi arealo pakraštyje, Lietuvoje įsikūrusioms paprastosios tekšės populiacijoms ir kokia jų būklė bei vystymosi tendencijos, parodys Gamtos tyrimų centre planuojami atlikti kompleksiniai tyrimai. ■

Tekšių sąžalynas

nokian PADANGOS MIŠKO TECHNIKAI

UAB „PGM TECHNIKA“

Plento g. 6, Užliedžiai, 54305 Kauno r.

www.pgmtechnika.lt

Faks. 8 37 215101

Tel. 8 683 24140 (Aidas)
El. paštas info@pgmtechnika.lt

Tel. 8 656 82777 (Darius)
El. paštas darius@pgmtechnika.lt

Tel. 8 607 77723 (Marius)
El. paštas marius@pgmtechnika.lt

nokian
HEAVY TYRES

nokian
Forest King F

Išvalgos apie kai kurias grėsmes šiais metais šalies miškams

ZBIGNEV GLAZKO

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškininkystės skyriaus vyriausiasis specialistas

Valstybinėje miškų tarnyboje vasario 19 d. surengtame Koordinacinės tarybos miško sanitarinės apsaugos klausimais posėdyje buvo išsakytos išvalgos, kokių pavojų šiemet galima tikėtis šalies miškų sanitarinėje apsaugoje. Į tai norėčiau atkreipti šalies miškų valdytojų ir savininkų dėmesį.

Valstybinės miškų tarnybos Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vedėjas Virgilijus Vasiliauskas, remdamasis 2014 m. svarbiausių miško kenkėjų ir ligų monitoringo duomenimis bei miškų urėdijų ataskaitomis, pristatė šalies miškų sanitarijos būklę ir galimas šiemet grėsmes. Jo teigimu, bendras 2014 m. užfiksuotų naujai kilusių pažeidimų plotas valstybiniuose miškuose yra apie 25 000 ha ir lyginant su 2013 m. sumažėjo visose miško pažeidimų faktorių grupėse. Vertinant miškų pažeidimų tendencijas 10 metų laikotarpyje, rimta grėsmė jauniems medynams tapo kasmet didėjantis kanopinių žvėrių kiekis. Akivaizdūs pažeidimai – jaunų medelių laupymas ir laužymas, ypač jaunuolynuose po pirmų ugdymo kirtimų. Per pastaruosius 2-3 metus sumažėjo miškuose bebrų pažeidimų, bet nusiraminti dar anksti – pastebimas šių gyvūnų gausėjimas.

Pernai pastebėta visų spyglius grauziančių kenkėjų rūšių depresija, todėl prognozuojama, kad šiemet jų žala miškams nebus juntama. Kelerius metus didėjo pušinio sfinkso populiacija. Tačiau 80-90 proc. jų lėliukių buvo apniktos parazitų ir šis drugys taip pat perėjo į depresijos fazę.

Per pastaruosius 10 metų visuose miškuose (nuo monitoringo vykdymo pradžios)

nustatytas 2014 m. gausiausias žievėgraužio tipografo populiacijos skaitlingumas. Ypač aktyvi buvo jo II generacija – 2,5 karto gausesnė nei 2013 metais. Per skraidymo sezoną sugauta 2 kartus daugiau vabalų nei 2013 m. (gaudyklėse 2013 m. rasta 6585 ± 551 vnt., 2014 m. – 13116 ± 907 vnt.). Pažymėta, kad šių kenkėjų grėsmė eglynams 2015 m. yra labai didelė ir miškų urėdijų specialistai turėtų aktyviau imtis pusamžių ir vyresnių eglynų žvalgymo, taikyti prevencines priemones. Ypač jautrūs yra eglynai, kur 2014 m. nebuvo laiku sutvarkyti pirminiai žievėgraužių židiniai, eglių žalios vėjavartos-vėjalaužos. Jei susiformuos masinė šių kenkėjų ataka – 2 generacijos su seserinėmis generacijomis, tuomet medynas gali ir žūti. Pavyzdžiui, Lenkijoje, Slovakijoje ir kitose Europos šalyse buvo pastebėta ir trečia generacija bei kelios seserinės generacijos. Nustatyta, kad 90 proc. peržiemojusių vabalų antrą kartą gali pulti medžius – sudaryti seserinę generaciją.

Pristatyti eglių sveikatingumo kategorijų pokyčiai 2011-2013 m. buvusiuose netikrojo eglinio skydamario židiniuose. Juose skydamariai sunyko, eglės atsigavo, o pavieniai medžiai galimai nudžiūvo nuo antrinių kenkėjų (pvz., žievėgraužio tipografo).

Šiemet prognozuojamas miškinio grambuolio suaktyvėjimas Dzūkijoje, o 2016 m. – ir labai aktyvus.

Atkreiptas dėmesys į pastebėtus medžių pakenkimus Vilkaviškio rajone esan-

čiame J. Basanavičiaus gimtinės parke. 2011-2013 m. čia medžius puolė miškinis grambuolis, 2014 m. – ažuolinis lapsukis. Šiemet prognozuojamas vidutinis ažuolų lapų nugraužimas (30-40 proc.). Šį parką prižiūrinčiam Lietuvos nacionaliniam muziejui, matyt, reikėtų planuoti kovos priemonę – purkšimą insekticidais, panaudojant ultra mažą lėktuvą. Pranešimų apie šį kenkėją valstybiniuose miškuose nebuvo, bet tikėtina, kad 2015 m. gali būti.

Apžvelgti repelento „Trico“, pagaminto avių riebalų pagrindu, efektyvumo testavimo 2013-2014 m. rezultatai. Šis purškiamas repelentas ypač tinka didesnių plotų želdinių apsaugai – kokybiškai apsaugo spygliuočius nuo žvėrių skabymo ir laupymo. 2013-2014 m. atliktuose bandymuose nerasta nė vieno medelio, pažeisto briedžio ir stirnos. Lyginant su tepamais repelentais, „Trico“ patogiau naudoti miške: žymiai našiau dirbama, daugiau jo patenka ant medelio, apdorojant spygliuočius nelaužomi ūgliai, spygliai ar pumpurai. Juo sėkmingai galima apdoroti ir didesnius medelius jaunuolynuose. Tikimasi, kad „Trico“ padės sėkmingiau apsaugoti jaunas pušes nuo briedžių laupymo ir laužymo. Pasiūlyta atlikti repelento *Hylonox* registracinius bandymus ir herbicido *Leopard* naudojimo miško medelynuose testavimus.

VMT Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vyriausiasis specialistas Kęstutis Griščiūnas supažindino su Abiotinių veiksmų, ligų, vabzdžių ir gyvūnų padarytų pažeidimų miškui apskaitos interaktyvaus žurnalo struktūra ir jo pildymo reikalavimais. Taip pat aptarti Miško sanitarinės apsaugos taisyklių kai kurių punktų pakeitimo klausimai. ■

Briedžių žiemojimo vietose skabomi pušų želdiniai

VYTAUTO KNYVOS nuotrauka

Atšilus pavasarį atkuto pušiniai straubliukai

Pavėluoti sanitariniai kirtimai

VMT archyvo nuotrauka

Ankstyvo pavasario sula

DALIA SAVICKAITĖ

Leidžiant beržų sulą miške komerciniais tikslais būtina laikytis aplinkos ministro 2000 04 27 patvirtintos „Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarkos“

Šiltėjantis klimatas jau kelinti metai mums dovana astronominį pavasarį pralenkiančią šilumą. Šiomet pajūrio žmonės jau nepamena kaip sniegas atrodė, o Aukštaitijos miškuose po tankiomis eglių šakomis jis išliko ilgiau. Bet pavasaris sparčiai žingsniuoja ir per šį etninį regioną. Nuo senų laikų žmonės pavasario sutiktuvėms skirdavo daug dėmesio. T. Narbutas „Lietuvių tautos istorijos“ I-ame tome aprašė pavasario sutikimo papročius Vilnijos krašte, įvardindamas Pavasario šauktuvių dieną. Per šauktuves, vos vieversiu pragyduš, pačios gražiausios kaimo merginos bėgdavo į galulaukius tekančios saulės pasitikti. Rankose nešdavosi saulės mėgstamais žiedais išpaišytus sietus. O grįžusios iš tų sielių „laistydavo“ saulės spinduliais kiekvieną sutiktąjį: tėvą, motiną, brolius, seseris, kaimynus. Tokie papročiai buvo aprašyti ir Ignalinos krašte, Palūšėje.

Senovėje balandžio mėnesį vadindavo Sultekio. Sula pradėdavo tekėti vidutinei paros temperatūrai pakilus iki 4-6 laipsnių šilumos, kai medžių šaknyse sukauptos skystosios medžiagos ima aukštyn kamieniu kilti į sprogstančius pumpurus. Pirmieji savo syvus išjudina klevai, vėliau – ir beržai. Įprastai sula teka 1-2 pavasario mėnesius. Šiomet iš medžių ėmė varvėti sula jau kovą, nedrąsiai kalantis alyvų pumpurų žalumai. Liaudyje pagal sulos tekėjimo intensyvumą spėjama, kokia bus vasara: jei teka daug – bus lietinga, jei mažai – sausa.

Sula – ne tik medžio gyvybės budintoja, bet ir vertingas maisto produktas. Gėrimui vartojama šviežia, rauginama vasaros karštymečiui, o pasterizuota išlaikoma net iki Kalėdų. Joje yra nemažai organinių rūgščių, kalio, kalcio, magnio, geležies, taninų, vitaminų C ir PP, kitų vertingų mineralinių medžiagų. Nors moksliniai tyrimai nepatvirtino, kad sula turi gydomųjų savybių, bet visi

Tradiciinis sulos leidimas

išgėrę juntame, kaip atgaivina jėgas. Šio straipsnio autorė suloje verda ir kavą – išgaunamas puikus prieskonis.

Kas šį senovinį bendrystės ir dalijimosi turtais su gamta būdą nori paversti verslu, turėtų žinoti, kad būtina laikytis „Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarkos“, patvirtintos aplinkos ministro 2000 m. balandžio 27 d. įsakymu Nr. 173. Papildomų leidimų iš aplinkos apsaugos institucijų nereikia.

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Maisto skyriaus vyriausioji specialistė Vida Jarošienė informavo, kad reikia dar kreiptis į teritorines valstybines maisto ir veterinarijos tarnybas, kuriose ši veikla užregistruojama, ir gauti Maisto tvarkymo subjekto patvirtinimo pažymėjimus (kaip kiekvieno atveju, norint užsiimti maisto tvarky-

mu). Sulčių gamybos įmonės, norinčios sulą konservuoti ar pasterizuoti, turi parengti ir patvirtinti receptūras, o teikiamą rinkai sulą paženklinti suteikiant vartotojams visą būtiną informaciją apie produktą. Taip pat reiks nurodyti, iš kokių ir kur augančių medžių ji bus renkama.

Privačioms reikmėms naudojamai sulai leisti nereikia jokių leidimų privačiuose žemės sklypuose. Derėtų elgtis, kaip seniesiems Lietuvos genčių žmonėms – nekenkti gamtai. Gal ir išmokti padėkoti medžiui reiktų: ne tik pratintumėmės būti dėkingi, bet ir prisimintume šventą senųjų gyventojų požiūrį į medžius... Net ir pramoniniu būdu renkant sulą reikia laikytis darnios vystymosi plėtros sampratos.

Iškirtimui skirtuose miško plotuose leidžiant sulą yra mažiau grėsmės, kad bus pakenkta medžiams, o tuo pačiu ir miško gyvybingumui. Nepatariama sulos rinkti iš medžių, augančių užterštose pakelėse ar tręšiamų laukų pakraščiuose. Valstybinėje miško žemėje sulą leisti galima iš ne plonesnių kaip 20 cm skersmens medžių, kuriuos planuojama kirsti ne vėliau kaip po 5 metų. Jeigu per metus medžiai nukertami, sula gali būti leidžiama ir iš plonesnių medžių. Skylės sulai turi būti gręžiamos ne aukščiau kaip 1 m nuo žemės, jų skersmuo neturi viršyti 2 cm, o gylis medienoje – 3 cm. Tarpai tarp išgręžtų skylių turi būti ne mažesni kaip 10 cm.

Į rankiniu grąžtu medyje išgręžtą skylę rekomenduojama įstatyti medinį lataką, o sulą leisti į švarų stiklinį indą. Jį reiktų uždengti, kad nepakliūtų vabzdžių ir neprilytų. Pasibaigus sulos tekėjimui, medžio žaizdą reikia užkimšti mediniu kaiščiu ir užtepti sodo tepalu, kad į pažeistą vietą nepatektų parazitinių grybų ar bakterijų, medis „nesusirgtų“ ir nepradėtų pūti. ■

OSVALDO BALODŽIO nuotrauka

Ekologinė beržų sula ir verslo galimybės Lietuvoje

Prof. EDMUNDAS BARTKEVIČIUS, prof. VLADAS VILIMAS
Aleksandro Stulginskio universitetas

Beržų sulos tekinimas Lietuvoje turi gilią tradiciją. Manoma, kad šio vertingo produkto paklausa ir dabar šalyje yra apie 1000 tonų per metus. Pagrindinis beržų žaliavinės sulos tiekėjas – Baltarusija.

Pasaulio šalyse plačiai paplitusi ir klevų sula, iš kurios išgaunamas sirupas. 2006 m. pagaminta 40 990 tonų klevų sirupo. Tokiam sirupo kiekiui pagaminti reikėjo surinkti apie 1 639 600 tonų sulos. Klevų sirupo daugiausiai pagaminama Kanadoje (82 proc. gavybos) ir JAV. Kanadoje pagrindinė sirupo tiekėja – Kvebeko provincija.

Šiaurės Amerikoje sula išgaunama, perdirbama ir paruošiama realizacijai iš Amerikos indėnų perimta ir kiek patobulinta tradicine technologija – sula teka ne tik į atskirus kibirius, o ir centralizuotai, sujungiant atskirus medžius plastikinėmis žarnos. Sulos perdirbimas – sirupo gavyba vyksta išgavimo vietoje, vadinamuose cukraus nameliuose.

Aliaskoje taip pat tradiciniu būdu išgaunama ir beržų sula, iš kurios irgi gaminamas sirupas. Pagaminti 1 litrą klevų sirupo reikia sunaudoti apie 45 litrus sulos, o 1 litrai beržų sirupo – apie 95 litrus sulos.

Europoje sulos rinkimo lyderė – Baltarusija, kur kasmet surenkama apie 10 000 tonų sulos. Sulai rinkti naudojami polietileningai

Sulos rinkimo indai tvirtinami prie medžių

maišai, apgaubiantys medį, kuriame išgręžtos skylės.

Sulos verslas imtas plėsti ir Latvijoje – įsteigtas ekologinis beržų ūkis „Sula“. Čia išgauta sula naudojama kosmetikoje. Natūralios kosmetikos gamintojų kompanija „MADARA“ kartu su Latvijos bioanalitikos ir biodosimetrijos metodų laboratorija sukūrė unikalią bevandenį ląstelių atsikūrimo kompleksą „Galium 7 (G7)“, kurio pagrindą sudaro beržų sula, gauta iš ekologinių beržų ūkių. Čia sula tekinama taip pat į polietileningus maišelius. Latvijoje iš beržų sulos gaminamas ir sulos šampanas.

Lietuvoje vyrauja paveldu besiremiantis mėgėjiškas sulos rinkimas, kai medyje išgręžiama skylė, į ją įstatomas lovelis ir sula laša į pastatytą kibirą ar kitą indą.

Siekiant išnagrinėti sulos verslo galimybes Lietuvoje, nuo 2010 m. pradėti jos tekinimo tyrimai ASU Miškų ir ekologijos fakultete. Pradėta nuo sulai tekinti tinkamų miškų plotų parinkimo, prietaisų konstravimo ir rinkimo technologijos parengimo (sulos leidimas reglamentuojamas aplinkos ministro 2000 04 27 d. patvirtintu įsakymu Nr. 173 patvirtinta „Laukinės augalijos išteklių naudojimo tvarka“).

Vertinant įvairias sulos tekinimo ir apdorojimo technologijas verslo požiūriu, pirmiausia dėmesys turi būti skiriamas gaunamo produkto kokybei. Komercijai skirta žaliavinė sula turėtų būti tik ekologinė, jai išgauti atrenkami miško plotai, atitinkantys „LT-EKO-001 LIETUVA“ reikalavimus. Klysta tie verslininkai, kurie teigia, kad vartotojai į tai mažai kreipia dėmesį. Ekologinius reikalavimus turi atitikti ir sulos gamybos įranga: pirmiausia užtikrinti produkcijos švarumą – gamybos metu produktas neturi kontaktuoti su aplinka. Tokius reikalavimus atitinka centralizuotas sulos tekinimas, kai atskiri medžiai apjungiami plastikinėmis žarnos. Bet šis būdas gali būti taikomas tik apdorojant produktą tekinimo vietoje (cukraus nameliuose). Įranga turi būti gana universali, kad didelę paros dalį galėtume

Centralizuotas sulos rinkimas, medžius sujungiant plastikinėmis žarnos

Sulos rinkimas Baltarusijoje

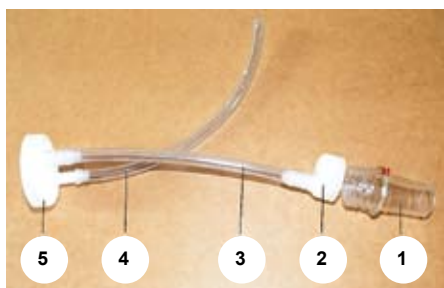

Sulos rinkimas Latvijoje

naudoti be priežiūros. Užsipildžius indui, sulos tekėjimas savaime turi nutrūkti. Sulos rinkimo indo padėtis gali būti ir vertikali, ir horizontali.

Nuo pat tyrimų pradžios naudotas pagamintas tokio prietaiso prototipas, kuris bandymų metu tobulintas ir vėliau gautas patentas Nr. 5813. Naudojant tiek prietaiso prototipą, tiek galutinį variantą (patentuotą), susidarė galimybė vykdyti laboratorinius, laboratorinius – gamybinius ir gamybinius sulos gamybos tyrimus per 4 metų laikotarpį.

Pasigamintas sulos surinkimo prietaisas, kurį sudaro: implantas (1), įstatomas į medyje išgręžtą skylę; prie jo dangteliu jungiamas vadinamas tarpinis elementas (2); dangtelis žarnelėje (3) sujungtas su apatiniu dangteliu (5); jis jungiamas su 10 litrų talpos sulos rinkimo indu, kuris remiasi į žemės paviršių su rankena (žr. apačioje).

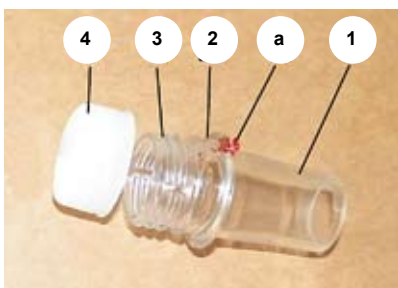

Sulos rinkimo indas

Žarnelė (4) sujungiama su apatiniu dangteliu, kuriame išgręžta 1 mm skersmuo kalibruota skylutė orui iš sulos rinkimo indo šalininti. Taip inde palaikomas atmosferinis slėgis. Kai indas užsipildo, skystis pro šią skylutę žar-

nele kyla į viršų, kol jo paviršius susilygina su skysčio, ištekančio iš medžio kamieno, lygiu. Susilyginus skysčių paviršius, sula nustoja tekėti į rinkimo indą. Reikėtų pastebėti, kad skystis medžio kamieniu kyla į viršų veikiamas osmosinio slėgio, kurio vektorius nukreiptas vertikaliai į viršų, o šoninio – horizontalaus slėgio vektoriaus čianėra.

Naudojant aprašytą prietaisą sulai rinkti būtina atskirai susipažinti su implantu įstatymo į medžio kamieną specifiką.

Implantas į medžio kamieną, kurį sudaro: plastikinis vamzdelis su kūgine dalimi (1), žiedas (2) su žyma (a), sraigtinė dalis (3).

Implantas į medžio kamieną gali būti įstatomas prieš sulos tekėjimo pradžią – sausio, vasario mėnesiais. Tam medžio kamienne, ne aukščiau kaip 54 cm nuo žemės paviršiaus, gręžiama 22 mm skylė, kurios gylis pasirenkamas pagal normatyvą. Į išgręžtą skylę įstatomą implantą būtina laikyti taip, kad ant žiedo esanti žyma „a“ būtų nukreipta vertikaliai žemyn. Jeigu žyma bus nukreipta į šoną arba į viršų, gali sutrikti sulos tekėjimas į rinkimo indą. Implantas įkalamas guminiu plaktuku. Įstačius implantą gerokai prieš sulos tekėjimo pradžią, užsukamas dangtelis, kuris komplektuojamas kartu su implantu. Dangtelis saugo nuo oro patekimo į išgręžtą skylę. Pradėjus tekėti sulai dangtelis nusukamas ir jo vietoje užsukamas tarpinio elemento dangtelis. Nustojus tekėti sulai implantas išimamas iš medžio kamieno, prieš tai jį atlaisvinus lengvais šoniniais guminiu plaktuko smūgiais į sraigtinę dalį. Šis prietaisas užtikrina sulos rinkimą be kontakto su aplinka – produktas būna absoliučiai švarus.

Bandomaisiais tyrimais nustatyta, kad beržų sulą galima tekinti ir iš nupjautų medžių kelmų. Šiuo atveju sulos rinkimo indas guldomas horizontaliai ant žemės.

Aprašyta įranga per tyrimus išbandyta Kau-
no miškų urėdijos Sitkūnų girininkijos miškuose. Šiuo metu šią įrangą gamina MB „EKOSULA“. Ši bendrija teikia įrangą laboratoriniams ir gamybiniams tyrimams, atlieka pagrindinius darbus tyrimo metu (vadovas V. Šimelis).

Aptariama tema ASU apgintas magistrinis darbas „Karpotųjų beržų sulos kiekio priklausomybė nuo medžių dendrometrinių parametrų“ (magistrantas R. Rudžianskas), nuo 2014 m. rengiamas kitas magistrinis darbas „Beržo sulos debito pasiskirstymas kamieno skerspiūvyje“ (magistrantas J. Mingaila).

Sulos verslo plėtrai didelę reikšmę turi žaliavinės produkcijos įvertinimas, jos laikymo sąlygos iki perdirbimo. Šiuo reikalu bendraudamas su ASU Miškų ir ekologijos fakultetu užsiėmė LAMMC Sodininkystės ir daržininkystės institutas (tyrimo vadovas P. Viškelis). Žemės ūkio ministerijai finansavus darbą, 2012 m. pateikta ataskaita „Beržų sulos biocheminis įvertinimas, laikymo parametrų modeliavimas bei optimizavimas ir naujų produktų prototipų kūrimas“.

Apibendrinant galima teigti, kad žaliavinės sulos gamybos technologija, atitinkanti ekologijos reikalavimus, yra parengta bei gaminama reikalinga įranga. Nustatyti pagrindiniai gautos produkcijos laikymo bei vertinimo kriterijai. Vykdam tyrimus, iškilo ir nauji klausimai: sulos tekinimo poveikis medienos kokybei, kas turėtų būti įvertinta išduodant licencijas sulos tekinimui. Nustatyta, kad tekinant sulą kamieno skerspiūvyje atsiranda medienos patamsėjimai, kurie prasideda ties skylių gręžimo vieta ir vertikalia kryptimi kyla aukštyn. Reiktų nustatyti medienos patamsėjimo priežastis, plitimo aukštyn mastą, sulos tekinimo poveikį medienos mechaninėms savybėms ir kt. ■

Medžio kamieno skerspiūvyje atsirandę medienos patamsėjimai ties skylių gręžimo vieta

Sulos leidimas iš nupjautų medžių

Vainagių medelyno laukuose
talkininkai rūšiuoja eglių
sodmenis miškasodžiui

Trumpalaikiam darbui miškuos – paslaugų kvitai

Trejus metus galiojanti supaprastinta trumpalaikio įsidarbinimo forma

Priminsiu, kad LR Seime 2012 m. lapkričio 13 d. įteisinus Žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo pagal paslaugų kvitą įstatymą, nuo 2013 m. balandžio 1 d. įsigaliojo žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų teikimo kvitai ir juridiniai bei fiziniai asmenys gali sezoniniams, aukštos kvalifikacijos nereikalaujantiems žemės ir miškų ūkio darbams (jų aprašą Vyriausybė patvirtino 2013 m. kovo 13 d.) įdarbinti asmenis supaprastinta tvarka. Miškininkystės srityje teikti paslaugas pagal kvitus galima daug rankų darbo reikalaujantiems darbams, kaip: pakelių, melioracijos griovių, kvartalinių linijų valymas, krūmų iškirtimas, šakų sunėsimas į krūvas, informacinių ženklų statymas, miško sodinimas, želdinių priežiūra, šienavimas, sodmenų medelyne ravėjimas, iškasimas, rūšiavimas, krovimas, jaunuolynų ugdymas, medžių genėjimas, užšlėmšto miško valymas, medelių aptepimas repelenta, apsaugų uždėjimas medeliams, kuolų gamyba, tvorų tvėrimas ir remontas, kenkėjams gaudyti duobučių kasimas, rąstų žievėjimas, vabalų gaudyklių išdėliojimas, inkilų gamyba ir iškabinimas, miško gaisrų gesinimas ir gaisraviečių priežiūra, padėjimas miškotvarkos darbuose (spindžių prakirtimas, riboženklų statymas, medžių ženklinimas dažais, dirvožemio profilių kasimas), kalėdinių medelių, šakų ruošimas, šluotų, vantų rišimas, malkų skal-dymas, aplinkos tvarkymas, buitinių šiukšlių rinkimas ir pan. Bet laikinai pagal kvitus įsidarbinusiam asmeniui draudžiama šiuos darbus atlikti mechanizuotai.

Perrenkami lapuočių sodmenys

Įsidarbinimas pagal paslaugų kvitus turėtų dominti tuos žmones, kurie neturi profesinės kvalifikacijos, bet nori laikinai įsidarbinti, gauti legalių pajamų ir siekia stiprinti motyvaciją ieškant ilgalaikio nuolatinio darbo. Darbo biržoje užsiregistravę bedarbiais asmenys, pradėję teikti darbo paslaugas pagal kvitus, nepraranda bedarbio statuso ir gaunamų pašalpų. Taip pat nenutraukiamas jiems piniginės socialinės paramos gavimas. Šiuo būdu gali laikinai įsidarbinti per atostogas ir moksleiviai, turintys 16 metų ir daugiau.

Kad darbas pagal kvitus netaptų nuolatinio darbo santykių pakaitalu, numatyti įdarbinimo trukmės apribojimai. Laikinais samdomas asmuo turi teisę teikti darbo paslaugas pagal kvitus vienam paslaugų gavėjui ne ilgiau kaip 60 darbo dienų, o jeigu tokias paslaugas teikia keliems paslaugų gavėjams – ne ilgiau kaip 90 darbo dienų per kalendorinius metus, neatsižvelgiant į per dieną teiktų žemės ūkio ir miškininkystės paslaugų valandų skaičių. Taip pat nustatyta 1750 eurų (buvo 6000 Lt) ribinė gaunamų pajamų suma per metus. Ją viršijęs asmuo privalo deklaruoti Mokesčių inspekcijai gautą skirtumą ir už jį susimokėti gyventojų pajamų 15 proc. mokesť. Tačiau praktiškai tai retai būna.

Šiaulių miškų urėdijos patirtis, perkant miško darbų paslaugas pagal kvitus

Valstybiniame miškų sektoriuje šią trumpalaikio įdarbinimo formą bene pirmoji nuo 2013 m. balandžio 2 d. ėmė taikyti Šiaulių miškų urėdija, pasamdžiusi pastovaus darbo neturinčius miestelių ir kaimų gyventojus atlikti tuos miškų ūkio darbus, kurių nenori imtis rangovai. Pradėta nuo aplinkos tvarkymo, šiukšlių rinkimo, kitų smulkų darbų miškuose. Pernai Šiaulių, Meškuičių girininkijose pagal kvitus įdarbinti žmonės ėmėsi ir sezoninių miško darbų, talkino apsaugant želdinius repelenta, vielos tinklo tvoromis. Dirbta ir kitos girininkijose. Vainagių medelyne pernai pagal kvitus dirbo septynios moterys, padėjusios prižiūrėti pasėlius, iškasti ir paruošti sodinimui sodmenis. Jos išdirbo 2056 val. arba 256 darbo dienas, uždirbo 18 450 litų. Iš viso 2014 m. pagal kvitus samdyti žmonės miškų urėdijoje atliko darbų už 70 tūkst. litų.

Šiomis paslaugomis naudojamosi ir šiemet. Dar vasarį ištirpus sniegui ir išėjus pašalui, nuo kovo pradžios Vainagių medelyne vyko sodmenų paruošimas miškasodžiui. Kartu su jau 7 metai čia dirban-

Giraininkijose įdarbinti pagal kvitus žmonės galėtų tvarkyti aplinką, apsaugoti želdinius repelentais, tvoromis, atlikti kitus nemechanizuotus darbus

čiais Teisūčio Juškaus individualios įmonės darbininkais kasė, rūšiavo, mirkė sodmenis ir pagal kvitus įsidarbinę žmonės iš Kelmės rajono Šaukėnų, Vidsodžio, Beržėnų kaimų. Miškų urėdija šį pavasarį pagal kvitus įsidarbinusiems pavieniniams užsakė pagaminti inkilų: davė lentų, vielos, už 1 inkilo pagaminimą sutarta mokėti po 2,3 euro.

Pažvelkime į šią darbo santykių formą įvairiapusiškai. Įdarbinti pavienius žmones pagal kvitus miškų urėdijai paprasčiau ir ekonomiškai naudingiau, nes už taip įdarbintą asmenį reikia sumokėti tik 9 proc. privalomąjį mokestį nuo jo vienkartinio uždarbio (6 proc. – sveikatos draudimui ir 3 proc. – „Sodrai“), o ne 31 proc., jei dirbtų nuolatiniu darbuotoju. Miškų urėdijos specialistų skaičiavimu, atskirus darbus atliekant pagal paslaugų kvitus sutaupoma apie 30 proc. lėšų (žr. lentelę).

Iš kitos pusės žiūrint, miškų urėdijos darbuotojams padaugėjo popierizmo, šio darbo administravimui reikia skirti papildomo laiko. Miškų urėdijos prekybos vadybininkės Aušros Beresnevičienės teigimu, valstybinėje įmonėje lanksčiai taikyti šią įdarbinimo formą sunkina tai, kad miškų urėdija kaip juridinis asmuo bet kokias paslaugas turi pirkti laikantis Viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų. Reikia atlikti žmonių apklausas kaimuose, įforminti procedūrinius paslaugos pirkimo dokumentus. Jos manymu, nedidelės vertės laikina miško darbų samda pagal kvitus miškų urėdijose neturėtų būti viešųjų pirkimų objektu.

Miškų urėdijoje buhalterėms pavesta pasirūpinti kvitų knygelių įsigijimu „Sodros“ teritoriniame padalinyje, jų apskaitymu, išdavimu girininkams, medelyno viršininkui. Paslaugų kvitas iš dalies užpildomas prieš pradedant teikti paslaugas. Jame įrašomi paslaugų gavėjo ir teikiančio paslaugas asmens duomenys, paslaugų teikimo data,

atlygio mokėjimo būdas. Toks iš dalies užpildyto kvito antrasis egzempliorius įteikiamas paslaugos teikėjui. Kai paslaugos baigiamos teikti, paslaugų gavėjas užpildo abu paslaugų kvito egzempliorius. Pilnai užpildytas antrasis kvito egzempliorius grąžinamas paslaugų teikėjui, kurį jis turėtų saugoti 5 metus. Pirmasis kvito egzempliorius miškų urėdijoje laikomas 10 metų. Miškų urėdija už kiekvieną paslaugą per mėnesį teikusių asmenį turi 9 proc. įmoką sumokėti ne vėliau kaip iki kito mėnesio 15 dienos.

Jeigu dirbantieji pagal kvitus nori gauti atlygį grynais pinigais, paslaugos gavėjui (girininkams, medelyno viršininkui) miškų

urėdijos kasoje išduodama avansu aptarta pinigų suma. Girininkas ar medelyno viršininkas privalo paslaugų tiekėjui išmokėti atlyginimą už kasdienį darbą ar trunkantį ne ilgiau kaip penkias savaitės dienas. Atliekančiams ilgiau trunkančius darbus (pvz., miško sodinimo, sodmenų, želdinių priežiūros ir kt.) kas savaitę išrašomas naujas kvitas ir išmokamas sutartas atlygis.

Nors yra ir skeptiškų nuomonių, Šiaulių miškų urėdijoje trečius metus taikoma miško darbų paslaugų pirkimo pagal kvitus praktika galėtų būti išbandoma kaip alternatyvi darbo forma, manau, ir kitose miškų urėdijose.

MINDAUGAS BERŽINSKAS

Darbų, atliktų 2014 m. dirbant pagal kvitus, apimtys ir sąnaudų palyginimas

Atlikto darbo pavadinimas	Mato vnt.	Vidutiniai įkainiai, Lt	Suteiktų paslaugų kiekis	Suteiktų paslaugų suma Lt (su 9 % mokesčiu)	Vidutiniai šių darbų įkainiai, dirbant rangos įmonėms, Lt	Būtų reikėję sumokėti rangovams, Lt	Sutaupyta, Lt
Aplinkos tvarkymas	Val.	9	180	1765,8	13,3	2394	628,20
Cheminė miško želdinių ir žėlinių apsauga nuo žvėrių							
	100 vnt.	3,5	1523,7	5812,92	5,06	7709,922	1897,01
Kvartalinių ir ribinių linijų valymas							
	km.	206	1	224,54	298,5	298,5	73,96
Mechaninė miško želdinių ir žėlinių apsauga nuo žvėrių							
	Vnt.	1	5350	5831,5	1,35	7222,5	1391,00
Nepageidaujamos augalijos pašalinimas mechaniniu būdu							
	Ha	340	58,5	21680,1	497,5	29103,75	7423,65
Miško sodinimas							
	1000 vnt.	117	26,8	3417,8	179,1	4799,88	1382,08
Užšlėmšto ploto valymas							
	Val.	9	233	2285,73	13,3	3098,9	813,17
Šiukšlių rinkimas ir išvežimas							
	Val.	9	210	2060,1	13,3	2793	732,90
Žėlinių arba želdinių papildymas							
	1000 vnt.	150	0,66	107,91	238,8	157,608	49,70
Iš viso :				44952,20		59972,06	15019,86

Šiaulių miškų urėdijos inf.

Kasdien į tarnybą miškuos – visa šeima

VACLOVAS TREPĖNAITIS

Ignalinos miškų urėdijoje nuo 1990 m. dirba daugeliui šalies miškininkų pažįstamas girininkas Stanislovas Kasperavičius: medžiotojas, žvejys, svetingas žuvinės virėjas, šiemet kovo 8 d. pažymėjęs 60-metį. Jo žmona Danutė, iš profesijos buhalterė, miškų urėdijoje dirbo ekonomiste, dabar – medienos prekybos vadybininke. Jos tėtis Petras Kraujalis daug metų buvo eiguliu Vaišniūnų, Kazitiškio girininkijoje. Tad ir vienturtė Kasperavičių duktė Jurgita, baigusi 2008 m. LŽŪU miškininkystės magistrantūros studijas, grįžo į gimtinę, dirba Minčiagirės girininkijoje girininkės pavaduotoja.

Penkti metai – ramybė dvelkiančiuose Vaišniūnuose

Aukštaitijos nacionaliniam parkui priskirtas senovinis Vaišniūnų kaimas prie Dringio ežero žiemą ištuštėja, dvelkia ramybė. Taip susiklostė, kad nėra kam pastoviai gyventi ir šiame kaime esančioje Vaišniūnų girininkijos sodyboje. Girininku 2010 m. vasarą čia paskirtas Stanislovas Kasperavičius kasdien važinėja iš gimtojo Kazitiškio, kiti girininkijos darbuotojai irgi turi būstus – nacionaliniame parke kiekvienas kaimas prilygsta kurortui.

Užėjus į šiuolaikiškai rekonstruotą girininkijos pastatą, į akis krenta ir savitai įrengtas būstinės interjeras, šildymo sistema. Šį originalų sumanymą girininkui pernai padėjo įgyvendinti bendradarbiai, padedant medžio drožėjui Gintarui Černiui ir tapytojui Algirdui Klimui.

Šios parkinės girininkijos būstinėje, manau, tiktų ir pažintinis kampelis, primenantis lankytojams Vaišniūnų kaimo ir girininkijos kūrimosi istoriją, čia dirbusius miškininkus. Retas lankytojas žino, kad 1922-1939 m. demarkacinė pasienio linija su Lenkija padalijo Vaišniūnų kaimą perpus. Prie pakelėje išlikusio seno ąžuolo buvo įrengtas pasienio postas. Po karo nugriovus Švenčionių rajone, Antaliedėje buvusias lenkų kareivines, iš jų medienos 1952 m. Vaišniūnų kaimo paežerėje surestas nemažas pastatas, kuriame įkurdinta sielių plukdymo ir galutinio medienos sandėlio kontora bei sutilpo bendrabutis darbininkams, biblioteka, valgykla. Šio pastato pastogėje 1958 m. įsikūrė ir Vaišniūnų girininkija, iš kurios pagret ketvertas girininkų išėjo vadovais.

Pirmuoju Vaišniūnų girininku paskirtas 1958 m. LŽŪA baigęs varėniškis Bronius Karlonas 1960 m. tapo Ignalinos miškų ūkio direktoriumi. Antrajam girininkui molėtiškiui Vincui Šakaliui patikėta vadovauti 1974 m.

Kasperavičių šeima: Danutė, Stanislovas ir Jurgita

įsteigiam Aukštaitijos nacionaliniam parkui. 1974-1987 m. čia girininkavęs Kauno miškų technikumui auklėtinis švenčioniškis Tadas Ramelis nuo 1987 m. išbandė Ignalinos komunalinių įmonių kombinato viršininko kėdę. Ketvirtuoju girininku paskirtas 1987 m. LŽŪA baigęs Alfredas Aškelėnas, zarasiškis iš Salako, nuo 2010 m. gegužės pabaigos dirba Ignalinos miškų urėdijos urėdu.

Penktajam Vaišniūnų girininkui S. Kasperavičiui aprėpti sustambintą iki 4629 ha girininkijos plotą padeda girininko pavaduotoju dirbantis Marijonas Cicėnas (jam priskirta prižiūrėti ir 1459 ha Kazitiškio eiguvą). Prie Ginučių kaimo esanti Medžiūkainio eiguva

(1697 ha miškų) patikėta eiguliui Rolandui Lukaševičiui, kuris neakivaizdžiai mokosi ASU MEF trečiame kurse. Pernai Vaišniūnų eiguva (1473 ha miškų) patikėta Eglūnui Aškelėnui, įgijusiam ASU miškininkystės bakalaurą diplomą ir neakivaizdžiai tęsiančiam magistrantūros studijas.

Išėita savita miško gyvenimo mokykla

Kazitiškio seniūnijos Gudiškėlių kaime ne miškininko šeimoje augusiam Stanislovui Kasperavičiui nuo mažens autoritetais buvo iš šio krašto kilę ir žinomais miškininkais tapę giminaičiai Bronius ir Rimantas Klimai bei Mečislovas Vaičys. Pasukęs jų pramintu keliu, jis 1976 m. baigė Kauno miškų technikumą, neakivaizdiniu būdu 2005 m. įgijo ir ASU miškininkystės bakalaurą diplomą.

Profesiniame kelyje būta ir šilto, ir šalto. Baigusį Kauno miškų technikumą paskyrė Baltarusijos pasienyje buvusios Gaidės miško meistrijos meistrui, kur jaunam specialistui reikėjo skubiai vykdyti valstybinę užduotį – nuo Visagine statomos atominės elektrinės per miškus į visas puses iškirsti apie 100 m pločio trasas aukštos įtampos elektros perdavimo linijoms. Tuometinė miško kirtimo ir traukimo jėga – rusiškas benzopjūklas, baltarusiškas T-40 ratinis traktoriukas, arklys ir keli vietiniai medkirčiai. Kirtimo sąlygos sunkios: kalnas – pakalnė – loma. Trasų kirsti iš elektrinės vežti ir kareiviai.

Vėliau apie 1000 ha čionykščių miškų perdavus Visagino elektrinės apsauginei zonai ir miestui, Gaidės miško meistrija panaikinta, likę jos miškai perduoti Dūkšto girininkijai. Stanislovas 1978 m. įsidarbino inžinieriumi – miškininku buvusiame „Už taiką“, vėliau – „Pirmūno“ kolūkyje, kurie turėjo iki 3000 ha miško.

S. KASPERAVIČIAUS šeimos archyvo nuotrauka

Vaišniūnų girininkijos interjeras

AUTORIAUS nuotraukos

Atkūrus 1990 m. gimtinėje Kazitiškio girininkiją, jis perėjo dirbti čia girininku. Rūpinosi ne tik perimtais miškais, o ir prie girininkijos sodybos ankstesnio girininko Juozo Mateikos įveistą sodą, pradėtu kurti dendroparku su ąžuolų alėja. Stanislovas jį praplėtė, papildė įvairių rūšių sodinukais, tikėjosi, kad želdynai ilgam džiugins čia dirbančius miškininkus. Bet skubotų reformų sukūryje 2008 m. vėl neliko girininkijos, apie porą metų Stanislovui teko pabūti ir bedarbiu...

Kad nesulaukėtų be šeiminingo likę želdynai, jis čia atvažiuoja laisvalaikio ir su sodyboje įsikūrusiu Vaišniūnų girininkijos eiguliu Rolandu Lukoševičiumi juos kiek aptvarko. Bet išvažiuojant širdyje kirbena nerimas: ar atsiras ateityje šį parką norinčių globoti rankų?..

Miškų urėdijos miškininkai patikėjo nuo 1977 m. medžiojančiam S. Kasperavičiui vadovauti medžiotojų būreliui „Miškininkas“. Šias visuomenines pareigas jis kantriai, atsakingai vykdė nuo 1990 metų. Kai visi medžiotojai savi, nekyla ir nesutarimų.

Girininkas turi ir 15 ha privataus miško bei 1992 m. paveldėjo Kazitiškio seniūnijos teritorijoje nedidelį Notrynios ežerą (7,8 ha), dėl kurio patyrė nemažai rūpesčių. Šiame krašte nuo senų laikų buvo įpratę laisvai žūklauti rusakalbiai žvejai iš Visagino, neretai ir neleistiniais būdais. Privačioje valdoje uždraudus žūklę, kerštaudami brakonieriai kėlis sykius bandė žūklauti su elektros įranga, sudegino savininko valtį. Tik padedant rajono aplinkosaugininkams pavyko palaipsniui juos atpratinti nuo šios žūklavietės. Nusistovėjus taikai, Stanislovas savo lėšomis ežerą įžuvino karpiais, lydekomis, lynais, storkiais, čia pažvejoja su draugais, o maudytis leidžia visiems. Tvarkant miško valdą ir ežerą prabėgo jo laisvadieniai, atostogos.

Balansavimas tarp gamtosauginės ir ūkinės veiklos

Apie 2980 ha Vaišniūnų girininkijos miškų yra Aukštaitijos NP teritorijoje, kur ūkinė veikla derinama su nacionalinio parko direkcija. Be to, miškuose yra 11 retų paukščių lizdaviečių: peri jūriniai ereliai, ereliai žuvininkai, ereliai rėksniai, vištvanagiai, Kazitiškio raistuose klykauja gervės. Todėl čia ūkinė veikla nėra intensyvi. Pagrindiniais kirtimais iškertama apie 36 ha medynų, iš jų 60 proc. – neplynaus, dažniausiai atvejiniais kirtimais. Kirtavietėse vykdomos paramos priemonės savaiminiam atžėlimui. Kur nevyksta reikiamas atžėlimas, plotai apželdomi mišriais pušų-eglių želdiniais. Girininko praktiniu įsitikinimu, ūkiniuose 4-os grupės miškuose paprasčiau būtų iškirtimui skirtus medynus iškirti plynai ir kirtavietes atsodinti iš selekcinčių sėklų išaugintais sodmenimis.

Girininkijoje turima ir apie 14 proc. minkštųjų lapuočių medynų. Kasmet išugdoma iki 70 ha medynų. Todėl ūkininkavimas įvairus.

Beveik visus miško darbus atlieka rangovai. UAB „Miško broliai“ želdo, prižiūri želdinius, o Algirdo Gudonio ind. įmonė užsiima kirtimais. Bet rangos įmonėms nelabai norisi retinti kirtynų amžiaus pušynėlių – darbo daug, o kubų ir uždarbio mažai. Jie norėtų dirbti ištisus metus, bet saugomose teritorijose nuo kalendorinio pavasario pradžios iki rugpjūčio 1 d. tenka stabdyti kirtimus.

Parkinėje girininkijoje nemažiau svarbi veiklos sritis – suderinti rekreaciją, turizmą su padidinto degamumo miškų ir gamtos vertybių apsauga. Ypač čia budriems reikia būti esant sausringoms vasaroms, kai pasipila srautai važiuotų ir vandens turistų bei miško gėrybių rinkėjų antplūdis. Kol kas Vaišniūnų girininkas šypsos pro ūsus – per jo girininkavimo metus miško gaisrų nekilo. Tam nemažos įtakos turi ir girininko bendravimas su parko lankytojais. Ne „reindžerišku“ tonu pasikalbėjus, paprašius apsisostojusių turistų, žvejų, kad atsargiai elgtųsi su ugnimi, nešiukšlintų, nekapotų medelių, retas darys tyčinį pažeidimą...

Linkime miškininkų Kasperavičių šeimai ir toliau iš širdies puoselėti gimtinės miškus. ■

Vaišniūnų girininkijos būstinė prie Dringio ežero

Nuo miško techniko – iki vyriausiojo miškininko

Tokį profesinį kelią buvo lemta nueiti daugeliui vyresniosios kartos miškininkų pažįstamam suvalkiečiui Antanui Rinkevičiui, per tris dešimtmečius puoselėjusiam Kazlų Rūdos giriai, prie kurios pakraščio prisišliejusiame Kalvos kaime prabėgo jo vaikystė, mintos girios paslaptys. Kaip daugelis pokario miškininkų, Antanas profesinį kelią pradėjo nuo Vilniaus miškų technikumą, kurį baigė 1954 metais. Atlikęs kelių metų karinę prievolę, karjeros laiptais kopė nuo žemiausios grandies – Bagotosios girininkijos miško techniko pareigų. Dirbdamas neakivaizdiniu būdu gilino profesines žinias LŽŪA.

Išimtiniausias jam turėtų būti 1969–2000 m. profesinės veiklos laikotarpis, sugrįžus į gimtinę, Kazlų Rūdą dirbti vyriausioju miškininku. Nežiūrint per tuos metus buvusių miškų ūkio struktūrinio valdymo reformų, planinio ūkininkavimo, praktinė miškininkystė – miškų apsauga, medynų atkūrimas, medelininkystė, medžioklės reikalai, girininkijų veikla, gamtosauga, net jaunų specialistų ugdymas gulė tris dešimtmečius ant vyriausiojo miškininko pečių. Dirbant šiose pareigose neišėjo Antanui būti nuošalėje ir nuo miškininkystės mokslo naujovių diegimo girininkijose. Jis rinktas šakinės mokslinės techninės draugijos skyriaus miškų urėdijoje pirmininku, LŽŪA Miškų ūkio fakulteto valstybinės egzaminų komisijos nariu, atkūrus Lietuvos miškininkų sąjungą – jos valdybos nariu.

Kaip mokslo darbuotojas, galiu drąsiai sakyti, kad Antanas Rinkevičius noriai bendradarbiavo su Miškų instituto ir Miškų fakulteto mokslininkais, vykdant mokslo tyrimus, diegiant apibendrintas rekomendacijas miškuose. Dirbant jam vyriausioju miškininku,

Antanas Rinkevičius

REDO RUTKAUSKO nuotrauka

Kazlų Rūdos girioje įveisti geografiniai pušies želdiniai, sėklinė hibridinių maumedžių plantacija, pušies įvairių palikuonių želdiniai, Girionių sėklinės eglės plantacijos palikuonių želdiniai, įvairios kilmės paprastųjų, suktaspyglių ir balkaninių pušų bandomieji želdiniai, antros kartos hibridinė pušies sėklinė plantacija, paprastosios pušies Lietuvos ir Suomijos įvairių klonų bandomieji želdiniai. Nuo 1972 m. atsakyta veisti eglų želdinius sėjūnais ir pereita prie stambių sodinukų. Plėstas medelynas. Įveista daugiau kaip 3 tūkst. ha miško želdinių, kurie jau siekia viduramžių. Visiems bandomiesiems želdiniams sudaryti pasai, natūroje paženklinti stulpeliais, želdiniai gražiai auga, prižiūrimi ir stebimi, o tiriant teikia didžiulę mokslinę ir praktinę informaciją. Apie tai Antanas spaudoje paskelbė keletą populiariųjų straipsnių.

Kazlų Rūdos girioje iki dabar išliko ilgalaišės „žaliosios laboratorijos“, kuriose mokslo darbuotojai gali tirti įveistas pušies ir eglės įvairios geografinės kilmės populiacijas, rinktinių medžių genetinius ypatumus, sėklinių plantacijų efektyvumą, introdukuotų rūšių veisimo miškuose galimybes, tobulinti pušies, eglės, maumedžio ir kitų želdinių įveisimo technologijas. Sukaupus didžiulį bandymų stacionarą, Kazlų Rūdos miškų urėdijai buvo suteiktas mokomosios miškų urėdijos vardas, kurioje studentai ir doktorantai atlieka tyrimus. Tai ir Antano įdėto triūso nuopelnas.

Ir būdamas pensinio amžiaus, jis dar trejus metus (iki 2003 m.) dirbo miškų urėdijoje miško želdymo-medžioklės inžinieriumi, perteikė sukaupą ilgametę patirtį jaunesniems kolegoms.

Gimtinėje Antanui miškininkauti, manau, nebuvo lengva ir dėl to, kad planinėje miškų ūkio sistemoje jam nesinorėjo vien dirbti, kaip nurodyta, o norėjosi išlaikyti ar dar ir pakelti miškininkystės lygio kartelę, kuriai pagrindus nuo 1919 m. kūrė, tvirtino žymūs šio krašto miškininkai P. Malvica, V. Žemaitis, V. Verbyla, Z. Salys, Z. Paltanavičius, senieji girininkai.

Sveikindami Antaną Rinkevičių su vasarį pažymėtu 80-mečiu, neperdėtai galime teigti, kad jis savo darbais, asmeniniu pavyzdžiu įsirašė į šio krašto miškininkystės ir mokslo istoriją, nusipelnusių miškininkų gretas. Linkime jam ir toliau nejausti didėjančios metų naštos, neatitolti nuo miškininkų bendruomenės.

Doc. dr. JULIUS DANUSEVIČIUS

Įveisti bandomieji želdiniai tapo „žaliosiomis laboratorijomis“

Paprastosios pušies genetinis draustinis Braziūkų girininkijoje

Apie ambicijas, taisykles ir einamuosius kirtimus...

Perskaičius Trakų miškų urėdijos urėdo Vyganto Mierkio straipsnį „Ugdomieji miško kirtimai ir jų vertinimas“ („Mūsų girios“, 2015 m. Nr. 2), kilo keletas prieštarų minčių. Manau, kad straipsniai, kuriuose siūlo tobulinti Miško kirtimo taisykles ar kitus teisės aktus didelę darbo patirtį ir įtaką turintys miškų urėdai, yra skatintini. Antra vertus, panašių priekaištų miškų kontrolės pareigūnams buvo daug reikiama praėjusio amžiaus 8-9 dešimtmečiais, kai tikrindami miškų ūkius pradėjome vadovautis ne „miškininkiška“ patirtimi ar nuojauta, bet teisės aktų reikalavimais. Praėjus nemažai laiko priekaištai vėl panašūs. Nesuprantama, kaip valstybės samdomas miškų pareigūnas, vykdydamas valstybės pavestas funkcijas, gali ignoruoti valstybės nustatytą tvarką ar taisykles. Toks požiūris į teisės aktų reikalavimus sąlygoja tai, kad miškų urėdijose nustatomi grūbus trūkumai, kai iškertamos didesnio ploto biržės negu nurodyta dokumentuose, arba parduodant nenukirstą mišką taikomos prekybininkų praktikuojamos akcijos, kai „vieną medį perki – du pasiimi nemokamai“...

Mūsų šalyje miškininkavimas smulkiai reglamentuotas. Ar tai blogai, ar gerai, galime ilgai diskutuoti. Kol galioja tokia tvarka, jos privalu laikytis. Tai siejasi ir su straipsnio autoriaus įvardinto „perteklinio“ reikalavimo dėl iškertamo medienos tūrio ribojimo einamaisiais miško kirtimais privalomu vykdymu.

Sunku paaiškinti miškų urėdo nuostabą, kad iškirtus 3 kartus didesnę tūrį, nei leidžia Miško kirtimo taisyklių reikalavimai, kirtimų kokybė buvo įvertinta neigiamai. Lietuvos administracinių teisės pažeidimų kodekso 61 str. 4 dalis numato atsakomybę piliečiams ir pareigūnams už pagrindinių, ugdymo ir sanitarinių kirtimų taisyklių pažeidimus. Šiuo atveju, atsižvelgiant į tai, kad po einamųjų miško kirtimų medynai liko nesudarkyti, skalsumas ar paliekamų medžių skaičius atitiko taisyklių reikalavimus ir kad blogai įvertintų einamųjų kirtimų nustatyta tik 10 proc., nuspręsta atsakingiems miškų pareigūnams už Miško kirtimo taisyklių reikalavimų pažeidimus administracinių baudų neskirti. Pastebime miškuose ir kitą situaciją, kai prisidengiant einamaisiais kirtimais neleistinai išreitinami medynai, iškertant geriausius medžius. Todėl, manau, būtų tikslinga ne liberalizuoti Miško kirtimo taisyklių reikalavimus, bet juos griežtinti. Patarčiau kolegoms mažiau reikšti ambicijų, o daugiau siūlyti ir diskutuoti esamų ir ruošiamų teisės aktų klausimais. Teisės aktų reikalavimų skirstymas į „perteklinius, neprotingus“ ir panašiai gali nuvesti prie anarchijos ir teisinio nihilizmo.

ARTŪRAS BALČIUS
Valstybinės miškų tarnybos
Miškų kontrolės skyriaus vedėjas

LIKMERĖ

Dideliais kiekiais superkame beržo rąstus

nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonu 8 340 60054, el. paštu info@likmere.lt

**Miškų urėdijų 2015 m. vasario mėn.
parduotų apvaliosios medienos
sortimentų kainos, Eur/m³**

Sortimentas	2015 m. vasario mėn. vidutinė kaina	Indeksas 2015 m. sausis=100	2015 m. sausio - vasario mėn. vidutinė kaina
Pušies pjautiniai rąstai	65	100	65
Eglės pjautiniai rąstai	67	98.5	68
Ąžuolo pjautiniai rąstai	160	107.4	155
Uosio pjautiniai rąstai	80	92	82
Drebulės pjautiniai rąstai	48	98	48
Beržo pjautiniai rąstai	73	100	73
Juodalksnio pjautiniai rąstai	56	100	56
Pjautiniai spygliuočių smulkieji rąstai	54	101.9	54
Pjautiniai lapuočių smulkieji rąstai	45	100	45
Eglės popiermedžiai	23	95.8	23
Pušies popiermedžiai	25	100	25
Beržo popiermedžiai	26	96.3	27
Drebulės popiermedžiai	20	100	20
Uosio popiermedžiai	35	94.6	36
Plokščių mediena (spygliuočių)	20	90.9	21
Plokščių mediena (lapuočių)	19	95	19
Malkinė mediena	22	100	22
Iš viso apvalioji mediena	42	91.3	44

Kainos be PVM ir transporto išlaidų

GMU inf.

IGGESUND FOREST

Pagaminta Švedijoje!

Viskas Jūsų medkirtei:

- Pjovimo juostos ir žvaigždutės
- Pjovimo grandinės
- Varančiosios žvaigždutės
- Markiravimo dažai

Atstovas Lietuvai

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt • www.miskui.lt • www.mmc.lt

***Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške –
Viskas vienoje vietoje***

► IŠKLAUSYSIME
► PAKONSULTUOSIME

► PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
► OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,

Vėžaičių sen.,

96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506

El. paštas info@mmc.lt

www.miskui.lt

ROvaltra

VALTRA

GRÉGOIRE BESSON

Miškuai skirtos diskinės akėčios

Darbinis ilgis 2,00 m 2,30 m 2,50 m Diskų skaičius 8 8 9
Disko skersmuo (mm) 660 660/710/810 660/710/810
Svoris 1875 kg 1930 kg 2060 kg Galingumas 110 AJ 130 AJ 150 AJ

 SUOKONE

SUOKONE augmenijos smulkintuvai –

nuo
13.000
EUR

UAB „ROVALTRA“ – Vienintelis atstovas Lietuvoje, Kalvarijų g. 125-602, LT-08221, Vilnius
Tel. 8 5 2737000, faks. 8 5 2472085, mob. tel. 8 687 40042, el. paštas info@rovaltra.lt
www.rovaltra.lt

Ūkininkavimo privačiuose miškuose apžvalga ir miško naudojimo perspektyvos

Prof. ANDRIUS KULIEŠIS, dr. ALBERTAS KASPERAVIČIUS
Valstybinė miškų tarnyba

(Tęsinys, pradžia 2 nr.)

Potencialios miško naudojimo apimtys Lietuvos privačiuose miškuose 2013-2022 m. pagal NMI 2012 duomenis

Metodiniai pagrindai. Pagrindinių kirtimų norma, panaudojant 2008-2012 m. NMI duomenis, privatiems miškams buvo įvertinta pagal apskritis, miškų grupes ir medžių rūšis. Kiekvienam iš išvardintų vienetų apskaičiuotos metinės biržės: tolygaus naudojimo, OPTINA, pirmoji, antroji ir trečioji amžiaus bei brandos. Pagrindinių kirtimų apimtys išanalizuotos pagal brandžių medynų iškirtimo laiką 11-20 metų trukmės intervale su vienu metų žingsniu. Šiame etape, atsižvelgiant į medynų su kartinėmis miško buveinėmis, vertingais ar saugomais gamtiniais, mokslinio tyrimo, sėkliniais objektais, plotus, brandžių kirstinų medynų plotas buvo pakoreguotas, sumažinant visų medžių rūšių brandžių medynų plotą 10 proc., o drebulynų 30 proc. (3 lent.). Tarpinis naudojimas įvertintas, atsižvelgiant į medynų amžiaus struktūrą, medynų prieaugį, savaiminio retinimosi intensyvumą, taip vadinamus miško auginimo nuostolius, siekiant juos sumažinti iki 10 proc. (4 lent.).

Pagrindinis naudojimas. Brandūs medynai privačiuose Lietuvos III-IV grupės miškuose be menkaverčių medžių rūšių bei žemo boniteto medynų užima 180,1 tūkst.

ha plotą. Tolygaus naudojimo biržė, atsižvelgiant į privačių miškų medynų rūšinę sudėtį bei medynų išauginimo trukmę, prilygsta 10,6 tūkst. ha. Tolygiai naudojant medynus, daugiausia kasmet galima kirsti beržynų – 2,4 tūkst. ha, pušynų ir baltalksnynų – po 1,9 tūkst. ha, eglynų, drebulynų ir juodalksnynų – po 1,2-1,4 tūkst. ha. Paskaičiuotas biržės plotas pagal OPTINOS modelį mažėja nuo 13,8 tūkst. ha pirmą dešimtmetį iki 9,6 tūkst. ha – antrą ir 9,4 tūkst. ha – trečią dešimtmetį. Vidutinis pagal I ir II dešimtmečius paskaičiuotas OPTINA modelio pagalba biržės plotas (11,4 tūkst. ha) yra apie 10 proc. didesnis už tolygaus naudojimo biržės plotą. Brandos biržės ir OPTINOS pagal dviejų dešimtmečių vidurkį nustatyto biržės ploto santykis su tolygaus naudojimo biržė rodo pakankamai dideles brandžių medynų atsargas.

Išanalizavus brandžių medynų ploto bei iškirtimo trukmės įtaką kirtimo normai, nustatyta racionaliausia kiekvienai medžių rūšiai kirstinų medynų iškirtimo trukmė: pušiai – 14 metų, eglei ir minkštiesiems lapuočiams – 16 metų, ąžuolui – 35 metai, uosiui ir kitoms medžių rūšims – 20 metų, o vidutiniškai – 16 metų. Tokiu būdu nustatyta kirtimo norma (3 lent.) daugeliu atveju yra tarpinė tarp tolygaus naudojimo ir antrojo dešimtmečio OPTINOS biržės.

Privačiuose miškuose 2013-2022 m. pagrindinio naudojimo kirtimais kasmet planuojama gauti 2,8 mln. m³ stiebų, iš jų 2,3 mln. m³ likvidinės medienos (3;5 lent.). Daugiausia likvidinės medienos planuojama gauti iš eglynų – 487 000 m³, taip pat iš visų medynų – 541 000 m³ eglės medienos. Toliau būtų beržynai, baltalksnynai ir penktoje vietoje pušynai – 315 000 m³ bei 343 000 m³ pušies likvidinės medienos iš visų medynų (3 lent.). Bendras potencialus miško naudojimas, nustatytas visos šalies privatiems miškams 2013-2022 m., yra 6 proc. didesnis už pagrindinį miško naudojimą, nustatytą pagal 2004-2013 m. privačius miškotvarkos projektus ketvirtadalyje visų privačių miškų. Kirtimų rūšinė sudėtis tarpusavyje gerokai skiriasi ir tai nulemia siekis pateikti rinkai šiuo metu paklausiausią medieną. Pagal miškotvarkos projektus planuojama kirsti vos trečdalį galimų kirsti baltalksnynų bei pusę drebulynų. Kaupiantis perbrendusiems baltalksnynams, drebulynams bus patiriami nemaži miško auginimo nuostoliai jo galutinėje fazėje.

Tarpinis miško naudojimas. Įvertinant potencialias tarpinio naudojimo apimtis, visi medynai buvo suskirstyti į penkias amžiaus grupes: jaunuolynai iki 20 metų, retinimų (einamųjų kirtimų) amžiaus, pribrestantys, brandūs ir perbrendę. Medienos tūrio prieau-

4 lentelė. Tarpinių kirtimų apimčių įvertinimas privačiuose III-IV grupės miškuose 2013-2022 m. pagal NMI 2012 m. duomenis

Vyraujančių medžių rūšių grupės	Vyraujanti medžio rūšis	Jaunuolynų ugdymas			Retinimai (einamieji)			Sanitariniai			Kertamas tūris, 1000 m ³	
		Plotas, 1000 ha	Z _M *, m ³ /ha	Kertama stiebų**, 1000 m ³	Plotas, 1000 ha	Z _M *, m ³ /ha	Kertama stiebų**, 1000 m ³	Plotas, 1000 ha	Z _M *, m ³ /ha	Kertama stiebų**, 1000 m ³	Stiebų	Likvido
Spygliuočiai	Pušis	11,6	4,4	15,3	194,3	10,7	582,1	26,9	7,7	51,7	649,1	507,0
	Eglė	17,3	2,6	13,5	50,8	12,0	170,7	43,7	9,5	103,7	287,9	219,5
Minkštieji lapuočiai	Beržas	35,3	3,4	36,0	64,9	8,8	160,0	67,5	8,4	141,7	337,7	241,4
	Drebulė	18,6	3,6	20,0	5,7	14,2	22,7	27,2	11,8	80,2	122,9	82,3
	Juodalksnis	10,2	4,4	13,5	37,6	12,1	127,4	30,5	9,2	70,2	211,1	158,1
	Baltalksnis	8,4	2,8	7,1	6,7	7,3	13,7	52,5	9,1	119,4	140,2	106,5
Kitos	Ąžuolas	1,4	2,8	1,2	18,0	8,2	41,3	0,4	5,4	0,5	43,0	33,4
	Uosis	0,1	-	-	10,8	6,2	18,7	0,9	5,9	1,4	20,1	16,1
	Kitos	4,8	4,1	5,9	7,5	8,5	17,8	3,3	7,0	5,7	29,4	18,8
Iš viso:		107,7	3,5	112,5	396,3	10,4	1154,4	252,9	9,1	574,5	1841,4	1383,1

* einamasis tūrio prieaugis;

** jaunuolynuose kertama - 30%, retinimuose - 28% ir sanitariniuose - 25% prieaugio.

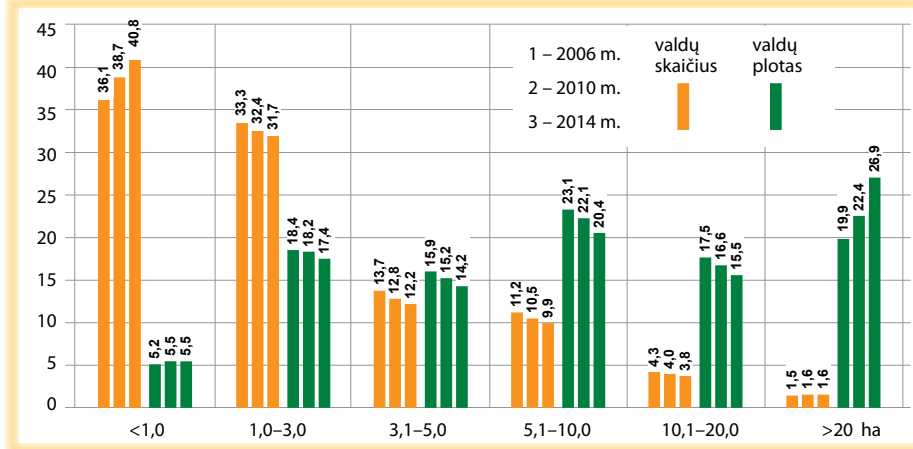

gio struktūra, nustatyta pagal NMI 2012, rodo, jog 21-22 proc. viso prieaugio atitenka miško auginimo nuostoliams. Siekiant miško auginimo nuostolius sumažinti bent dvigubai, tikslinga tarpiniais kirtimais iš medyno išimti 25-30 proc. metinio prieaugio. Kirtimo intensyvumas diferencijuotas pagal medynų amžių: jaunuolynų ugdymuose – 30 proc., retiniuose – 28 proc. ir sanitariniuose kirtimuose, vykdomuose pribirstančiuose ir brandžiuose (be perbrendusių) medynuose – 25 proc. atitinkamo amžiaus medynuose išauginamo prieaugio (4 lent.). Jaunuolynų ugdymai planuojami kartoti kas 10 metų, kasmet išugdant 10-11 tūkst. ha bei iškertant iš 1 ha apie 10 m³ stiebų. Ugdant privačių miškų jaunuolynus kasmet kartu su šakomis galima pagaminti apie 130 tūkst. m³ energetinės medienos. Per visą medynų auginimo ciklą planuojami 2-3 retinimai. Spygliuočių ir kietųjų lapuočių medynuose retinimai planuojami kas 20-25 metus, minkštųjų lapuočių medynuose – kas 15-20 metų, iškertant iš 1 ha vidutiniškai 45-50 m³/ha likvidinės medienos. Sanitariniai kirtimai planuojami pribirstančiuose ir brandžiuose medynuose, išskyrus perbrendusius, kurie planuojami kirsti pagrindiniais kirtimais pirmoje eilėje.

Ūkininkavimo rezultatai 2003-2012 m. ir planuojamos ūkinės veiklos apimtys 2013-2022 m.

Ūkininkavimo rezultatai įvertinti pagal NMI 2007, NMI 2012 užfiksuotus ūkinės veiklos – kirtimų, želdymų, savaiminio atžėlimo apimtys. Pagrindiniais kirtimais iškertamas stiebų tūris 2008-2012 m., lyginant su 2003-2007 m. ir atsižvelgiant į tai, jog II penkmetyje padaugėjo atvejinių kirtimų, šiek tiek sumažėjo. Faktinės dabartinės pagrindinių kirtimų apimtys, nustatytos pagal miškotvarkos projektus (2,1 mln. m³ likvidinės medienos, 3 lent.) yra palyginti artimos planuojamoms 2013-2022 m. (5 lent.).

Jaunuolynų 2003-2012 m. ugdyta labai nedaug: 6-17 kartų mažiau nei planuojama 2013-2022 metais. Intensyviai ūkininkaujamos miškuose yra priimta, jog 1 ha pagrindinių kirtimų turi atitikti 1-2 ha jaunuolynų ugdymų, taip pat retinimo kirtimų. 2003-2012 m. retinimų apimtys yra kelis kartus didesnės už jaunuolynų ugdymo apimtį, bet visumoje nėra pakankamos ir planuojamos didinti iki 3 kartų. 2003-2012 m. nustatyti didelės apimtys sanitariniai bei kiti kirtimai, įskaitant kirtimus pagal leidimus savininkams kasmet savo reikmėms kirsti nedidelį kiekį medienos, kai valdoje nėra galimybių vykdyti įprastus kirti-

1 pav. Privatių miško valdų pasiskirstymas pagal dydį 2006-2014 metais

mus. Atsižvelgiant į pagrindinį tarpinių kirtimų tikslą – sumažinti miško auginimo nuostolius, 2013-2022 m. planuojama bent 3 kartus sumažinti sanitarinių kirtimų apimtį ir atitinkamai padidinti ugdymų kirtimų apimtį.

Visumoje paskaičiuotos 2013-2022 m. potencialios pagrindinio naudojimo apimtys yra labai panašios į šiuo metu taikomas, tik gerokai skiriasi jų struktūra. Potencialios pagrindinių kirtimų apimtys 2013-2022 m. žymiai labiau orientuotos į racionalų visų susikaupusių privačiuose miškuose brandžių medynų, o ne tik paklausų rinkoje, sunaudojimą. Šiuometu privačiuose miškuose nepilnai yra išnaudojamas baltalksnynų (apie 250 tūkst. m³) ir drebulynų (200 tūkst. m³) likvidinės medienos potencialas.

Miško želdymo apimtys praeitame penkmetyje palaipsniui didėjo nuo 2,1 tūkst. ha I-ame penkmetyje iki 2,9 tūkst. ha II-ame. Siekiant sumažinti dėl savaiminio atsiželdymo didėjančius minkštųjų lapuočių medynų plotus, tikslinga ateityje želdomus plotus padidinti iki 4900 ha.

Privataus miško ūkio epizodinis charakteris, tęstinumo stoka žymia dalimi priklauso

so nuo miško valdų smulkumo ir atitinkamai menko poveikio miško savininko ekonominei situacijai ilgalaikėje perspektyvoje. Iš esamų 247 tūkst. savininkų pagal miškotvarkos projektus ūkininkauja tik kas aštuntas. Per 2006-2014 metus vidutinis privačios miško valdos plotas nežymiai sumažėjo – nuo 3,4 ha iki 3,3 ha. Padidėjus valdų nuo 213 tūkst. (2006 m.) iki 247 tūkst. (2014 m.), valdų nuo 1 ha iki 20 ha skaičiaus ir ploto dalys pastoviai mažėjo; valdų iki 1 ha skaičiaus dalis kasmet didėjo vidutiniškai po 0,6 proc., ploto – mažiau 0,1 proc. (1 pav.). Valdų, didesnių nei 20 ha, skaičiaus dalis didėjo nežymiai, o ploto – vidutiniškai po 0,9 proc. kasmet. Darytina išvada, jog ženkliai didėja valdų iki 1 ha dydžio skaičiaus ir nežymiai jų ploto dalis atsidalijant iš visų dydžių valdų mažoms valdoms, taip pat ženkliai didėja didesnių nei 20 ha dydžio valdų ploto dalis, jungiantis įvairaus dydžio valdoms. Bet valdų stambėjimas, nuo kurio žymia dalimi priklauso miško naudojimo tolydumas, vyksta labai lėtai. Tai vienas iš svarbiausių veiksnių, apspręsiančių privataus miško ūkio ypatumus ir artimiausioje perspektyvoje.

5 lentelė. Ūkininkavimo rezultatai 2003-2012 m. (NMI 2007, 2012) visuose privačiuose miškuose ir potencialios apimtys 2013-2022 m. III-IV grupės miškuose

Priemonės pavadinimas	2003-2007 m.		2008-2012 m.		Planuojama 2013-2022 m. III-IV gr. miškuose		
	Plotas, 1000 ha	Stiebų tūris, mln. m ³	Plotas, 1000 ha	Stiebų tūris, mln. m ³	Plotas, 1000 ha	Stiebų tūris, mln. m ³	Likvidinis tūris, mln. m ³
Pagrindiniai kirtimai	9,1*	2,4	9,2*	2,2	9,8**	2,8	2,3
Jaunuolynų ugdymas	0,6	-	1,9	-	10,8	0,11	0,13***
Retinimai, einamieji kirtimai	6,3	0,5	5,7	0,4	19,5	1,2	0,9
Sanitariniai, kiti kirtimai	-	1,8	-	1,7	-	0,6	0,5
Iš viso kertamas medžių tūris:	-	4,7	-	4,3	-	4,71	3,7
Miško atkūrimas	Želdymas	2,1	-	2,9	4,9	-	-
	Savaiminis	4,6	-	4,1	4,9	-	-

* bendras plotas, iš jo neplinti kirtimai 2003-2007 m. – 1,3 tūkst. ha, 2008-2012 m. – 2,7 tūkst. ha;

** ekvivalentinis plyno kirtimo plotas;

*** energetinė mediena – stiebai su šakomis.

Išvados

1. Privačių miškų miškotvarkos projektai pirmiausia rengiami su mažiausiais ūkinės veiklos apribojimais IV grupės miškams, kuriuose sukoncentruoti brandūs ir pribręstantys labiausiai paklausių medžių rūšių (pušies, eglės ir beržo) medynai daugiau nei dvigubai didesnė nei vidutinė miško valdose;

2. Projektuojamuose pagrindiniuose kirtimuose planuojama maksimaliai panaudoti visų medžių rūšių medynus – kirtimai suprojektuoti vidutiniškai 97 proc. pribręstančių ir brandžių medynų plote;

3. Bendras metinis miško naudojimo pagal miškotvarkos projektus intensyvumas, 2004-2013 m. siekiantis 12 m³/ha arba

5,2 proc. nuo bendro stiebų tūrio ketvirtadalyje visų privačių miškų, rodo naudojimo netolydumą, o šiuo pagrindu organizuojamas miško ūkis gali būti interpretuojamas kaip koncentruota palankiausiame pagrindiniame naudojimui miškuose epizodinio ūkininkavimo sistema;

4. Pagal miškotvarkos projektus šalies privačiuose miškuose planuojama kirsti vos trečdalį galimų kirsti baltalksnyčių, tik pusę drebulių, kasmet neišnaudojant apie 250 tūkst. m³ likvidinės medienos baltalksnyčiuose, 200 tūkst. m³ drebulynuose. Kauptis perbrendusiems baltalksnyčiams, drebulynams, bus patiriami nemaži miško auginimo nuostoliai šių medynų galutinėje fazėje;

5. Privačių miškų pagrindinio naudojimo potencialas 2013-2022 m. laikotarpyje pagal NMI 2012 duomenis lygus 2,3 mln. m³ likvidinės medienos: iš eglynų bus pagaminama 487 000 m³, taip pat eglės iš visų medynų – 541 000 m³, toliau seka beržynai, baltalksnyčiai ir penktoje vietoje pušynai – 315 000 m³ bei 343 000 m³ pušies likvidinės medienos iš visų medynų;

6. Siekiant kontroliuoti spygliuočių kaitą minkštaisiais lapuočiais, tikslinga dabartinės miško želdymo apimtis didinti iki 2 kartų, esminiai keisti tarpinių kirtimų struktūrą, didinant jaunuolynų ugdymą 5-6 kartus, retinimus – 3 kartus. ■

PARDUODAMI LIEPŲ SODINUKAI

UAB „SEGRIS“

Vilkaviškis

Mob. tel.: +370 656 74 003,
+370 670 64 115

El. p. uabsegris@zebra.lt

Olofsfors

VIKŠRAI IR GRANDINĖS MEDKIRTĖMS, MEDVEŽĖMS

Išvažiuosi visur ir visada!

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt • www.misku.lt

AXER

AXER - Skandinavijos rinkos lyderis.

Suomiškos biokuro giljotinos AXER – profesionalūs priedai
ekskavatoriams ir miško mašinoms

*Idarbinink savo ekskavatorių
biokuro gamybai!*

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vėžaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt • www.misku.lt

LMPF tarybos
posėdžio dalyviai

LMPF taryboje aptartos

šių metų veiklos gairės

Baigiantis kalendorinei žiemai, vasario 27-ąją į Vilnių suvažiavę mūsų federacijos tarybos nariai iš miškų urėdijų, baldų ir popieriaus įmonių bei profsąjungiečių aktyvus iš Biržų, Mažeikių, Rokiškio, Švenčionėlių, Raseinių, Radviliškio, Kauno, Kazlų Rūdos, Trakų, Šalčininkų ir kitų miškų urėdijų, AB „Šilutės baldai“, AB „Grigiškės“, kolektyvų įgaliotiniai iš Šiaulių, Alytaus, Varėnos miškų urėdijų, su kuriomis federacija yra pasirašiusi kolektyvines sutartis, aptarė šių metų veiklos planus, vadovaujantis pernai federacijos suvažiavime priimtoje 2015-2020 m. veiklos programoje numatytais prioritetais. Priminsiu, kad veikos prioritetuose pagrindinis dėmesys skiriamas profesinių sąjungų nariams, jų informavimui ir konsultavimui, socialinio dialogo su darbdaviais ir jų atstovais stiprinimui, kolektyvinių sutarčių atnaujinimui.

Posėdyje įvertintos finansinės galimybės, numatytiems darbams įvykdyti. Su kolegomis iš Švedijos tarimasi dėl dalykinės kelionės į Švediją, kur apsilankytume miškų objektuose, aptartume švedų miškininkų darbo patirtį. Bus tęsiamas bendradarbiavimas su socialiniais partneriais Lietuvoje – Aplinkos ministerijos Miškų departamentu ir Generaline miškų urėdija, sprendžiant miškų urėdijų profesinių sąjungų narių ir kitų darbuotojų keliamus socialinius klausimus.

Tarybos nariai, atsižvelgdami į miškininkų ypatingą darbų pobūdį, darbo sąlygas, pritarė Generalinės miškų urėdijos išsakytai nuomonei kolektyvinėse sutartyse numatyti 10 kalendorinių dienų papildomų kasmetinių atostogų administracijos pareigūnams, kurių darbas, viršijant numatytą darbo tvarkos taisyklėse, nelaikomas viršvalandiniu, vietoje dabar Šakinėje kolektyvinėje sutartyje siūlomų septynių dienų. To nedraudžia Darbo Kodeksas ir LR Vyriausybės nutarimas „Dėl kasmetinių papildomų atostogų trukmės suteikimo sąlygų ir tvarkos patvirtinimo“.

Niekam ne paslaptis, kad miškininkų praktiniame darbe ne visuomet išeina dirbti pagal nustatytas darbo valandas. Dažnai dirbama tiek, kiek reikia. Susiduriama ir su nenumatytais situacijomis, kai tenka ne darbo metu gesinti kilusį miško gaisrą, vykti į prevencinius reidus, stabdyti neteisėtą miško kirtimą ar medienos gabenimą ir pan. Pritardami papildomoms darbuotojų atostogoms miškų urėdijose, federacijos tarybos nariai konstatavo, kad darbuotojui visos jo dirbtos darbo valandos turi būti apskaitytos ir apmokėtos. Taip pat būtina įvertinti ir atsižvelgti į darbo ir poilsio laiko teisinius reikalavimus, t.y. kasdieninio nepertraukiamojo poilsio tarp darbo dienų (pamainų) trukmę, kuri negali būti trumpesnė kaip 11 val. iš eilės, o savaitės nepertraukiamasis poilsis turi būti ne mažesnis kaip 35 val.

Tarybos nariams pristatytas šiemet vykdomas BOA (Baltijos Organizacinė Akademija) projektas, kurį mūsų federacija pasirašė su Šiaurės šalių federacijos nariais – Norvegijos ir Švedijos federacijų atstovais. Jis skirtas įmonėse pritraukti naujų narių į profesines sąjungas. Projekto didžiąją išlaidų dalį finansuoja Norvegijos ir Švedijos kolegos.

Federacijos tarybos posėdyje dalyvavusi Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos generalinė sekretorė Janina Matuizienė pristatė konfederacijos veiklos gaires, konfederacijos ir federacijų funkcijų pasiskirstymą, ruošiamą naują Lietuvos socialinio draudimo modelį, kuris apima Valstybinio socialinio draudimo įstatymus. Konfederacijos juristė Evelina Šilinytė informavo apie siūlomus pakeitimus naujoje Darbo Kodekso redakcijoje, kurios projektas dar nepateiktas socialiniams partneriams (profesinėms sąjungoms ir darbdaviams).

Posėdyje pagerbta mūsų federacijos finansų revizorių grupės pirmininkė Ona Lazauskienė iš Švenčionėlių miškų urėdijos, šią žiemą pažymėjusi jubiliejinį gimtadienį. Jai įteikėme federacijos pirmininkės Padėkos raštą ir suvenyrą.

ALGIRDAS RAUKA

Įteikiamas federacijos pirmininkės Padėkos raštas federacijos finansų revizorių grupės pirmininkei Onai Lazauskienei

Žodis skaitytojui

Kažin ar įmanoma rasti sąsają tarp bolševikų imperijos pradininko Vladimiro Iljičiaus Lenino ir puspročio lakūno Andreaso Lubitzo. Tarp begalės makabriškų revoliucijos vado idėjų buvo ir valstybę valdanti virėja. Tos virėjos virtą košę pusę amžiaus, springdami srėbėm ir mes.

„Germanwings“ vadyba modernizavo proletariato vado patirtį. Pigiems proletarų skrydžiams – pigius orlaivų šoferius. Norite skraidyti pusdykiai, ponai proletarai? Šekit jums „lūzerį“ iš Vokietijos bažnytkaimio. Te nesupyksta tą 149 nelaimėlių dūšėlės, bet jų absurdiška mirtis sukelia man ir dar durnesnių paralelių.

Baisu. Lenino idėjų plėnys vėl bando įsiplieksti. Ir rusena jos nebe tik už raudono mūro sienų, bet ir arabiškuose pieskuose. O mes, net ir kasdieniam gyvenime, vis lipam ant virėjos numesto grėblio.

Kas geriausiai Lietuvoje išmano medžioklės reikalus? Vienas garsus visų gamtos reikalų žinovas, kuris demaskavo makabrišką vieno medžiotojų būrelio istoriją – medžioklėje su varovais bendrai nušovė savo vadovą, kuris buvo pakeitęs anksčiau nušautą. O Sodoma, o Gomora! Ko miega kriminalinių kronikų žurnalistų armija!? Šaltinis – delfi.lt

Kas geriausias Lietuvos žvėrių žinovas? Žinomas eismo saugumo specialistas, nuolatinis žiniasklaidos konsultantas, jau metus siūlantis panacėją – briedžių ragus ir kanopas purkšti šviesą atspindinčiais dažais. Ech, kaip norėčiau darbuotis tokioj ragų ir nagų kontoroj... Šaltinis – LRT radijas.

Kas geriausias Lietuvos seklys? Kuo melsvesnio veido atpalvio pilietis, viską žinantis apie tai, kas, kaip ir kodėl Anapilin pasiuntė jo kaimyną ar kaimynę. Šaltinis – visos kriminalinės kronikos ant Lietuvos.

Kas geriausias Lietuvos viešųjų ryšių specialistas? Mažai žinoma internautė, Vilniaus Mindaugo tilto prieigose demaskavusi barbarišką bebro išpuolį prieš nekaltą liepaitę (ne choristę!), kuris (išpuolis), kaip paaiškėjo vėliau, buvo aštriadančių Vilniaus vandalų darbas, suteikęs progą vienai iš paskutinių senojo, gerojo mero akcijų – žaibu pasodinti naują liepaitę (ne choristę!). Akcija nepadėjo. Šaltinis – delfi.lt

Kas ...

Velniop!

Paskutinio kovo šeštadienio rytą gurkšnoju kavą ir spoksau į drugį, atkutusį nuo trobos šilumos, bandantį įveikti lango stiklą. Kur buvus, kur nebuvus iš kitos lango pusės prie grobio prisistato zylė. Net išsigąstu. Ar atlaikys stiklas?

Makaulėj šmėsteli mintis. Ne taip labai mes ir skiriamės. Tik jiems kiaules kaišo instinktai, o mums, dažniausiai, protelis...

Gražaus vidurpavasario.

EUGENIJUS TIJUŠAS

Kas smagiau –

LINAS BALČIAUSKAS, LAIMA BALČIAUSKIENĖ

Gamtos tyrimų centras

Na ir užderėjo... kalbame apie dėmesį plėšrūnų problemoms, kurio netrūko visą paskutinį dešimtmetį. Tačiau net trys straipsniai viename rimto žurnalo numeryje – tai jau šis tas. Gerbiamo Algimanto Kamičaičio nuomonės komentuoti nereikia – ji pagrįsta ilgamete patirtimi ir biologijos žiniomis. Gaila, kad šios nuomonės pritrūko priimant Vilko apsaugos planą. Nebūtų jame kai kurių juokingų grėsmių (pvz., šaukiame, kad medžiotojai priveisė gyvūnų kaip tvarte, bet tuo pačiu aiškinam apie mitybinės bazės trūkumus). Iš tikrųjų – kaip gera saugoti tą, kam išnykimas negresia... Ir rezultatai visada bus geri, ir triukšmą sukelt patogu, ir *medijos* dėmesys garantuotas. O ar bus sveika avis, ne taip juk ir svarbu. Juk nei vienas vilkų saugotojas avių neturi.

Pradėdami neprofesionalaus mokslo projektą vilkų, lūšių (ir rudųjų lokių) būklės vertinimui nerimavome, ar įtikinsime miške daug laiko praleidžiančius žmones jame dalyvauti, ar gausime stebėjimų anketų. Gana greitai supratome, kad ne tam reikės daugiausiai kantrybės. Prasidėjo klausimai: „kas užsakovai?“, „ar bus skaidru“, „kaip tikrinsite, ar neišgalvoti faktai?“. Bet ne iš medžiotojų, miškininkų, ar kitų respondentų. Be to, prieš kelias dienas vienas gana piktas ir kategoriškas žurnalistas gal pusvalandį telefonu tiesiog „išspaudinėjo“ atsakymus, kodėl nekomentuojame šių metų apskaitų, nes už tai gauname atlyginimus. Tai štai atsakymai apie tariamus užsakovus ir labai daug kam įdomią temą – mūsų atlyginimus. Na, ir kiek visa tai susiję su plėšrūnų apskaita.

Jei nepatinka pavadinimas „neprofesionalaus mokslo projektas“ – vadinkite tai „iniciatyva“, nes gal žodis projektas kažkam skaudžiai asocijuojasi su finansuojama užsakomąja veikla. Nepergyvenkite, nebus paimti duomenys iš portalo *hunter.lt*, nors jo naudojimosi taisyklėse aiškiai parašyta, „Visa informacija esanti *hunter.lt* gali būti naudojama, nurodžius šaltinį, žiniasklaidoje, arba kitose internetinėse svetainėse“ (kalba netaisyta).

Mes nesiekiamo pakeisti vilkų medžioklės kvotas – jos tikrai yra per mažos, bet tapo žaidimo elementu, o ne populiacijos reguliavimo priemone. Pirmiausia, mes norėjome į gamtosauginių klausimų sprendimą įtraukti ignoruojamą jėgą – medžiotojus, taip pat ir miškininkus, o jei pasisėks – atstovauti ir ūkininkų nuomonę. Ne mokant juos, kokius šunis reikia laikyti ir kokias vėliavėles kabinti apie avių ganyklą. Ne pasakojant jiems pasakas, kad vilkai tuoj tuoj išnyks, jei tik bus medžiojami intensyviau (kaip kad išnyko dviejose kaimyninėse šalyse... pamanykit tik, išnaikino plėšrūnus. Pastaba – neturintys humoro jausmo, neskaitykite). Antra, norėjome Lietuvoje pritaikyti jau žinomą metodiką tikslesniam plėšrūnų skaičiui nustatyti. Nelaimėi, stambieji plėšrūnai – politizuota, nesibaigiančių diskusijų tema. Pagal aktualumą, gal netgi prilygstanti diskusijoms dėl merų rinkimų. Ir pavojinga, dirbant Aplinkos ministerijoje. Kad neužsiprašytum atnešti vainiko prie darbovietės durų.

Taigi, Baltijos vilkas (toliau BV) tikisi, „... kad iš pradžių organizatoriai turės kurį laiką šlifuoti metodiką, bandyti sudominti kuo didesnę visuomenės dalį, parodyti, kad idėja veikia.“

Atvirai sakant, išgyvensime ir be nurodymų iš šalies. Organizatoriai neturės šlifuoti metodikos, nes ji paimta iš jau išbandytos panašių mokslinių tyrimų metu. Kaip kažin galima parodyti, kad idėja veikia? Mes patys, prieš pradėdami šią veiklą girdėjome pranešimų tarptautinėse konferencijose, skaitėme straipsnius, konsultavomės su JAV mokslininkais. Savo ruožtu, ne vieną kartą rodėme tarpinius šios apskaitos rezultatus – dviejų mėnesių re-

vadovauti ar kritikuoti vilkų apskaitas?

zultatai („Lietuvos ryto“ TV vasario 22 dieną 09.00 laidoje *Girių takais*) arba net kaip jie keičiasi per savaitę („Medžiotojas ir meškeriotojas“ 2015, Nr. 2 (131), kovas-balandis: 8–9). Visos radijo ir televizijos laidų įrašų, interviu, straipsnių, susijusių su plėšrūnų apskaitos projektu, nuorodos nuolat skelbiamos Gamtos tyrimų centro Žinduolių ekologijos laboratorijos tinklapio „Naujienos“ lange.

BV: „... projektas bus vertas dėmesio, jei jo metu pavyks gauti tikslesnius, patikimesnius arba visiškai naujus rezultatus, nei kad miškininkų apskaitoje – įvertinti tą patį (gausų ir paplitimą), tik tiksliau ar patikimiau, arba įvertinti kažką visiškai naujo, pavyzdžiui, vilkų šeimų skaičių. Tačiau nemanau, kad projektą bus galima laikyti sėkmingu, jei jis tik kosmetiškai papudruos dabartinę medžiotojų atliekamą vilkų apskaitą, kuri iš esmės tėra medžiotojų nuomonių apklausa.“

Matote, manyti galima ką tik nori. Ar mums reikia tokios nuomonės – gal nelabai. Kaip yra gera, kai neprivalai atsiskaityti jokiai nevyriausybinei organizacijai... Mes jaučiame atsakomybę prieš visus, pateikiančius savo stebėjimus, nesvarbu, vieną ar daug, ir tikime, kad šis darbas duos rezultatų. Pirmiausia nedaug – parodysi, ar 2015 metais neypatingai palankiomis sąlygomis vykusį vilkų apskaita paliko daug „baltų dėmių“. Nepaisant to, ar fotografuota su liniuote ar šalia padėjus cigarečių pakelį, ar šautuvo gilžę, ar pėdsakai šios nakties ar vakarykštės. Minimalus populiacijos įvertis ir yra minimalus tuo, kad mažiau jau būti negali, o daugiau – tikrai yra. Kai iš anksto netiki, kad duomenys patikimi, tai ir nebus patikimi. Kažką visiškai naujo? Kažin, viskas apie tą patį – vilkus, lūšis. Nors ką gali žinoti, jeigu praėjo tik beveik 4 mėnesiai? O ruošiamės pudruoti dar ilgai, gal net 5–6 metus. Ar visus metus trunkantį stebėjimą galima vadinti „kosmetiniu papudravimu“? Atvirai sakant, nei mes, nei medžiotojai pudros nenaudojame, čia gal kiekvienas vertina pagal save?

BV: „Pirma būtina projekto sėkmės sąlyga – masiškumas. Reikia daug ir įvairių duomenų apie tuos pačius gyvūnus, surinktų skirtingu metu ir, idealiau atveju, skirtingų žmonių... Antra sąlyga – duomenų patikimumas... Įprastas sprendimas – kontrolė. Yra įvairių būdų tai padaryti, o ir patys apskaitos rengėjai rengiasi daryti papildomus tyrimus nustatytuose taškuose. Yra ir kitų sprendimų. Pavyzdžiui, per kelis pirmus metus

atsijoti patikimus ir nepatikimus duomenų teikėjus. Arba taikyti taisyklę, kad stebėjimas turi būti patvirtintas kelių nesusijusių asmenų (trys vieno medžiotojo būrelio medžiotojai nesiskaito)“

Sugalvoti nurodymų galima būtų ir daugiau – fantazijos tik reiktų. Net nesitikime, kad tą patį faktą patvirtins keli nesusiję stebėtojai. Nes kitas reikalavimas gal jau būtų išsikviesti komisiją pėdsako buvimo patvirtinimui? Mes neturime jokio finansavimo, todėl nenuvažiuosime į visas anketose paminėtas vietas. Teks pasitikėti. Juo labiau, kad projektas truks ne vienus metus ir galutinės išvados bus daromos ne iš karto. Paranoja dėl nepatikimų stebėtojų ir norų priskaičiuoti tūkstančius vilkų nesergame. Galų gale, iki šiol sukaupti duomenys to ir nerodo. Faktas tas, kad gauti įdomūs pranešimai apie lūšių stebėjimus vietose, kur kelis ar keliolika metų jų nebuvo, jau pasitvirtino. Anksčiau teigti ką nors apie lūšių skaičių, tačiau kad jų paplitimas padidėjo, sakyti jau galima tvirtai. Na, o duomenų apie tai, kad vilkai vaikšto po kolektyvinius sodus beveik Vilniuje, neužskaitome. Ir šeštokerį padėkojome už nuotrauką, bet kažin, ar priskaičiuosime jos stebėjimą.

BV: „Viena akivaizdu, kad iškeltų rankų principas – „aš nieko nežinau, neturiu pagrindo abejoti duomenų patikimumu, ir šiaip tik atlieku matematines operacijas su kažkieno kito duomenimis“ – nubrauktų bet kokias pretenzijas į rezultato patikimumą... Trečia sėkmės sąlyga – korektiškas tinkamų analizės ir duomenų apdorojimo metodų naudojimas. Kaip miškininkų apskaitoje vilkai nustatomi ne sumuojant aptiktus pėdsakus, taip ir šiuo atveju ne kiekvienas stebėjimas virsta unikaliu gyvūnu. Patikimesnės išvados gali būti daromos tik iš ilgalaikių stebėjimų, o ne dviejų – trijų savaitinių duomenų. Bet ... daugiau nebesiplėtosiu.“

Gerbiamasis Baltijos Vilke, vienas mūsų turėjo nelaimę ne tik pradėti vilkų apskaitas pasitelkus miškininkus, kaip gausiausią organizuotą ir išsilavinusią jėgą, bet ir nepasikonsultavęs su visuomene skaičiuoti ne savo surinktą medžiagą iš ankstesnių vilkų apskaitų. Sakote, kad jeigu šio projekto duomenis irgi skaičiuos vienas pats ir nepasikonsultavęs su labiau išmanančiais matematiką ir sociologijos ypatybes, bus nubrauktas patikimumas. Kad taip neįvyktų, teks kviestis konsiliumą ir skaičiuoti prie liudininkų. Sakot, būtų smagu pavadovauti?

Nurodyti, kaip reiktų vertinti? Taigi, ačiū už „ne-siplėtoją“. Dar nusibos kritikuoti ir mokinti.

BV: „Ketvirta sėkmės sąlyga – skaidrumas. Jei tai yra visuomeninis projektas, o ne privatus užsakymas ar uždaras tyrimas, tai visuomenė tikėtis sužinoti, kas ir kaip daroma su surinktais duomenimis ir kodėl gauti tokie, o ne kitokie rezultatai. Jeigu projektas įsibėgės ir ims rimčiau pretenduoti pakeisti miškininkų apskaitą bei daryti įtaką gyvūnijos apsaugos sprendimams (taip, ir medžioklei), tai kartelė pakils dar aukščiau. Tokiu atveju klausimai apie patikimumą, mokslinį metodą ir kitus aspektus tikrai iškils visu rimtumu. Aš žinau mažiausiai vieną organizaciją, kuri tuo tikrai domės.“

Dėl to, kad viskas neskaidru, kur nevadovauja Baltijos Vilkas, jau seniai klausimų nebekyla. Pabandysime atsakyti akademiniu stiliumi: gerbiami kritikuotojai, šiuo klausimu į jūsų nuomonę veikiausiai nebus atsižvelgta. Pirmiausia todėl, kad jums nerūpi mūsų nuomonė, jums nerūpi medžiotojų nuomonė, ir viskas, kas su jais susiję yra nepatikima ir neskaidru. Antra, todėl, kad jau iš anksto mokote, ko nedaryti, nors dar net nebandome ką nors daryti.

Na ir beveik pabaigai – apie atlyginimus. Šitas projektas – „Neprofesionaliojo mokslo stambiųjų plėšrūnų apskaita“ – niekieno neužsakytas, nefinansuojamas, visi jame dalyvauja tik savanoriškai. Mokslininkai, medžiotojai ir visi kiti stebėtojai už jį algos ir kitokio atlygio negauna. Mokslininkai algas gauna už planinę darbą, kurio tematikoje šiuo metu nėra nei plėšrūnų apskaitos, nei jos komentavimo. Sorry, įkyrus Valstiečių laikraščio korespondente, suinteresuota viena besidominti organizacija ir „nesantis didžiausias apskaitos rengiančių LMŽD ar GTC mokslininkų gerbėjų!“ Negalime komentuoti to, ko nematėme – o nematėme 2015 metais vykdytos apskaitos anketų.

Taigi, dar kartą naudojames proga ir dėkojame visiems respondentams, kurių dėka gauti duomenys apie 251 vilkų ir 64 lūšių individų stebėjimus. Mes tikimės, kad Jums užteks kantrybės bent kelis metus, kad prie jūsų prisidės ir kiti gamtoje būnantys žmonės, kad pagaliau atsirastų duomenų apie plėšrūnų stebėjimus ne žiemą, kad jūsų kameros ir toliau padarys unikalių fotografijų (ir pažadame, kad jokie tikrintojai nesužinos jų buvimo koordinatų). Mes atstovaujame Jus – ir būtent jūsų nuomonę. ■

Kalvarijoje: apie vilkus ir jų daromą žalą ūkiniams gyvūnams

ZBIGNEV GLAZKO

Aplinkos ministerijos Miškų departamento
Miškininkystės skyrius vyriausiasis specialistas

Siekiant reglamentuoti ilgalaikius Lietuvos vilkų populiacijos valdymo ir apsaugos principus bei užtikrinti palankią vilko rūšies apsaugos būklę, kartu išsaugant maksimaliai taikų šių plėšrūnų sambūvį su žmogumi buvo parengtas ir aplinkos ministro 2014 m. rugpjūčio 28 d. įsakymu Nr. D1-699 patvirtintas Vilko (Canis Lupus) apsaugos planas. Jame pateiktas vilko populiacijos ir buveinės aprašymas ir įvertinimas, jo paplitimo ir gausumo pokyčiai Lietuvoje ir Europoje, reglamentuotas vilko populiacijos naudojimas ir gausos reguliavimas. Atsižvelgiant į šiame plane įvardintus tikslus, esamą vilkų populiacijos būklę ir kylančias grėsmes, iškelti uždaviniai ir numatytos priemonės joms įgyvendinti. Viena iš numatytų priemonių – ūkinių gyvūnų apsauga ir žalos prevencija. Pažymėta, kad efektyviausia priemonė spręsti žalos ūkininkams problemą – taikyti specialią gyvūnų auginimo praktiką ir naudoti apsaugos priemones. Žalos prevencija skatina ir palankesnę visuomenės požiūrį į vilkus.

Ieškant šios aktualijos bendro praktinio sprendimo, Aplinkos ministerijos Miškų departamento iniciatyva šių metų pradžioje Kalvarijoje surengtas seminaras „Vilkai, jų daroma žala ir ūkinių gyvūnų apsaugos būdai“, kuriame dalyvavo Gamtos apsaugos asociacijos „Baltijos vilkas“, Kalvarijos savivaldybės administracijos, Marijampolės miškų urėdijos atstovai ir vietos ūkininkai, patyrę vilkų žalą. Susirinkus įvairių visuomenės grupių atstovams, seminare išsakyta įvairių nuomonių, netrūko ir emocijų, kardinalių siūlymų.

Aplinkos ministerijos Miškų departamento Miškininkystės skyrius vyriausiasis specialistas Zbignev Glazko supažindino seminaro dalyvius su vilkų teisiniu apsaugos statusu Lietuvoje ir kaimyninėse šalyse – Latvijoje, Estijoje, Lenkijoje, Baltarusijoje ir Rusijoje (Kaliningrado srityje).

Apžvelgdamas vilkų padarytą žalą ūkininkams, Vilkaviškio rajono savivaldybės Žemės ūkio skyriaus vedėjas Vytas Gavėnas pažymėjo, kad pernai šio rajono teritorijoje vilkai papjovė 64 ūkinius gyvūnus, savivaldybė išmokėjo per 33 000 Lt kompensaciją, stinga išmokoms lėšų. Nuliūdino iš rajono aplinkos apsaugos agentūros gautas neigiamas atsakymas į prašymą leisti sumedžioti 2014 m. vasarą žalą darantį vilką Vilkaviškio rajone.

Patyrę žalą ūkininkai siūlė vilkų medžioklę pripažinti kaip ūkinių gyvūnų apsaugos prevencinę priemonę arba taikyti principą „galva už galvą“ – vilkui papjovus vieną ūkinį gyvūną leisti sumedžioti vieną vilką...

ASU Miško biologijos ir miškininkystės instituto doc. Kęstutis Pėtelis atkreipė seminaro dalyvių dėmesį į tai, kad neretai būna sudėtinga atskirti vilkų ir sulaukėjusių šunų padarytą žalą. Jo manymu, vilko žala žemės ūkyje padidėjo dėl vilkų medžioklės nebuvimo. Pastebėta, kad vilkų šeima pirmiau išpjauna įveikiamus žvėris miške ir stingant maisto neišvengiamai eina į ganyklas medžioti naminių gyvulių. Taip yra atsitikę Vištytyje, kitose vietovėse, kur pastebėtas ženklus laukinių gyvūnų sumažėjimas. Gamtoje turėtų būti pusiausvyra – Lietuvoje užtenka 300 vilkų. Jis siūlė vietoj vilkų šaudymo taikyti jų trikdymo priemones.

Marijampolės miškų urėdijos Pajevonio girininko Rymanto Vaičičiaus manymu, vilkas turi teisę egzistuoti gamtoje, daro ir teigiamos įtakos žemės ir miškų ūkiui, mažindamas bebrų skaičių. Bet už vilkų padarytą žalą turėtų būti atlyginama adekvačiai jos dydžiui, o savininkai labiau turėtų rūpintis savo ūkinių gyvūnų apsauga.

GAA „Baltijos vilkas“ atstovė Lina Paškevičiūtė, pateikusi informaciją apie vilkų biologiją, dažniausiai kylančias žmogaus ir vilko sambūvio problemas, pristatė naują iniciatyvą „Saugi avis“ (informacija galima rasti tinklalapyje www.saugiavis.lt). Jos teigimu, 2012 m. sumedžiota 50 vilkų, bet dažniausiai ne ten, kur patirta jų žala. Ji akcentavo vienkartinio leidimo paimti vilką iš gamtos aktualumą ir prevencinių priemonių taikymo būtinumą. Šią temą pratęsė Andrius Laurinavičius iš GAA „Baltijos vilkas“, supažindindamas su taikoma ūkinių gyvūnų apsaugos prevencinių priemonių patirtimi. Praktikoje gyvulių apsaugai ūkininkai naudoja elektrinį aptvarą („piemenį“), specializuotus sarginius šunis, kilnojamą tvartą, „mirksiukus“ ir kitas priemones. Jo teigimu, nuo senų laikų naudotas įprastas vėliavėlės vilkai perpranta per 3-4 savaites, todėl jos neefektyvios.

UAB „Avena“ atstovas Giedrius Vaitaitis pristatė galimas įsigyti prevencines apsaugos priemones. Kartu jis paminėjo, kad per jo 12 darbo metų nė vienas ūkininkas nesikreipė į įmonę dėl ūkinių gyvūnų apsaugos priemonių nuo vilkų. Manantiems, kad vilkas neperlupa „elektrinio piemens“, bet išbaudo avis sukdamas ratus, o šios išsigan-

VYTAUTO KINYVOS nuotrauka

dusios nutraukia vielą ir išsilaksto iš aptvarų, G. Vaitaitis rekomendavo didinti aptvarų plotą ir juos tvirtiau tverti. Kad vilkų gąsdinami gyvuliai neišsiveržtų iš aptvaro, tveriant reikėtų nedaryti stačių kampų, naudoti stiprią virvę.

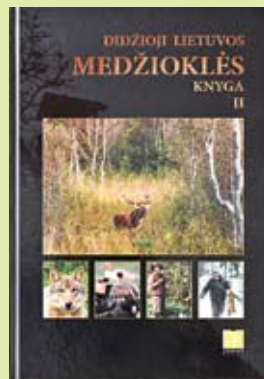
Vilkaviškio rajono Vištyčio seniūnijoje ūkininkaujanti Rasa Gavrilova sakė, kad vilkai jai padarė nemažą žalą: 2014 m. gegužės 30 d. papjovė veršelį, rugpjūčio 1 d. – buliuką. Bet pradėjus taikyti „Baltijos vilko“ rekomenduotas eksperimentines prevencines apsaugos priemones (gyvuliai ganomi 50 arų plote, kuris aptvertas naudojant 5 elektrines juostas ir 2 „mirksiukus“), daugiau nė vienas gyvūnas nenukentėjo.

Seminare kalbėję ūkininkai akcentavo būtinumą kompensuoti bent dalį prevencinių priemonių įsigijimo ir įrengimo išlaidų. Tai leis-
tų sumažinti vilkų padarytos žalos ūkininkams gyvūnams kompensavimo išlaidas, kurias moka savivaldybių administracijos iš Aplinkos apsaugos rėmimo programos lėšų. Taip pat akcentuota būtinybė kompensuoti ūkininkams prarastų gyvūnų vertę, o ne skerdenos.

AM Miškų departamento Miškininkystės skyriaus vedėjas Stanislovas Žebraukas supažindino su ūkinių gyvūnų apsaugos nuo vilkų prevencinių priemonių įrengimo finansavimo galimybėmis.

Seminaras patvirtino, kad taktiam vilkų sambūviui su žmogumi pasekti dar būtina nuveikti daug darbų. Artimiausias – organizuoti seminarą ūkininkams apie vilkų žalos prevenciją Klaipėdos rajono savivaldybėje, kuri yra antroje vietoje pagal 2014 m. vilkų žalą ūkininkams gyvūnams mąstą. ■

Vilkų populiacijos pasiskirstymas 2014 m.	
Apskritis	Vilkai
Vilniaus	81
Panevėžio	33
Telšių	33
Alytaus	32
Utenos	31
Kauno	28
Šiaulių	22
Tauragės	21
Marijampolės	7
Klaipėdos	4
Iš viso	292
AM inf.	

„Didžiosios Lietuvos medžioklės knygos“ tęsinys

Pasaulį išvydo leidyklos „Nationalinė knyga“ išleistas „Didžiosios Lietuvos medžioklės knygos“ 2 dalies leidimas. Kas turi pirmąjį leidimą, palyginę atras

pavadinimo skirtumą: tada dėl leidėjų kaitos ir skubėjimo buvo „iškrikęs“ Lietuvos vardas... Dabar ši klaida ištaisyta, knyga pasiekė tuos, kam ji skirta. Apibrėžti šios knygos „naudotoją“ sunku, nes juo bus ne tik medžiotojai, miškininkai, bet ir visi, kam įdomi Lietuvos gamta, gyvūnai, tvarkingas gamtos išteklių naudojimas.

Knygos sudarytojas – Selemonas Paltanavičius. Iš viso tekstus jai ruošė 14 autorių. Taigi darbas kolektyvinis ir nelen-gvas. Labiausiai reikėtų išskirti tekstus apie ginklus, jų istoriją, naudojimą bei apie šunų mokymą, medžioklės trofėjus. Ruošiant, peržiūrint antrajam leidimui, tekstai buvo „priderinti“ prie laikmečio, prie pakitusių teisinių reikalavimų.

Reikėtų prisiminti, kad prieš 15 metų kilęs sumanymas parengti dviejų tomų knygą apie medžioklę buvo įgyvendinamas palaipsniui. Tekstų ir iliustracijų rengimas buvo pats sunkiausias šio darbo etapas. Nuo pat šio darbo pradžios niekas nesuabejojo, ar šios knygos reikia. Ji atlaikė išbandy-mus – tą patvirtina prieš porą metų išleistas pirmosios dalies pakartotinis leidimas.

Dešimtį metų ši knyga buvo parankiniu leidiniu, savotišku žinynu, žodynu kalbant apie medžioklę, gyvosios gamtos išteklius, jų apsaugą ir naudojimą. Knygoje gausu informacijos, kuri gali būti naudinga kiekvienam.

Knygos sudarytojas ir autoriai siekė atskleisti tikrąją medžioklės sampratą, nes ji apima gyvūnų gyvenamų plotų, pačių gyvūnų apsaugą, plotų įrengimą, jų praturtinimą, kultūrinius bei etinius aspektus. Žinoma, knygoje apie medžioklę yra aptariama ir pati medžioklė: tiesioginis gyvūno sumedžiojimas – apgalvotas, dėsningas, nepadarantis žalos rūšių populiacijoms.

Knygos autoriai įsitikinę, kad kiekvienas (ar daugelis iš esančių) skyrius ar jo idėja galėtų tapti atskiros knygos pradžia. Mūsų literatūros apie medžioklę, gyvūnijos išteklių naudojimą lentynos labai siauros, tad vertinga yra bet kuri tinkamai paruošta knyga.

Naujas „Didžiosios Lietuvos medžioklės knygos“ leidimas jau pasiekė medžiotojus ir laukia įvertinimo. Kas žino, kada teks ruošti dar vieną, trečiąją šios knygos leidimą?

SALYS PALIŪNAS

Antano Truskauskio Pj. FELIS

Tel.: 8 5 2330009,
8 5 2337780
Faks. 8 5 2130200
Mob. 8 698 89240
El. paštas felis@takas.lt
skype felishunting

Geriausios medžioklės visuose Pasaulio kontinentuose pagal Jūsų pageidavimus

Legalus trofėjų įvežimas: gamtosauginių leidimų ir veterinarijos sertifikatų parūpinimas, muitinės procedūrų sutvarkymas

Skambinkite ir mes pasiūlysiame geriausius variantus!

Kai kurias mūsų medžioklių programas rasite: www.hunting-world.com

Prisimenant P. Matulionio indėlį prieš šimtmetį lietuvinant Vilnių

Pernai rudenį išleista miškotvarkininko, habil. dr., prof. Romualdo Deltuvo parengta monografija „Povilas Matulionis: ateities pradžia – tai mes“ plačiau buvo pristatyta per ASU renginius šalies miškininkų bendruomenei ir Kauno visuomenei. Ji pavadinta P. Matulionio išsakyto viso gyvenimo siekiu dirbti lietuviybės, visos tautos labui, kaip priesaku dabarties žmonėms: „Ateities pradžia – tai mes“.

LMS 12-ame suvažiavime (vykusiame 2014 m. gruodžio 5 d. Raudondvaryje) priimtoje rezoliucijoje „Dėl LMS garbės nario prof. Povilo Matulionio atminimo įamžinimo“ pažymėta, kad svarbi Lietuvai P. Matulionio visuomeninė veikla 1894-1910 m. buvo tampriai susijusi su Vilniumi ir jo kraštu. Siekiant prikelti iš šiandieninės visuomenės užmaršties prieš šimtmetį dėl lietuviškos savimonės atgaivinimo Vilniaus krašte kovojusio ir šio miškininko atminimą, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 25-ųjų metų išvakarėse, kovo 3 d. surengtas šios monografijos pristatymas sostinės visuomenei.

Prof. P. Matulionio sutiktuvėmis Vilniuje pavadintą renginį Signatarų namų salėje vedė miškininkas, gamtosaugininkas dr. Romas Pakalnis. Pristatydamas monografiją, autorius prof. R. Deltuvus sakė, kad imtis šio didžiulio darbo jį paskatino kolegос. „Dar tarybiniais metais LŽŪA Miškotvarkos katedros vedėjas prof. Vaidoto Antanaičio iniciatyva buvo pradėta rinkti rašytinė informacija apie P. Matulionį. Istorija domėjėsis vilnietis doc. Samuelis Karčiauskas surinko bene 24 storus aplankus. Nuo 1985-ųjų tie aplankai dulkėjo katedros lentynoje. Šiame šimtmetyje generalinio miškų urėdo

pavadojuotoju dirbęs Zdislovas Truskauskas pasiūlė man imtis knygos apie P. Matulionį. Šiam sumanymui pritarė ir kolegос iš ASU. Jų paskatintas ryžausi nelengvai misijai – prikelti iš užmaršties pirmąjį LŽŪA rektorių, mokslininką P. Matulionį. Sankt Peterburgo ir kituose archyvuose pavyko rasti autentiškų dokumentų apie P. Matulionį gimnazistą, studentą, miškotvarkos pareigūną, jo šeimą, visuomeninę veiklą. Per trejus metus išstudijuota gausi medžiaga vos sugulė į beveik 600 puslapių knygą, kurią išleisti padėjo Lietuvos miškininkų sąjunga“.

Monografijoje per P. Matulionio veiklos, biografinius faktus atskleista ir XIX a. pabaigos – XX a. pirmosios pusės daugianacionalinės Vilniaus visuomenės raida, jos siekiai, kasdienis gyvenimas.

Kaip šioje visuomenėje jautėsi pats P. Matulionis, vadintas surusinta pavarde? Kilęs iš Kupiškio valsčiaus valstiečių, likęs našlaičiu, išstojęs iš Kauno kunigų seminarijos, nemokėdamas gerai rusų kalbos, savo darbštumu, atkaklumu įgijęs Peterburge aukštąjį miškininkystės išsilavinimą, jis tapo ne tik žinomu miškotvarkos pareigūnu, o ir miškotylininku, lietuviybės nešėju – kraštotylininku, lietuviškos botanikos terminijos kūrėju, žodynininku, kartografu, lituanistu, režisieriumi, politiku, pedagogu... Gyvenimiškai žiūrint, tai buvo šakota, prieštaringa ir tragiško likimo asmenybė: tituluotas carinis miškų pareigūnas, vedęs lenkę, bet vadintas „litvomanu“, kovojęs su jį įvertinusia valdžia dėl lietuviybės, dalyvavęs 1905-1907 m. bruzdėjimuose, smerkęs lenkų dvasininkų bažnyčiose vykdytą lenkinimo politiką; bendravęs su J. Šliūpu

ir kitais laisvamaniais, bet kovojęs Vilniuje dėl lietuviškų pamaldų 1901 m. įvedimo Šv. Mikalojaus bažnyčioje, kur sekmadieniais labiau ėjo pabendrauti su bendraminčiais nei melstis; buvęs Šaulių sąjungos, 1925 m. įsteigtos Vilniui vaduoti sąjungos aktyviu nariu, bet nepriklausęs jokiai partijai, turėjęs savą Lietuvos kūrimo viziją; lietuviybės puoselėjimui aukojęs laisvalaikį, šeimos lėšas, dėl nepriklausomybės atgavimo savanoriais kariais išleidęs abu sūnus, bet nemėgtas kai kurių Tautininkų sąjungos veikėjų ir 1928 m. išstumtas į pensiją; netekęs žmonos, sūnų, vienišas, paliegęs ir primirštas provincijoje draugams guodėsis – „be savo darbo gyventi neišmokau“...

Suprantamas autoriaus ir Lietuvos miškininkų sąjungos siekis prikelti iš užmaršties šią ne tik miškininkystėje nusipelnusią asmenybę, ją deramai įvertinti šalies mastu. Nemažai jau padaryta – išleista minėta monografija, nustatytos vietos, kur P. Matulionio dirbta, veikta. Ne visos ir prarasta: Vilniuje, Aguonų gatvėje išlikęs namas Nr. 7, kuriame 1894-1910 m. gyveno Matulionių šeima; tebėra ir A. Jakšto gatvėje namas Nr. 9, kuriame P. Matulionis 1905 m. vasario 6 d. pastatė pirmąjį viešą lietuvišką spektaklį „Amerika pirtyje“; išlikę kiti pastatai, kur rengti lietuvininkų susitikimai; tebeošia ir senasis Vingio šilas, kurį tvarkė, gynė nuo niokojimo, gyvulių ganymo šis garbus miškininkas.

Renginyje dalyvavę miškininkai Rimas Klimas, Jonas Daniulis, Juozas Dingelis apžvelgė P. Matulionio siekių ir pasiekimų sąsajas su šiandiena, ko iš šios iškilios asmenybės galėtų pasimokyti naujos lietuvių kartos.

VACLOVAS VIDUGIRIS

Prof. P. Matulionio veiklą pristato dr. Romas Pakalnis (kairėje) ir habil. dr., prof. Romualdas Deltuvus

AUTORIAUS NUOTRAUKOS

Ekstremalus inkilų kėlimas Salako miškuos

Paskutinę vasario savaitę Zarasų rajono Salako pagrindinėje mokykloje netrūko renginių, susijusių su atskubančiu pavasariu, paukščių sugrįžtuvėmis. Atvykęs Zarasų miškų urėdijos Salako girininkijos girininko pavaduotojas Mindaugas Ilčiukas papasakojo moksleiviams, kokie paukščiai gyvena inkiluose, kokių matmenų įvairioms paukščių rūšims reikia juos gaminti, kaip tinkamai prižiūrėti bei apsaugoti, kad paukščiams būtų saugu išperėti ir užauginti jauniklius. Specialiais inkilais galima suteikti slėptuvę dienos metu ir šikšnosparniams.

M. Ilčiukas pakvietė moksleivius į Salako miškus kelti netradicinių inkilų – pelėdoms ir šikšnosparniams. Prie jaunųjų miško bičiulių prisidėjo ir mokyklos direktorius L. Sadauskas, biologijos mokytoja R. Kasparavičienė, Gražutės regioninio parko specialistas A. Čerkauskas bei atvykę svečiai – Utenos miškų urėdijos Balčių girininkijos girininko pavaduotojas Kęstutis Danauskas ir Anykščių miškų urėdijos Pavarių girininkijos girininko pavaduotojas Tomas Kokanka. Šie miškininkai laisvalaikiu užsiiminėja arborizmu – specialia įranga lipa į medžius, taip pat domisi paukščiais, gamta. Išvykoje jie pademonstravo, kaip galima įkelti inkilus į medžius netradiciniu būdu – alpinistine įranga. Sunkiausia buvo į medžio lają užkelti virvę, kuria vėliau savo jėgomis arboristai lipo į aukštas pušis. Tokie darbai – pavojingi, todėl svarbu darbų sauga bei apsauginės priemonės (šalmas, karabinai, papildomos virvės, apsaugos ir kt.).

Bebaimiai arboristai tądien iškėlė šiuo būdu 5 inkilus. Stengtasi, kad jų landos būtų atsuktos į pietryčių pusę, nes tuomet inkiluose būna optimalus šilumos ir drėgmės santykis. Šikšnosparniams skirti inkilai iškabinti gretimuose medžiuose, nes šie žvėreliai – bendruo-

meniniai gyvūnai ir lengviau apsigyvena kolonijomis, jei greta būna daugiau inkilų. O pelėdoms skirtus inkilus reikia kelti toli vienas nuo kito, nes joms būtini dideli maitinimosi plotai – ieškodamos maisto nuskrenda kelių kilometrų spinduliu nuo inkilo. Visiems inkilams svarbus stabilumas, kad nesiūbuotų – jie buvo prikalti. Vinys didelės žalos biologinės įvairovės funkciją atliekančiam medžiui nepadaro. Pelėdoms skirti inkilai kabliu užkabinti už sveikos žalios šakos medžio lajos apačioje ir specialiomis skardinėmis apsaugomis prikalti prie kamieno, kad būtų stabilūs, nesiūbuotų vėjyje. Taip pat nugręstos apatinės šakos žemiau inkilo, kad plėšrūnams (kiaunėms) būtų sunkiau pasiekti inkilą ir pakenkti jo gyventojams.

Kol arboristai lipo į medžius ir tvirtino inkilus aukštos pušų lajose, vaikai stebėjo, klausėsi čiuilbančių giesmininkų. Jiems skirta užduotis – išvykos metu užfiksuoti kuo daugiau paukščių rūšių. Vaikštinėjant po mišką išvykos dalyviai buvo supažindinti ir su spygliuočių želdinių apsauga: kas nutinka pušelėms, nepateptoms repelentais, kuomet čia apsistoja elniniai žvėrys.

Iškabintus inkilus arboristams K. Danauskui ir T. Kokankai įteikėme padėkai leidinius „Zarasų miškų prieglobstyje“, o daugiausiai paukščių matę moksleiviai paskatinti saldžiais prizais. Mokytojams įteiktos knygos, kompaktinis diskas su miško paukščių ir žvėrių balsais bei plakatai papuoš mokyklos biologijos kabinetą.

Kovą sugrįžus paukščiams kėlėme inkilus mažiesiems sparnuočiams. Siekiame, kad jaunuomenė neprarastų ryšio su mus supančia aplinka.

MINDAUGAS ILČIUKAS

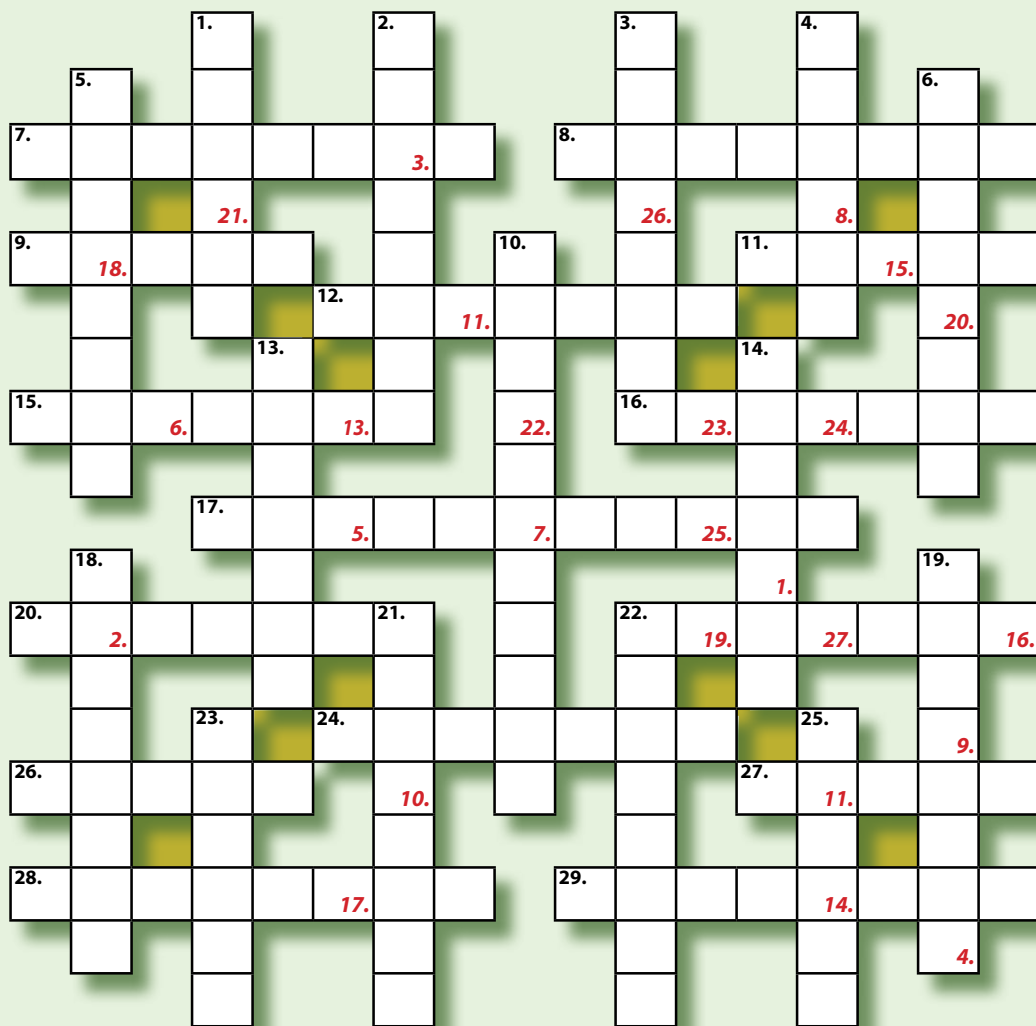
Zarasų miškų urėdijos Salako girininkijos girininko pavaduotojas

AUTORIAUS NUOTRAUKOS

Ne tik apie paukščius...

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19.

20. 21.

22. 23. 24. 25. 26. 27.

Vertikaliai:

1. Grakštus miškų žolėdis maža galva, balta dėmė pasturgalyje.
2. Jūrinė šarka. **3.** „Tarškiantis“ paukštis. **4.** Gyvūnų statinys kiaušiniams dėti, perėti, jauniklius auginti ir slėptis nuo priešų. **5.** Pavasario mėnuo ir paukštis vadinami tuo pačiu vardu. **6.** Vaisinis miškų augalas ilgu išsидriekusiu stiebu, tankiai lapotomis šakutėmis. **10.** Paukštis, kurio giesmės geriausia klausytis naktį. **13.** Kryžmažiedžių šeimos bergždynų piktžolė. **14.** Vis rečiau matomas fazaninių šeimos vištinis paukštis, kuriam žiemą reikalinga žmogaus pagalba. **18.** Žvirblinių būrio sodybų ir sodų juodas žvilgantis paukštis. **19.** Augalas, turintis ilgą, lankstų stiebą ir juo besivyniojantis ant vertikalių atramų – kitų augalų, stulpų, sienų, uolų. **21.** Raudinių šeimos laukų, daržų piktžolė. **22.** Miškingose vietovėse prie vandens telkinių perinti antis juoda galva ir juodais sparnais. **23.** Miškinio vieversio sinonimas. **25.** Didžiausias Lietuvoje perintis geninių šeimos paukštis.

Horizontaliai:

7. Stambiausias dabartinis graužikas, gyvenantis Pietų ir Centrinėje Amerikoje, sveria iki 80 kg. **8.** Dažnas paukštis, gyvenantis miškuose arba netoli jų, įsikuria ir mieste, parkuose, soduose. **9.** Apdairus, atsargus, protingas varninių šeimos paukštis. **11.** Žąsies dydžio įvairiai raibas vandens paukštis. **12.** Vienas iš miškuose sodinamų ornitochorinių medžių, soduose veda skanius, valgomus vaisius. **15.** Smulkesnis už baltąjį gandrą kuoduotas paukštis ilgu, plokščiu snapu. **16.** Naktinis palšai rudas ar juodai margas paukštis su ausų pavidalo plunksnų kuokštais ant galvos. **17.** Kikilinių šeimos smulkus paukštelis, gyvena eglynuose, parkuose ir mintantis sėklomis (ypač beržų), riešutais, rečiau vabzdžiais. **20.** Erikių šeimos nuodingas, vaistinis pelkių krūmokšnis pilkšvomis šakelėmis. **22.** Miškų paukštis mėlynu snapu ir viršugalviu. **24.** Tilvikinių šeimos paukštis savo išvaizda labai panašus į perkūno oželį. **26.** Negausus sausų miškų ir pelkių paukštis, kuris veiklus sutemus. **27.** Nuolat šlapia vietovė, kurios diena minima vasario 2 dieną. **28.** Galinė, esanti paskutinė. **29.** Eurazijos tundroje gyvenantis paukštis retkarčiais užklystantis ir į Lietuvą, peri ir jauniklius augina tik patinas.

Iš langelių, pažymėtų spalvotais skaičiais, sudarykite frazę.

Atsakymus iki balandžio 16 d. siųskite adresu VŠĮ „Mūsų girios“, A. Juozapavičiaus g. 10 a, 09311 Vilnius arba el. paštu info@musu-girios.lt.

Žinutėje įrašykite kryžiažodžio atsakymą, vardą, pavardę (pvz., Medkirtys, Vardenis Pavardenis).

Nugalėtojo, kuris bus nustatytas burtų keliu, **laukia UAB „MMC Forest“**

įsteigtas prizas – sekatorius prasilenkiančiais ašmenimis „Comfort Plus“ Wolf-Garten.

Loterijoje dėl prizo negali dalyvauti redakcijos darbuotojai ir jų šeimų nariai.

miskui.lt

Iš jūros vėju dvelkiančių girių

Atverčiame dar vieną leidinį apie Lietuvos girią – apie mažą jos dalį, kuriai gamta parengė nepaprastą sąlygas ir siuntė didelius išbandymus: nederlingus dirvožemius ir jūros vėjus. Knygos – albumo „Kur jūros vėjas girių viršūnėse“ autoriai Jonas Danauskas ir Selemonas Paltanavičius pajūrio, pamario ir Kuršių nerijos miškams surado šį bendrą vardiklį. Galima ginčytis, ar šis veiksnys pajūrio giriose svarbiausias. Tačiau, kad jis formavo poledynmečio kraštovaizdį, „supylė“ dirvožemius, kad sėjo miškus, to paneigti negalima.

Pajūrio, Kuršių nerijos ir Nemuno deltos miškai, esantys viename tokiu vardu pavadintame regione, stebina begaline įvairove. Čia surasi didžiąją metų dalį vandenį „brendančius“ medynus, aukš-

tapelkes, beribes drėgnas pamario pievas ir smėlynus, o greta jų – derlingą Šernų girią ar eglynus, riedulius „pritupdytus“ kadagynus. Gausu ir informacinės medžiagos apie šį kraštą, jo girias – tai ir M. Daujoto darbai, ir vokiečių raštijos palikimai, kurių studijos netilptų nė į dešimtį tokių knygų. Autoriams teko spręsti nelengvą uždavinį – iš gausios medžiagos, iš vietos miškininkų patirties sukurti akiai malonų, rankon imamą leidinį.

Leidinyje žalia linija brėžiama šio regiono girių vertė, unikalumas, vaizdingumas. Dideli pajūrio ir pamario girių plotai yra saugomi, kiti – tinkantys tik poilsiui, rekreacijai, pažinimui. Ūkininkavimui tinkamų plotų ne tiek daug, tačiau juose girių šeimininkai moka tvarkytis taip, kad jų patirties verta mokytis. Sutikite – kur dar rasite girią, į kurią iki vasaros pradžios galima plaukti valtimi? Arba kur miško neverta pjauti, nes iš vieno kamieno nesi- gauna net rąstas...

Ypatingas jūros vėjų girių regionas – Kuršių nerija. Čia visas miško gyvenimas – žmogaus akimis raminti. Tačiau čia, kaip niekur kitur, įsiplieskia gaisrai, čia tenka galvoti ne tik apie girios apsaugą, atkūrimą, bet ir apie poilsiautojus, kormoranus, briedžius. Beje, knygoje yra skyrius apie Briedžių mišką, pasaulyje analogo neturėjusią saugomą teritoriją, skirtą medžiojamosios faunos apsaugai. Čia pinasi pajūrio miškų ir žmonių istorija. Kitaip ir negali būti, nes žmogus ne visada girią tik kirto...

Ši knyga – albumas deramai papildo leidinių apie šalies girias, jų vertybes ir grožį lentyną. Patyrusių autorių savitas, dažnai netikėtas požiūris į vėjų krašto girias verčia mus atsigręžti į savo krašto miškus: o gal kažko juose nematėme? Arba matėme, bet regėjome ne taip?

MG inf.

Aplinkos ministerijos Miškų departamente:

IEVA KLIMAŠAUSKĖ, Mykolo Romerio universitete 2011 m. įgijusi Civilinės teisės magistro laipsnį, dirbusi Miškų departamento Privačių miškų skyriaus vyriausiąja specialiste, nuo 2015 m. kovo 2 d. paskirta laikinai eiti Privačių miškų skyriaus vedėjos pareigas, kol šio skyriaus vedėja Vilija Masaitienė išėjusi ilgalaikių atostogų.

Valstybinėje miškų tarnyboje:

RASA PUZINIENĖ, g. 1968 m., LŽŪU 1996 m. įgijusi miškų ūkio inžinierės kvalifikaciją, 2015 m. sausio 12 d. paskirta Miškų kontrolės skyriaus Vilniaus teritorinio poskyrio vyriausiąja specialiste; **EGIDIJUS JUODIS**, g. 1990 m., baigęs 2013 m. ASU miškininkystės bakalauro studijas, 2015 m. vasario 2 d. paskirtas Miškų kontrolės skyriaus Šiaulių teritorinio poskyrio vyriausiuoju specialistu;

JUSTINA BAIGYTĖ, g. 1985 m., baigusi 2010 m. LŽŪU miškininkystės magistro studijas, 2015 m. vasario 5 d. paskirta Miškų kadastro skyriaus vyresniąja specialiste.

Anykščių miškų urėdijoje:

JONAS PALIULIS, dirbęs Pavarių girininkijos girininko pavaduotoju, nuo 2014 m. gruodžio 29 d. išleistas į pensiją;

TOMAS KOKANKA, dirbęs Kavarko girininkijoje eiguliu, nuo 2015 m. sausio 2 d. paskirtas Pavarių girininkijos girininko pavaduotoju.

Tauragės miškų urėdijoje:

MODESTAS ŽUTAUTAS, LŽŪU įgijęs miškininkystės magistro laipsnį, laimėjęs konkursą, 2015 m. kovo 2 d. paskirtas medelyno viršininku. Prieš tai dirbo medelyno viršininko pavaduotoju;

GEDRĖ TERMENIENĖ, Šiaulių universitete įgijusi miškininkystės bakalauro laipsnį, 2015 m. kovo 2 d. paskirta medelyno viršininko pavaduotoja; **JUOZAS KARPYS**, dirbęs Pužiškės girininkijos girininku, nuo 2014 m. gruodžio 31 d. išleistas į pensiją;

GEDAS GRIGUOLA, LŽŪU įgijęs miškininkystės bakalauro laipsnį ir ekologijos ir aplinkotyros magistro laipsnį, laimėjęs konkursą, nuo 2015 m. kovo 17 d. paskirtas Pužiškės girininkijos girininku. Prieš tai dirbo centriniame medienos ruošos, prekybos ir techniniame padalinyje meistras.

Vilniaus miškų urėdijoje:

Likvidavus šiemet Sudervės girininkiją, šioje girininkijoje dirbė darbuotojai nuo 2015 m. kovo 1 d. perkelti: buvusi girininkė **Loreta Derkintienė** – miškų urėdijos sekretore; girininko pavaduotojas **Laimis Valiukas** ir eigulys **Tomas Kuisys** – buvusiomis pareigomis į Dūkštų girininkiją.

Pasirūpink saugiu ir komfortabiliu darbu miške...

SIP PROTECTION –

didžiausias dirbantiems miške rūbų, avalynės ir darbo saugos priemonių gamintojas Europoje

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k., Vežaičių sen., 96215 Klaipėdos r.

Tel. 8 673 51506 • El. paštas info@mmc.lt • www.miskui.lt • www.mmc.lt

Su 30-uoju gimtadieniu

Balandžio 14 d. šią sukaktį pažymintį Valstybinės miškų tarnybos Nacionalinės miškų inventorizacijos skyriaus vyriausiąjį specialistą KAROLĮ MICKEVIČIŲ, 22 d. – Prienų miškų urėdijos Išlaužo girininkijos eigulį DONATĄ NAVIKĄ, 29 d. – LAMMC Miškų instituto Ekologijos skyriaus jaunesnįjį mokslo darbuotoją dr. POVILĄ ŽEMAITĮ, 30 d. – Rokiškio miškų urėdijos miško kirtėją JUSTINĄ ARCIMAVIČIŲ.

Su 40-uoju gimtadieniu

Balandžio 9 d. šią sukaktį pažymintį Kazlų Rūdos mokomosios miškų urėdijos medelyno traktorininką EDMUNDĄ RAČIUKAITĮ, 17 d. – Alytaus miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medvežės operatorių SAULIŲ NAVECKĄ, 22 d. – Marijampolės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio plataus profilio remontininką-elektriką ARŪNĄ JANUŠAUSKĄ, 24 d. – Ukmergės miškų urėdijos Deltuvos girininkijos miško darbininką ROLANDĄ KESMINĄ, 27 d. – Švenčionių miškų urėdijos Sarios girininkijos girininką LINĄ NOVIKĄ.

Su 50-uoju gimtadieniu

Balandžio 1 d. šią sukaktį pažymintį Valstybinės miškų tarnybos Miškų kontrolės skyriaus Panevėžio teritorinio poskyrio vyriausiąjį specialistą SIGITĄ PRIEVELĮ, Kretingos miškų urėdijos Kartenos girininkijos girininką VYTAUTĄ LUKAUSKĄ, Valkininkų miškų urėdijos Žilinių girininkijos miško darbininką VYTAUTĄ BLAŽONĮ, 2 d. – Rietavo miškų urėdijos Labardžių girininkijos girininko pavaduotoją BIRUTĘ MICKIENĘ, 3 d. – Utenos miškų urėdijos traktorininką-vairuotoją KĘSTUTĮ BILKĮ,

balandį

7 d. – Šilutės miškų urėdijos miško apsaugos inžinierių, ASU Miškų ir ekologijos fakulteto Miško biologijos ir miškininkystės instituto vyr. laborantą ROMĄ GEČĄ, Panevėžio miškų urėdijos sekretorę DAIVĄ DANIENĘ, 8 d. – Telšių miškų urėdijos Platelių girininkijos eigulį ARŪNĄ SAKALAUŠKĄ, 11 d. – Anykščių miškų urėdijos miškovartokos inžinierių SAULIŲ BARAUSKĄ, 13 d. – Anykščių miškų urėdijos Kavarsko girininkijos girininko pavaduotoją DAINIŲ PIVORĄ, 14 d. – Ukmergės miškų urėdijos Siesikų girininkijos girininko pavaduotoją VIOLETĄ RAŽANIENĘ, 15 d. – Šakių miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio sargą GINTAUTĄ LIPINSKĄ, 16 d. – Kretingos miškų urėdijos Kartenos girininkijos girininko pavaduotoją PETRĄ DAUKANTĄ, 17 d. – Panevėžio miškų urėdijos Raguvėlės girininkijos girininką ARVYDĄ STAKĘ, 18 d. – Pakruojo miškų urėdijos Gedžiūnų girininkijos miško darbininką SAULIŲ ZYKĄ, 21 d. – Veisiejų miškų urėdijos prekybos vadybininkę DAIVĄ MICKEVIČIENĘ, 22 d. – Tauragės miškų urėdijos prekybos vadybininką ROMĄ GALKAUSKĄ, 30 d. – Tytuvėnų miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio viršininką GINTARĄ LATVĮ.

Su 60-uoju gimtadieniu

Balandžio 9 d. šią sukaktį pažymintį Kuršėnų miškų urėdijos Ilgšilio girininkijos girininką ROMUALDĄ MATUTĮ, Šilutės

miškų urėdijos Saugų medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medienvežio automobilio vairuotoją ALGIRDĄ RUMŠĄ, 10 d. – Vilniaus miškų urėdijos Verkių girininkijos eigulį ALGIMANTĄ ABROMAVIČIŲ, 11 d. – Kupiškio miškų urėdijos Kupiškio girininkijos girininką ARVYDĄ BAKANĄ, 13 d. – Kupiškio miškų urėdijos Subačiaus girininkijos girininką PETRĄ PETKŪNĄ, 22 d. – Tauragės miškų urėdijos medienos ruošos, prekybos ir techninio padalinio medvežės operatorių RŪTENĮ ERCIŲ, 24 d. – Veisiejų miškų urėdijos Krosnos girininkijos eigulį VALDĄ SUJETĄ, 27 d. – Raseinių miškų urėdijos vyriausiosios buhalterės pavaduotoją IRENĄ RIMKIENĘ.

Su 70-uoju gimtadieniu

Balandžio 2 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Raseinių miškų urėdijos Vardžirio girininkijos eigulį ANTANĄ GLOBĮ, 16 d. – buvusį Telšių miškų urėdijos medelyno traktorininką ALGIRDĄ ŠIMKŲ.

Balandžio 9 d. sukanka 75-eri buvusiam ilgamečiui Šiaulių miškų urėdijos Gruzdučių girininkijos girininkui BRONIUI MORKŪNIUI.

Su 80-uoju gimtadieniu

Balandžio 10 d. šią sukaktį pažymintį buvusį ilgametį Nemenčinės miškų urėdijos Pažeimenės girininkijos girininką EDVARDĄ ČEPULĮ, 18 d. – Kėdainių miškų urėdijos Skinderišio dendroparko įkūrėją ir prižiūrėtoją ANTANĄ KĘSTUTĮ KALTENĮ.

Kovo 20 d. šią sukaktį pažymėjusį buvusį Šalčininkų miškų urėdijos girininką JUOZĄ GAIDĮ.

Kryžiažodžio „Ne tik apie pelkę...“, išspausdinto 2015 m. Nr. 2, atsakymai:

Vertikaliai: 1. Rudukė. 2. Kelerija. 3. Snaudalė. 4. Aniužė. 5. Dubeltas. 6. Balansas. 10. Miškininkas. 13. Kurapka. 14. Limanas. 18. Vėdrynas. 19. Lazdynas. 21. Skersinė. 22. Sniegėna. 23. Plakis. 25. Melasa.

Horizontaliai: 7. Juodžolė. 8. Pataisas. 9. Pelkė. 11. Ežiai. 12. Pipiras. 15. Balžuva. 16. Ėriukas. 17. Malkininkas. 20. Sėjikas. 22. Skalpas. 24. Begalis. 26. Cyplė. 27. Genys. 28. Šaukštis. 29. Česnakas.

Frazė – **PELKĖTA VIETOVĖ**

Už kryžiažodžio „Ne tik apie pelkę...“, išspausdinto 2015 m. Nr. 2, atsakymus **UAB „MMC Forest“**

įsteigtą prizą – Silva žiūronus Pocket 8 – laimėjo MARTYNAS KEMĖŠIUS.

Dėl prizų kreipkitės:
el. paštu info@musu-giros.lt, tel. 8687 10616.

PONSSE

GERIAUSIAS MEDKIRČIO DRAUGAS

PONSSE ELK

 KONEKESKO

oficialus PONSSE atstovas Lietuvoje

Miško technikos pardavimas: tel. 8 610 27218

Servisas: tel. 8 700 55100

Atsarginės dalys: tel. 8 614 03734

Pramonės g. 8A/28,
LT-91100 Klaipėda

Malavėnų g. 1,
LT-81494 Malavėnų k.,
Šiaulių r.

Kniaudiškių g. 149,
LT-37374 Panevėžys

Verslo g. 9, Kumpių k.,
LT-54311 Kauno r.

Molėtų g. 13,
LT-14262 Didžiosios Riešės k.,
Vilniaus r.

www.ponsse.com

BENZININIO VARIKLIO GALIA

AKUMULIATORINIO ĮRENGINIO PATOGUMAS

Husqvarna didžiuojasi galėdama pasiūlyti platų akumuliatorinių prietaisų asortimentą. Akumuliatoriniai gaminiai garantuoja paprastesnę priežiūrą, mažesnį triukšmo lygį, jie neišmeta dujų. Įrankiai pasižymi tokiu pačiu galingumu, greičiu ir patikimumu kaip ir benzininiai prietaisai. Mūsų gaminiai apjungia gerąsias benzininio variklio savybes ir akumuliatorinio prietaiso patogumą. Daugiau informacijos www.husqvarna.lt